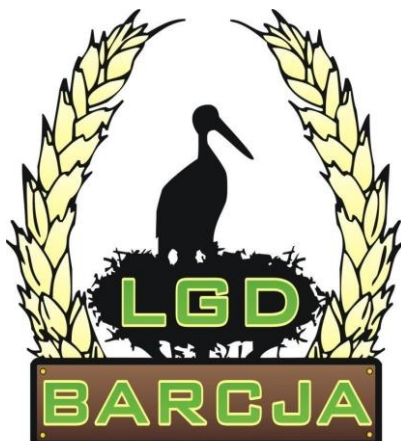

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU na lata 2023-2027

LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „BARCJA”

Kętrzyn, 6 czerwiec 2023 r.

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO	3
1. NAZWA I FORMA PRAWNA	3
2. PROCES TWORZENIA PARTNERSTWA	3
3. STRUKTURA LGD	7
4. ORGAN DECYZYJNY	9
5. PROCES DECYZYJNY	10
6. DOKUMENTY REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE LGD	11
7. STANDARDY FUNKCJONOWANIA PARTNERSTWA	12
ROZDZIAŁ II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR	14
ROZDZIAŁ IV. ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR	29
1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI/PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	32
2. RYNEK PRACY	33
3. DZIAŁALNOŚĆ SEKTORA SPOŁECZNEGO	34
4. PROBLEMY SPOŁECZNE	34
5. PODEJŚCIE LGD DO KWESTII PRZESTRZEGANIA ZASADY RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRIMINACJI	35
6. DZIEDZICTWO KULTUROWE/ZABYTKI	35
7. OBSZARY ATRAKCYJNE TURYSTYCZNIE	36
8. OBSZARY WIEJSKIE	37
9. ROLNICTWO I RYNEK ROLNY	37
10. PRODUKTY LOKALNE, TRADYCYJNE I REGIONALNE	39
11. EDUKACJA	39
12. ZRÓWNOWAŻENIE ŚRODOWISKOWE	40
13. UZASADNIENIE DOBORÓW ZAKRESÓW WSPARCIA	40
14. UZASADNIENIE WYBORU DOSTĘPNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	40
15. UZASADNIENIE PRZYJĘTEGO SPOSOBU WDRAŻANIA	40
16. PODSUMOWANIE. KLUCZOWE PROBLEMY OBSZARU LGD	41
ROZDZIAŁ V SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA	44
1. ZGODNOŚĆ I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI	44
2. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA PRZEDSIĘWZIĘĆ W LSR	46
3. WARTOŚĆ DODANA PODEJŚCIA LEADER	47
4. METODY AKTYWIZUJĄCE	47
5. INTEGROWANIE SEKTORÓW, PARTNERÓW, ZASOBÓW I BRANŻ W CELU KOMPLEKSOWEJ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ	48
ROZDZIAŁ VI. CELE I WSKAŹNIKI	48
ROZDZIAŁ VIII. PLAN DZIAŁANIA	56
ROZDZIAŁ IX PLAN FINANSOWY LSR	59
ROZDZIAŁ X MONITORING I EWALUACJA	61
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY	65
ZAŁĄCZNIKI	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.

1. Nazwa i forma prawna

Lokalna Grupa Działania „Barcja” (dalej LGD „Barcja”) jest stowarzyszeniem „specjalnym” posiadającym osobowość prawną, wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000309671.

LGD „Barcja” jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, o celach niezarobkowych, działającą jako Lokalna Grupa Działania.

Podstawą funkcjonowania jest Statut wraz z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020r. poz. 2261). Wszelkie działania prowadzone przez LGD „Barcja” są zgodne ze Statutem, tj. z niego wynikają i nie są z nim sprzeczne.

Pozostałe podstawy prawne wynikają z następujących przepisów:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, z późn. zm.)

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706).

W zakresie przepisów krajowych działalność LGD „Barcja” opiera się w szczególności na:

- ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943), zwanej dalej „ustawą RLKS”;

- ustawie z dnia 8 kwietnia 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. z 2023 poz. 412),

a także innych aktach prawnych dotyczących Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz działalności Stowarzyszenia.

Nadzór nad działalnością LGD „Barcja” sprawuje Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Jest to stowarzyszenie „specjalne”, gdyż obok Walnego Zebrania Członków, Zarządu oraz organu kontroli wewnętrznej, funkcjonuje dodatkowy organ – Rada Stowarzyszenia, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru oraz ustalenia kwoty wsparcia operacji realizowanych w ramach LSR.

2. Proces tworzenia partnerstwa

Pomysł utworzenia LGD „Barcja” został zainicjowany pod koniec 2007 r. przez Związek Gmin „Barcja”. W pierwotnym zamyśle nowa organizacja miała obejmować swoim zasięgiem cztery gminy, tj. Barciany, Kętrzyn, Korsze i Reszel, jednakże potencjał rozwoju obszarów wiejskich i aktywizacji lokalnych społeczności dzięki idei LEADER był tak duży, że do rozmów dołączyły władze gminy Sępólno i ostatecznie LGD „Barcja” objęło swoim działaniem obszar pięciu gmin położonych na terenach dawnej historycznej krainy – Barcji.

Proces budowania partnerstwa rozpoczęto od spotkań informacyjnych z mieszkańcami gmin wchodzących w skład nowej organizacji. Chcąc dotrzeć do jak największej ich liczby, do udziału w projekcie zaproszono dziennikarzy z lokalnych gazet. Uczestnicząc w spotkaniach mieli oni okazję zapoznać się z ideą metody LEADER oraz z opiniami mieszkańców na temat projektu. Artykuły w prasie stały się nie tylko doskonałym elementem informacyjnym, ale również promocyjnym. Lokalni liderzy, aktywnie działający na rzecz zawiązania partnerstwa, zadbali, aby w spotkaniach brali udział przedstawiciele wszystkich sektorów, tj. publicznego, gospodarczego oraz społecznego, ze szczególnym naciskiem na udział mieszkańców. Dzięki temu w każdym ze spotkań uczestniczyli zarówno reprezentanci poszczególnych sektorów.

Zbierano informacje na temat potrzeb mieszkańców i barier w rozwoju gmin, a także dyskutowano o zasobach, jakie można wykorzystać we wspieraniu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru, jaki miałby zostać objęty działaniem LGD „Barcja”. Wyniki tych konsultacji zostały wykorzystane w kolejnych, warsztatowych już, spotkaniach z przedstawicielami gmin. Podczas warsztatów ustalono szczegółowy harmonogram działań, zdecydowano o wyborze formy prawnej, ustaleniu tematów wiodących oraz nadrzędnego celu działania, przeprowadzeniu analizy SWOT i na jej podstawie, wyboru zadań szczegółowych dla każdej z gmin.

Kolejnym etapem było przeprowadzenie procedur formalnych związanych z założeniem stowarzyszenia. Działania te obejmowały m.in. podjęcie przez Rady Gmin i organizacje pozarządowe stosownych uchwał o przystąpieniu do LGD „Barcja”, opracowano projekt statutu, regulaminy poszczególnych organów oraz główne kierunki działania.

W dniu 21.04.2008 r. odbyło się Zebranie Założycielskie LGD „Barcja”, w którym udział wzięło 20 osób. LGD „Barcja” została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Stowarzyszeń w dniu 04.07.2008 r.

Rok powstania LGD „Barcja” zbiegł się w czasie z włączeniem Pilotażowego Programu Leader+ do podstawowego nurtu, tj. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Fakt angażowania jak najszerzego kręgu społeczności lokalnej w działania na rzecz budowy partnerstwa oraz szeroko pojętego rozwoju obszarów wiejskich sprawił, że na obszarze gmin: Barciany, Kętrzyn, Korsze, Reszel i Sępólno samoistnie wyłonili się liderzy, którzy z racji swoich kompetencji stanowili ogromne wsparcie dla działalności LGD „Barcja” w zakresie promocji realizowanych działań oraz aktywizacji i zaangażowania mieszkańców na rzecz rozwoju swoich małych ojczyzn.

Dzięki oddolnemu podejściu, proces budowania partnerstwa LGD „Barcja” nie zakończył się wraz z wpisem do rejestru Stowarzyszeń, ale nieprzerwanie trwa nadal angażując, dzięki swojej otwartości, coraz to nowe osoby i podmioty z obszaru objętego LSR.

W latach 2008-2022 LGD „Barcja”, działając w ramach Inicjatywy Leader, przyczyniła się do aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich poprzez budowanie potencjału społecznego na wsi, zwiększenie możliwości zdobywania środków finansowych i ich wykorzystania, a także polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami.

Społeczność wiejska zaktywizowała się poprzez włączenie do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Dzięki temu LGD „Barcja” mogła odpowiedzieć na realne potrzeby mieszkańców i wesprzeć finansowo wiele wydarzeń kulturalnych i promocyjnych, które miały miejsce na obszarze objętym LSR oraz całego województwa.

W ramach PROW na lata 2007-2013 oraz PROW na lata 2014-2020 wsparto realizację wielu inwestycji i inicjatyw, których głównym celem był zrównoważony rozwój obszaru objętego LSR, w szczególności poprzez realizację działań w zakresie ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury, wsparcia lokalnej przedsiębiorczości w podejmowaniu lub rozwijaniu działalności gospodarczej, a także zwiększenie włączenia społecznego, wzrost aktywności mieszkańców, ich integrację, nabywanie kompetencji, zachowanie lokalnego dziedzictwa i promocję obszaru. Wszystkie podejmowane działania miały na celu poprawę jakości życia mieszkańców i wsparcie lokalnego rozwoju. Poza realizacją projektów konkursowych, LGD „Barcja” prowadziła szereg działań aktywizujących, szkoleniowych i integracyjnych. Ważnym elementem bieżącego funkcjonowania była również organizacja szkoleń dla mieszkańców obszaru działania LGD „Barcja”, osób zaangażowanych w realizację LSR, członków organów LGD oraz lokalnych liderów.

Niewątpliwie silną stroną i potencjałem LGD „Barcja” jest bogate doświadczenie jeżeli chodzi o realizację projektów na rzecz rozwoju obszaru oraz współpracę z innymi podmiotami.

LGD „Barcja” jest partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Współpraca z KSOW przejawia się przede wszystkim we wspólnym uczestnictwie w ogólnopolskich imprezach targowych, podczas których Województwo Warmińsko-Mazurskie prezentuje swoje dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Kontynuacją współpracy sieciowej jest członkostwo LGD „Barcja” w Polskiej Sieci LGD oraz Sieci Lokalnych Grup Działania Warmii i Mazur, które aktywnie działają na rzecz nie tylko podniesienia kompetencji członków organów i pracowników biur poszczególnych LGD, ale również na rzecz promocji dziedzictwa kulturowego zlokalizowanego na obszarach LSR.

W trakcie realizacji LSR na lata 2007-2013 zrealizowany został projekt współpracy „Produkt Lokalny Skarbem Warmii, Mazur, Kujaw i Krajny”, w ramach którego wypromowano 30 produktów lokalnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego i kujawsko-pomorskiego, a wybrane produkty zgłoszono do wpisu na listę produktów tradycyjnych. Ponadto, obszar objęty LSR objęto grą terenową „geocaching”, w ramach której dzięki „Pętli Smaków Barcji” w niestandardowy sposób informowano turystów o tradycjach kulinarnych obszaru.

Ważnym elementem oddziałującym na rozwój obszaru był projekt „Ekonomia społeczna szansą na zatrudnienie” realizowany w ramach POKL. Projekt skierowany był do osób nieaktywnych zawodowo z grup defaworyzowanych, a jego celem było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej 12 osób z terenu LGD. Zrealizowano kompleksowy program szkoleniowo-doradczy obejmujący w szczególności: poradnictwo psychologiczno-zawodowe, trening komunikacji interpersonalnej i współpracy w grupie, warsztaty z zakresu identyfikacji rynku pracy i Spółdzielni Socjalnej.

W perspektywie 2014-2020 LGD „Barcja” zrealizowała 2 projekty współpracy. Pierwszy z 2018 r., Symbioza Małych Atrakcji Kulinarnych (SMAK), prowadzony wspólnie z Stowarzyszeniem „Łączy Nas Kanał Elbląski” Lokalna Grupa Działania, Lokalną Grupą Działania „Trzy Doliny”, Lokalną Grupą Działania „Ziemia Łąncucka”. Projekt miał na celu rozwój obszaru i promocję produktów lokalnych z terenu objętego partnerstwem poprzez organizację wydarzeń promocyjnych i edukacyjnych oraz złożenie wniosków o wpis na listę produktów tradycyjnych. LGD „Barcja” była pomysłodawcą i koordynatorem projektu. Przeprowadzono warsztaty kulinarne prowadzone przez finalistę telewizyjnego programu Masterchef. Zorganizowano cykl stoisk promocyjnych oraz seminarium i zintegrowane wydarzenie promocyjne podczas Świąta Indyka. W 5 przedszkolach z terenu obszaru LGD „Barcja” odbyły się zajęcia kulinarne dla dzieci, które zakończyły się Turniejem Małego Kuchcika. W ramach projektu przeprowadzono warsztaty z jagnięciny, w których udział wzięła młodzież z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Karolewie oraz mieszkańcy regionu.

Drugi projekt współpracy, pod nazwą „Zintegrowany Produkt Turystyczny” (SZLAK) prowadzony wspólnie z LGD „Łączy Nas Kanał Elbląski”, LGD „Trzy Doliny” i ze Stowarzyszeniem Kraina Drwęcy i Pasłęki rozpoczął się w maju 2021 r. Celem głównym projektu był rozwój lokalny w oparciu o produkty i walory turystyczne, tworzenie lub opracowywanie ofert turystycznych, wycieczek pieszych i rowerowych obejmujących rozwój lokalnego potencjału, poprzez realizację zadań promocyjnych, szkoleniowych i infrastrukturalnych 4 partnerów projektu. Koordynatorem projektu była LGD „Łączy Nas Kanał Elbląski”. Rezultatami projektu było wytyczenie i oznakowanie 10 tras do Nordic Walking. Zorganizowano 5 rajdów Nordic Walking oraz przeszkolono 10 instruktorów tej formy aktywności. W ramach promocji operacji na terenie LGD zostało umieszczonych 19 tablic dotyczących Nordic Walking. LGD wydała 2 publikacje promujące obszar LGD i zachęcające do korzystania z istniejącej infrastruktury.

Ponadto, LGD posiada bogate doświadczenie w zakresie animacji społecznej i działaniach promocyjno-informacyjnych. W trakcie dotychczasowej działalności zainicjowano powstanie wielu lokalnych organizacji pozarządowych. Ważnym elementem promocji obszaru był również punkt informacyjno-promocyjny, obecny podczas letnich imprez plenerowych.

LGD „Barcja” aktywnie uczestniczyła w spotkaniach i wyjazdach studyjnych. Np. w 2018 r. w ramach projektu „Polsko-Węgiersko-Słowackie doświadczenia w budowaniu partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich” odbyła się wizyta studyjna na Węgrzech. Stowarzyszenie współorganizowało wyjazd delegacji Województwa Wielkopolskiego do województwa warmińsko-mazurskiego, w celu podzielenia się dobrymi praktykami w zakresie zachowania dziedzictwa lokalnego. Ciekawą i kształcącą inicjatywą była wizyta studyjna organizowana przez ODR w Olsztynie. Tematem spotkania były innowacje marketingowe w kreowaniu wizerunku marki lokalnej. LGD „Barcja” jest członkiem Związku Stowarzyszeń Lokalnych Grup Działania Warmii i Mazur i trzykrotnie brało udział w Forum LGD Warmii i Mazur. W okresie 2016-2021 w ramach projektu grantowego wydano 9 publikacji i wyprodukowano 2 materiały filmowe. Publikacje opowiadały o historii regionu. Pozostałe wydawnictwa reklamowały atrakcje krajoznawcze i kulinarne regionu. Jedną z publikacji powstała w ramach projektu współpracy pt. „SMAK”. To przewodnik po atrakcjach kulinarnych, który w 2019 r. uzyskał wyróżnienie w konkursie im. Stanisława Czernieckiego na najlepszą publikację o lokalnych i regionalnych kulinariach. Materiały filmowe również pokazywały region jako atrakcyjny turystycznie.

LGD „Barcja” brała udział w wielu wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje, w tym w dożynkach gminnych oraz w Wojewódzkim Dniu Sołtysa w 2019 r.

Ponadto, od 2017 r., w ramach realizacji zadania publicznego, LGD prowadzi punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej dla mieszkańców powiatu kętrzyńskiego i w 2020 r. prowadziła taki punkt dla mieszkańców powiatu bartoszyckiego.

Z pomocy mogą korzystać obywatele, którzy nie mają możliwości opłacenia kosztów usługi prawnika oraz przedsiębiorcy którzy prowadzą jednoosobową działalność gospodarczą. Ponadto, w ramach zadania publicznego prowadzona jest edukacja prawna mieszkańców powiatu, w tym również dzieci i młodzieży.

Inicjatywa ta nie pozostaje bez wpływu na budowanie relacji z mieszkańcami i potencjalnymi beneficjentami działań wdrażanych przez LGD w ramach wdrażania LSR. Jest to dodatkowa możliwość zachęcenia mieszkańców do zaangażowania na rzecz działań LGD a w dalszej konsekwencji poprawienia swojej sytuacji.

Od 2022 r., w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania, LGD „Barcja” realizuje projekt współpracy pn. „Centrum Rozwoju Lokalnego- Produkty i Lokalne Obiekty Turystyczne” (CRL PILOT). Ma on na celu wspieranie rozwoju lokalnego poprzez realizację zadań inwestycyjnych umożliwiających stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do promocji i edukacji, poprawę wizerunku i promocję produktów lokalnych, walorów turystycznych oraz tworzenie ofert turystycznych wspierających rozwój lokalnego potencjału, edukacji i budowania tożsamości lokalnej.

Wykorzystanie potencjału partnerstwa do przygotowania i wdrażania LSR na lata 2023-2027

Jednym z najważniejszych celów funkcjonowania LGD „Barcja” jest budowanie i wzmacnianie kapitału społecznego obszaru objętego LSR, umacnianie więzi, które są oparte na wspólnej tożsamości, tradycji i kulturze. Mieszkańcy poprzez wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego podejmowali oddolne działania i inicjatywy, które bezpośrednio zaspokajały zgłaszane potrzeby. Działania te przyczyniły się do wzmocnienia i rozwoju tożsamości lokalnej oraz zbudowania silnych więzi społecznych.

Nabywanie potencjału do wdrażania oddolnego Podejścia Leader wymaga czasu, umiejętności szybkiej adaptacji do zmian oraz budowy formalnych i nieformalnych narzędzi współdziałania oraz wykorzystywania niestandardowych metod komunikacji. Podczas spotkań konsultacyjnych z lokalną społecznością oraz przedstawicielami grup interesów zidentyfikowanych na obszarze objętym LSR, zgłaszano chęć i potrzebę kontynuacji podejmowanych wcześniej działań, które będą wpływać na integrację, rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa lokalnego. Mieszkańcy wskazywali również na potrzebę podjęcia działań mających na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, kobiet, rolników z małych gospodarstw czy osób poszukujących zatrudnienia. Dokładna analiza oczekiwań mieszkańców pozwoliła na skonstruowanie celów LSR najlepiej odpowiadających na potrzeby rozwojowe obszaru. Dlatego LGD „Barcja” będzie wykorzystywać dostępne mechanizmy aktywizujące, które są znane z poprzednich edycji programowych, żeby były „łatwiejsze” do wdrożenia oraz adekwatne do oczekiwań beneficjentów i grup docelowych.

Wszystkie podejmowane działania będą możliwe do skutecznej realizacji dzięki wsparciu merytorycznie przygotowanych kadr LGD „Barcja” oraz odpowiedniemu zapleczu.

Filarem skutecznego funkcjonowania jest Biuro LGD. Pracownicy mają w swoich obowiązkach nie tylko przeprowadzenie naborów wniosków, świadczenie nieodpłatnego doradztwa, wspieranie Rady w procesie weryfikacji i oceny wniosków oraz przygotowaniu dokumentacji dotyczącej naborów. Realizują również Plan szkoleń, Plan komunikacji, projekty własne oraz wspierają prace Zarządu i organizację Walnych Zebrań Członków. Działania Biura LGD są bardzo wysoko oceniane przez respondentów w przeprowadzonych badaniach ankietowych oraz wnioskodawców, z którymi przeprowadzono wywiady pogłębione. Doceniono organizację pracy, kompetencje, umiejętności fachowe, ale także pozytywne nastawienie i zaangażowanie.

LGD „Barcja” posiada stacjonarne biuro, otwarte przez 5 dni w tygodniu, wyposażone w niezbędny sprzęt oraz profesjonalną stronę Internetową i profil w mediach społecznościowych. Biuro jest zlokalizowane w Kętrzynie przy ul. Dworcowej. Dogodna lokalizacja przy stacji kolejowej zwiększa jego dostępność.

Pracownicy, wspierani przez Zarząd, posiadają kompetencje i doświadczenie w wielu obszarach związanych z przygotowaniem i wdrażaniem LSR. Wynika ono z poprzedniego okresu wdrażania LSR i obejmuje między innymi: przeprowadzanie naborów wniosków, przygotowanie dokumentacji konkursowej, stosowanie procedur, zawieranie umów, rozliczanie projektów, ocenę i wybór projektów, monitorowanie i ewaluację, komunikację wewnętrzną i zewnętrzną, budowanie relacji, nieodpłatne doradztwo, działalność szkoleniową i animacyjno-integracyjną. Umiejętności są wynikiem udziału w szkoleniach i warsztatach, wyjazdach studyjnych i innych formach podnoszenia kwalifikacji, w których uczestniczyli pracownicy Biura LGD, Członkowie Zarządu lub Rady. Kadry LGD zostały właściwie przygotowane do zarządzania i wdrażania LSR, mają również umiejętność przekazywania wiedzy nowym pracownikom.

Komunikacja prac związanych z LSR jest ważnym elementem wpływającym na możliwość osiągnięcia zakładanych celów, o ile jest zachowana jej dwukierunkowość od LGD do mieszkańców i od mieszkańców do LGD. Skuteczność komunikacji jest uzależniona od odpowiedniego wyboru grup docelowych. Dlatego tak dużą wagę LGD „Barcja” przykładła do włączenia w działania komunikacyjne również potencjalnych wnioskodawców (nie tylko docelowych odbiorców pomocy). Wykorzystywano również adekwatne do potrzeb i możliwości odbiorców działania komunikacyjne, obejmujące między innymi kampanie informacyjne, materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe, szkolenia, spotkania informacyjno-konsultacyjne, imprezy promocyjne, portale internetowe.

Plan komunikacji LGD „Barcja” obejmował realizację 14 szkoleń i spotkań informacyjno-szkoleniowych (konsultacji). Głównymi tematami były założenia LSR, w tym: zasady ubiegania się o przyznanie pomocy oraz sporządzenie dokumentacji konkursowej, a także sporządzanie wniosków o powierzenie grantów. Z danych zawartych w raporcie z ewaluacji ex-post wynika, iż na skali 5-stopniowej uczestnicy wystawili spotkaniom i szkoleniom wysoką ocenę, 4,56. Badanie potwierdziło, iż mocną stroną LGD „Barcja” była przede wszystkim profesjonalna obsada biura.

W latach 2016-2021 w ramach Planu szkoleń zorganizowano 18 szkoleń, w tym 8 szkoleń poza ustalonym planem. Szkolenia były organizowane dla Rady LGD (4 szkolenia), pracowników Stowarzyszenia (13 szkoleń) oraz Członków Zarządu (1 szkolenie dotyczące SMART Villages).

Istotnym wsparciem w podejmowanych działaniach byli również Członkowie Zarządu i innych organów LGD, którzy wykorzystywali swoją wiedzę i doświadczenie zawodowe, a także kontakty w celu wdrażania LSR. Umiejętność realizacji projektów oraz aplikowania o wsparcie przekładały się bezpośrednio na nabywanie umiejętności przez LGD „Barcja”. Jako lokalni liderzy są również doskonałym przykładem do naśladowania, dzięki czemu motywują mieszkańców do podejmowania oddolnych inicjatyw. Doświadczenie znacząco wykracza poza obszar funduszy rolnych, gdyż dotyczy nie tylko operacji ukierunkowanych na integrację mieszkańców oraz poprawę jakości życia. Są to również projekty finansowane z innych programów pomocowych (RPO, PO Polska Wschodnia) czy instrumentów krajowych (np. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polskie Ład, czy środki WFOŚiGW).

Wykazy wybranych projektów współfinansowanych ze środków publicznych w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz realizowanych w ramach współpracy stanowią załączniki do wniosków o wybór LSR.

Wszystkie ww. działania nie miałyby racji bytu, ani tym bardziej nie znalazłyby odbiorców, gdyby nie siła budowanego od 15 lat partnerstwa. To właśnie otwartość na potrzeby lokalnej społeczności, pomoc w realizowaniu oddolnych inicjatyw, promocja realizowanych działań, skuteczność realizacji Planu komunikacji oraz wzmacnianie kapitału społecznego sprawiły, że jest ona postrzegana jako instytucja zajmująca się dystrybucją środków pomocowych, związanych w szczególności z poprawą jakości życia na obszarze objętym LSR, rozwojem przedsiębiorczości, zmniejszaniem wykluczenia społecznego czy zwiększeniem integracji i aktywności lokalnej społeczności. Pozytywny wizerunek LGD „Barcja” będzie mieć bezpośredni wpływ na możliwość skutecznego działania w nowej perspektywie programowej UE.

LGD „Barcja” Cieszy się dużym zaufaniem społecznym, dlatego od momentu zawarcia umowy ramowej możliwa będzie realizacja wszystkich działań związanych z wdrażaniem LSR. Przyspieszy to jej realizację, co będzie szczególnie istotne z uwag na krótszy o 2 lata okres wdrażania.

Posiadane zasoby kadrowe i zaplecze organizacyjne pokazują zdolność LGD „Barcja” do skutecznej realizacji LSR.

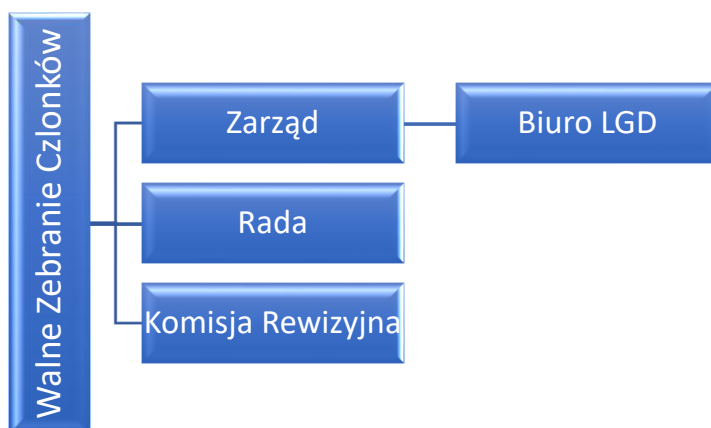
3. Struktura LGD

Strukturę organizacyjną LGD „Barcja” reguluje Statut i właściwe przepisy. Organami LGD „Barcja” są: Walne Zgromadzenie Członków, Zarząd, Rada oraz Komisja Rewizyjna. Strukturę zależności obrazuje zamieszczony schemat.

Skład członkowski jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Nie dominuje w nim żadna grupa interesów. W miarę rozwoju partnerstwa wzrastała liczba członków, by osiągnąć w maju 2023 roku 60 Członków.

Członkami są przedstawiciele lokalnych grup interesu wydzielonych ze wszystkich środowisk lokalnych oraz grup społecznych, w tym młodzież, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji. W skład LGD „Barcja” wchodzi z każdej gminy przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego (co najmniej po 1 przedstawicielu odnośnej grupy interesu z każdej gminy), co potwierdza Statut (§ 3 ust. 2).

Wykres nr 1 Struktura LGD „Barcja”

Źródło: opracowanie własne

Przez grupę interesu należy rozumieć grupę jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści publicznych, gospodarczych albo społecznych. Jednocześnie zasada ta nie stoi w sprzeczności z możliwością jednoczesnego reprezentowania grup interesu innych niż grupy interesu sektorów.

W celu prawidłowego przyporządkowania członków do grup interesu sektorów przyjęto metodę kolejnych wykluczeń, tzn. jeśli wystąpiły przesłanki potwierdzające, iż Członek jest reprezentantem grupy interesu sektora publicznego, to nie był traktowany jako przedstawiciel innych grup. Jeżeli natomiast takich przesłanek nie stwierdzono, badano przesłanki na potwierdzenie reprezentacji grupy interesu sektora gospodarczego. Jeżeli nie wystąpiły przesłanki w tym zakresie – Członek był uznany za reprezentanta grupy interesu sektora społecznego. Do innych grup interesów dana osoba była zaliczana poprzez weryfikację rzeczywistego statusu członka, tj. na podstawie dokumentu, który jednoznacznie i bez wątpliwości potwierdzał przynależność do danej grupy interesu.

Podstawowym narzędziem weryfikacji przynależności członków do grupy interesów jest informacja (oświadczenie), która podlega weryfikacji w biurze LGD. Deklaracja jest składana zgodnie ze stanem faktycznym oraz bez zatajania informacji objętych tym dokumentem. Wykaz Członków jest upubliczniany na stronie internetowej LGD „Barcja” oraz dostępny w Biurze LGD. Każda deklaracja podlega weryfikacji.

Do grupy interesu sektora publicznego zaliczono m.in. przedstawicieli gmin członkowskich, radnych, sołtysów, osoby znajdujące się na kierowniczych stanowiskach w jednostkach podległych JSFP. Do grupy interesu sektora gospodarczego zaliczono lokalnych przedsiębiorców, rolników oraz inne podmioty wykonujące działalność gospodarczą, natomiast do grupy interesu sektora społecznego zaliczono m.in. członków organizacji pozarządowych oraz mieszkańców obszaru objętego LSR.

W składzie organów, tj. w Radzie i Zarządzie znaleźli się seniorzy, Rekomendacje w tym zakresie zostały zawarte w Statucie (§ 19 ust. 1 i § 22 ust 1). Dodatkowo w składzie Rady mamy przedstawiciela lokalnej OSP.

Dotychczasowe doświadczenia w realizacji LSR potwierdzają, iż jedynie współdziałanie różnych środowisk oraz grup interesów jest czynnikiem warunkującym możliwość skutecznego wdrożenia założeń LSR. Dlatego od początku istnienia LGD „Barcja” obowiązuje otwarta formuła przyjmowania nowych członków. Pozwala ona przystąpić każdej osobie, która spełni kryteria określone w Statucie. Członkami Stowarzyszenia są osoby fizyczne i osoby prawne zamieszkujące lub mające siedzibę na obszarze jednej z gmin objętych LSR. Wśród członków wyróżniamy członków zwyczajnych, wspierających. Tym niemniej, mając na uwadze cele i charakter działalności LGD „Barcja” umożliwiamy również współpracę z LGD z podmiotami nieposiadającymi osobowości prawnej, nie zaangażowanych w działalność żadnej z lokalnych organizacji oraz nie prowadzących działalności gospodarczej i nie należących do grupy interesu sektora publicznego. Bardzo często są to lokalni liderzy, którzy dzięki swojej charyzmie i chęci bycia społecznikiem pociągają innych za sobą.

Nie ma w zakresie członkowska dodatkowych ograniczeń. Inklusywność przejawia się również zapewnieniem kadencyjności organów Stowarzyszenia, tj. Rady, Zarządu i Komisji rewizyjnej. Kadencja trwa 5 lat.

Kadencyjność organów w LGD „Barcja” pełni kilka istotnych funkcji. Przede wszystkim zapewnia rotację władzy i umożliwia zmianę osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji i zarządzanie. To z kolei sprzyja

demokratycznemu funkcjonowaniu organizacji, eliminuje ryzyko skumulowania władzy w rękach jednej osoby lub grupy, oraz umożliwia zaangażowanie większej liczby członków LGD „Barcja” w proces podejmowania decyzji. Kadencyjność organów pozwala również na wprowadzenie świeżego spojrzenia i nowych pomysłów do zarządzania. Nowi członkowie organów, wchodząc na swoje stanowiska, mogą przynieść ze sobą różnorodne perspektywy i doświadczenia, co sprzyja innowacyjności i adaptacji do zmieniających się warunków.

Wśród Członków LGD „Barcja” znajdują się także osoby najbardziej narażone na wykluczenie z życia społecznego, które zostały określone na etapie diagnozy obszaru objętego LSR. Przedstawiona propozycja wynikała z PS dla WPR na lata 2023-2027 i była poprzedzona szeregiem badań, analiz i zaakceptowana przez KE. Mieszkańcy biorący udział w spotkaniach i badaniach ankietowych wskazali, że wsparcie powinno być również skierowane do seniorów (osób, które ukończyły 60 rok życia), ludzi młodych (osób do 25 roku życia) oraz na potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji, tj.: osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, kobiet, migrantów, rolników z małych gospodarstw lub osób poszukujących zatrudnienia np. mieszkańców osiedli po-PGR. Katalog został uznany za adekwatny do obszaru LSR oraz wyzwań, z jakimi mierzymy się po pandemii oraz w następstwie gospodarczych konsekwencji kryzysu w Ukrainie.

LGD „Barcja” w ramach realizacji LSR planuje działania mające na celu zachęcenie ludzi młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji do wstępowania w struktury LGD oraz podejmowanie działań na rzecz zgłaszania przez nich inicjatyw społecznych i aktywizacji gospodarczej.

Restrykcyjne wymagania w kwestii zasad przypisania członków LGD do poszczególnych sektorów uniemożliwiły wyeksponowanie potencjału pracowników urzędów gmin czy szkół, jako osób mocno zaangażowanych w społeczną działalność na rzecz mieszkańców oraz rozwoju gmin, w których mieszkają i pracują. Zwykle są to członkowie lokalnych organizacji lub po prostu mieszkańcy, jednak z racji zajmowanego stanowiska i dostępu do informacji stanowią nieocenione wsparcie i kapitał w zakresie pomocy w pozyskiwaniu wsparcia dla małych organizacji.

4. Organ decyzyjny

LGD „Barcja” posiada w wyłącznie jeden organ uprawniony do dokonywania wyboru operacji. Funkcję tę pełni Rada, która zgodnie z zapisami Statutu, wybierana jest przez Walne Zebranie Członków spośród Członków tego zebrania w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów. Rada LGD „Barcja” składa się z Członków reprezentujących wszystkie gminy tworzące obszar objęty LSR oraz wszystkie zidentyfikowane grupy interesów.

Żaden Członek Rady nie jest równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej, Zarządu ani pracownikiem Biura LGD. Członkowie Rady nie mogą być w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej z członkami Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Członkowie Rady będący osobami fizycznymi uczestniczą osobiście w jej pracach, w tym biorą udział w głosowaniu nad jej uchwałami, natomiast członkowie będący osobami prawnymi – przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach Rady.

Decyzje Rady są podejmowane w drodze konsensusu bez wskazywania roli decydującej jakiejkolwiek grupie interesów. Zgodnie z art. 31 ust. 2 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060, w skład Rady wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych i w których żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. W celu prawidłowego przyporządkowania członków Rady do grup interesu sektorów stosuje się opisaną powyżej metodę kolejnych wykluczeń. Do innych grupy interesów dana osoba jest zaliczana poprzez weryfikację rzeczywistego statusu członka Rady, tj. na podstawie dokumentu, który jednoznacznie i bez wątpliwości potwierdza przynależność do danej grupy interesu.

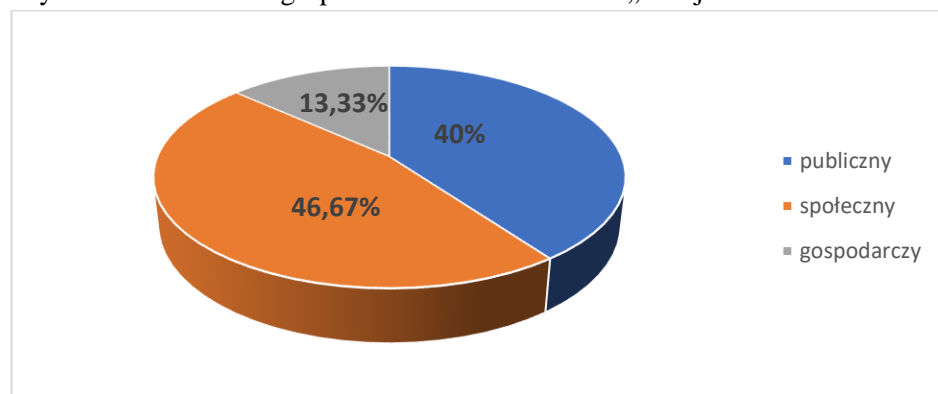
Podstawowym narzędziem weryfikacji przynależności członków Rady do grupy interesów jest informacja (oświadczenie) w postaci Rejestru interesów / deklaracji bezstronności, która podlega weryfikacji w biurze LGD. Obowiązkiem Członka Rady jest wypełnienie Rejestru interesów / deklaracji bezstronności zgodnie ze stanem faktycznym oraz bez zatajania informacji objętych tym dokumentem, co umożliwia identyfikację charakteru powiązań Członków Rady z Wnioskodawcami. Za złożenie deklaracji niezgodnych ze stanem faktycznym lub świadomego zatajenie informacji objętych Rejestrem interesów, Członek może zostać wykluczony ze składu Rady.

Osobowy wykaz członków Rady wraz z nazwą reprezentowanej gminy oraz wskazaniem przynależności do zdiagnozowanych na obszarze LSR grup interesu stanowi załącznik do wniosku o wybór LSR, został on również opublikowany na stronie internetowej LGD „Barcja”.

Rada LGD „Barcja” obecnie liczy 15 osób i składa się z przedstawicieli:

- grupy interesów sektora publicznego (6 przedstawicieli),
- grupy interesów sektora gospodarczego (2 przedstawicieli),
- grupy interesów sektora społecznego (7 przedstawicieli).

Wykres nr 2 Struktura grup interesu w Radzie LGD „Barcja”

Źródło: Opracowanie własne

Członkowie Rady to osoby, które można określić mianem ekspertów z różnych dziedzin związanych z prawidłowym wdrażaniem LSR, dopełniających się w procesie oceny. Zapewniają najwyższy poziom jakościowy oceny. Posiadają doświadczenie w realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków publicznych lub uczestniczyli w szkoleniach z tego zakresu. W składzie znajdują się również osoby, które dokonywały wyboru operacji we wcześniejszych okresach wdrażania LSR.

W celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania Rady, a tym samym skutecznego i zgodnego z zasadami wyboru operacji, zaplanowało szereg szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji członków Rady oraz praktycznych umiejętności związanych ze stosowaniem procedur i zasad wyboru.

Mając na uwadze fakt, iż na członkach Rady spoczywa bardzo duża odpowiedzialność związana z wyborem operacji nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, czy zgodności formalnej czuwać będzie biuro LGD „Barcja”, zaś członkowie komisji skrutacyjnej powoływani na każdym posiedzeniu Rady, będą odpowiedzialni za obliczanie wyników głosowań i kontrolę kworum.

5. Proces decyzyjny

Proces decyzyjny odbywa się na podstawie uprawnień wynikających ze Statutu oraz innych dokumentów wewnętrznych, w szczególności Regulaminu Rady oraz procedur tworzonych na podstawie obowiązujących przepisów i Wytucznych. Proces decyzyjny jest również oparty na zasadach pogłębionego partnerstwa oraz kolegialnego podejmowania decyzji.

Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji i ustalanie kwoty wsparcia. Wybór operacji w ramach komponentu Wdrażanie LSR wdrażanych za pośrednictwem RLKS, jest dokonywany z zastosowaniem procedury zapewniającej bezstronność członków Rady, przy uwzględnieniu obowiązujących kryteriów wyboru operacji oraz zapewnieniu składu Rady zgodnego z wymaganiami określonymi w art. 31 ust. 2 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060 lub wymogu, zgodnie z którym pojedyncza grupa interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru operacji, określonego w art. 33 ust. 3 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060.

Wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR dokonywany jest w formie Uchwały Rady, podjętej zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy Członków uprawnionych do głosowania. W Radzie zastosowano skuteczne mechanizmy gwarantujące bezstronność i rzetelność podczas wyboru operacji. Przejawia się to między innymi w skrupulatnej weryfikacji przynależności danego Członka Rady do jednej z grup interesu zdiagnozowanych na obszarze działania LGD, obowiązku wypełnienia deklaracji bezstronności dla każdego projektu oraz weryfikacji złożonych deklaracji.

Członek Rady, który jest Wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje Wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a Wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez Wnioskodawcę

lub zgłosi inne powiązanie z daną operacją lub – co do którego – zachodzi podejrzenie stronniczości przy wyborze danej operacji, jest wykluczony z możliwości dokonania wyboru. Regulamin zakłada ponadto obowiązek wyłączenia Członków Rady w przypadku stwierdzenia innych powiązań.

Przewodniczący Rady wraz z komisją skrutacyjną kontroluje, czy skład Rady obecny na posiedzeniu pozwala na zachowanie parytetów. Ten mechanizm jest stosowany również w procesie wyboru Grantobiorców.

Proces decyzyjny jest skonstruowany w taki sposób, aby osoby dokonujące wyboru operacji / Grantobiorców posiadały jak najlepsze przygotowanie merytoryczne w zakresie wykonywanych obowiązków. Służy temu Plan szkoleń dla członków Rady obejmujący w szczególności warsztaty z zakresu oceny wniosków, stosowania procedur oraz lokalnych kryteriów wyboru.

6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Działanie wszystkich organów LGD regulują Statut oraz odpowiednie regulaminy.

Statut reguluje najważniejsze kwestie dotyczące funkcjonowania, tj. nazwę stowarzyszenia, teren działania i siedzibę, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, a także wskazuje władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązywania się stowarzyszenia.

Wskazuje ponadto organ nadzoru nad LGD „Barcja”, jakim jest Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a także określa organ kompetentny w zakresie uchwalenia LSR (Zarząd LGD) i jej aktualizacji (Zarząd). Ponadto, Statut zwiiera zobowiązanie do stosowania zasad pogłębionego partnerstwa i skutecznej komunikacji w tym korzystanie z możliwości kolegiąlnego podejmowania decyzji (możliwość powoływania zespołów). Zapisy Statutu potwierdzają równocześnie gotowość na poszerzanie partnerstwa (otwartość na nowych członków) w tym otwartość na szeroko pojętą współpracę oraz otwartość na inicjatywy członków LGD. Statut zawiera także gwarancję kadencyjności organów LGD oraz reguluje możliwość zwołania WZC na wniosek dość wąskiej grupy członków LGD i ponadto zawiera ograniczenia zakresu czynności, co do których zarząd podejmuje decyzje bez konsultacji/uzgodnienia z pozostałymi członkami LGD

Regulamin Rady reguluje najważniejsze kwestie w zakresie funkcjonowania tego organu. Rada LGD „Barcja” powoływana jest przez Walne Zebranie Członków. Regulamin Rady zawiera przede wszystkim szczegółowe kompetencje Rady, zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego oraz zasady nabywania i utraty mandatu. Regulamin zawiera również rozwiązania dotyczące wyłączenia członka organu z wyboru operacji / Grantobiorców oraz obowiązek ujawnienia okoliczności mogących wywołać wątpliwości, co do bezstronności członka Rady biorącego udział w głosowaniu.

Regulamin Zarządu zawiera zapisy dotyczące kompetencji Zarządu, zasad organizacji posiedzeń, w tym zasad protokołowania posiedzeń. Dokument ten zawiera zapisy dotyczące stosowania zachęt do zgłaszania propozycji, wniosków lub postulatów dotyczących funkcjonowania LGD, w tym wdrażania LSR oraz jednocześnie obowiązek informowania o wyniku weryfikacji propozycji/inicjatywy zgłoszonej przez członka LGD z uzasadnieniem tego wyniku. Regulamin Zarządu gwarantuje zapewnienie uczestnictwa w zespołach powołanych przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd. Dotyczy on również zapewnienia możliwości uczestnictwa w panelach dyskusyjnych lub forach internetowych w tematyce funkcjonowania LGD, w tym wdrażania LSR przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości korzystania z przyjaznego dla odbiorcy kanału komunikacji (adekwatnego do oczekiwań i możliwości wyrażanych zarówno podczas konsultacji na etapie opracowania LSR jak również na etapie jej wdrażania).

Regulamin Komisji Rewizyjnej określa jej szczegółowe kompetencje, skład oraz zasady wyboru członków, Przewodniczącego i Sekretarza Komisji jak również sposób podejmowania uchwał i protokołowania.

Powyższe dokumenty są przyjmowane uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Istotnym dokumentem jest również **Regulamin Biura LGD**, który reguluje zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników oraz godziny pracy biura.

Wszystkie ww. dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD „Barcja”, są podane do wiadomości publicznej i znajdują się na stronie internetowej LGD „Barcja”.

Zmiany w ww. dokumentach lub ich aktualizacje są wprowadzane poprzez Uchwały podejmowane podczas głosowania – odpowiednio przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd.

Każda aktualizacja dokumentów, które jest przyjmowana przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd jest konsultowana z lokalną społecznością poprzez zamieszczenie projektów tych dokumentów na stronie internetowej, udostępnienie w Biurze LGD, a także podczas obrad Walnego Zebrania Członków. Procedury zamiany ww. regulaminów są zawarte w tychże dokumentach.

7. Standardy funkcjonowania partnerstwa

Partnerstwo wewnętrzne i skuteczna komunikacja

W LGD „Barcja” obowiązują partnerskie relacje, pozwalające na osiągnięcie wysokiej efektywności podejmowanych działań. Właściwa koordynacja przepływu informacji, skuteczna komunikacja oraz wzmacnianie partnerskich relacji zapewniają zaangażowanie wszystkich interesariuszy, co wpływa na wysoką skuteczność w dążeniu do celów, gdyż cały „mechanizm” działa wydajniej. Do aktywności włączane są wszystkie grupy interesu sektorów oraz młodzież, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji oraz pozostali mieszkańcy.

Partnerskie współdziałanie zapewnia wysoką skuteczność podejmowanych działań animacyjnych oraz informacyjno-promocyjnych.

Zachowanie standardów w nowym okresie programowania zapewni możliwość płynnego przystąpienia do wdrażania LSR. Działania przygotowawcze ograniczą się do analizy zakresu zmian w procesie wdrażania oraz przygotowania potencjalnych beneficjentów do aplikowania o wsparcie.

W celu zwiększenia aktywności członków LGD „Barcja” i innych interesariuszy z obszaru objętego LSR, umożliwiono zgłaszanie inicjatyw w zakresie funkcjonowania LGD, w tym wdrażania LSR. Duże zainteresowanie z jakim spotkało się takie działanie w ramach przygotowań LSR na lata 2023-2027, spowodowało potrzebę rozszerzenia możliwości zgłaszania takich propozycji. Można je składać za pośrednictwem tradycyjnej lub mailowej korespondencji, w ramach konsultacji w biurze LGD „Barcja” lub w ramach uwag przekazywanych za pośrednictwem ankiet (również anonimowych). Zachęty zostały również zamieszczone na naszej stronie internetowej. Co jakiś czas będą pojawiać się przypomnienia w aktualnościach, zwłaszcza w okresie badań monitoringowych lub ewaluacyjnych. Każda inicjatywa będzie podlegać rejestracji. W przypadku, gdy zagadnienie będzie wymagać dodatkowej analizy lub np. opinii prawnej, opinii zespołu roboczego – zgłaszający będzie informowany o takiej konieczności. Istotne propozycje są przedstawiane Zarządowi, który analizuje potrzebę / możliwość wprowadzenia zmian. LGD poinformuje zgłaszającego o wyniku weryfikacji propozycji.

LGD „Barcja” jest otwarta na nowych członków, co odzwierciedlają zapisy Statutu, które nikogo nie ograniczają i nie dyskryminują. Co więcej, w składzie Zarządu i Rady znalazło się stałe miejsce dla seniorów, tj. osób po 60 roku życia. Otwartość przejawia się również możliwością zwołania Walnego Zebrania Członków przez wąską grupę, tj. na wniosek co najmniej 10 członków stowarzyszenia.

W ramach budowania partnerstwa na wszystkich etapach realizacji LSR będą stosowane adekwatne do oczekiwań i możliwości metody partycypacji, przy aktualizacji lub zmianie zapisów kluczowych dokumentów. Np. we współpracy z lokalną społecznością w Planie komunikacji zidentyfikowano główne cele i przesłanki leżące u podstaw jego opracowania, opis działań komunikacyjnych, grup docelowych, środków przekazu, w tym również działań, które będą podejmowane w przypadku problemów związanych z jego realizacją, czy niskim poparciem społecznym. Określono zakładane wskaźniki rezultatu oraz oczekiwane efekty podejmowanych działań komunikacyjnych. Wskazano też sposób oceny efektywności podejmowanych działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu, określając zasady jego aktualizacji w razie wystąpienia takiej potrzeby. Przyjęto również indykacyjny budżet ze wskazaniem głównych kategorii wydatków, przy zapewnieniu warunku minimalizacji wydatków na gadzety reklamowe oraz publikacje wymagające druku. Sporządzony Plan komunikacji ze społecznością lokalną uwzględnia również realizację obowiązków komunikacyjnych beneficjentów, wynikających z art. 50 ust. 1 ww. rozporządzenia UE 2021/1060 oraz obowiązujących zasad komunikacji, w tym wymogów wynikających z książki wizualizacji w zakresie PS dla WPR na lata 2023-2027.

Wszelkie informacje, również dane kontaktowe, będą zamieszczane na stronie internetowej i portalu społecznościowym, na tablicach ogłoszeń oraz będą przekazywane do partnerów w celu szerszego upublicznienia. Mimo braku formalnie spisanych zasad współpracy, każda istotna informacja przekazana do upublicznienia naszym członkom, w szczególności z sektora finansów publicznych, zamieszczana jest na stronach internetowych i tablicach

ogłoszeń (również w sołectwach), poprzez publikacje informacji związanych z bieżącym wdrażaniem LSR, w tym między innymi ogłoszenia o naborach, informacje o szkoleniach, warsztatach czy innych działaniach promocyjno-informacyjnych oraz włączeniowych kierowanych przez LGD „Barcja” do lokalnej społeczności i pozostałych interesariuszy. Nieformalne zasady partnerskiej współpracy są ważnym elementem zapewniającym pełną dostępność do informacji. Jest to możliwe dzięki oparciu relacji między członkami LGD na etapie przygotowania i wdrażania LSR na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji.

Ponadto, Zarząd korzysta z możliwości kolegiального podejmowania decyzji. Ograniczenie zakresu czynności, co do których Zarząd podejmuje decyzje bez konsultacji czy uzgodnienia z pozostałymi członkami m.in. zmiany w LSR wymagają konsultacji nie tylko z członkami LGD, ale również z mieszkańcami, podobne zasady dotyczą kryteriów wyboru. Najczęściej stosowaną formułą w zapewnieniu podejmowania oddolnych decyzji jest powoływanie zespołów (grup) roboczych, które wypracowują i konsultują z zastosowaniem partycypacyjnych metod propozycje rozwiązań, przed przedstawieniem ich do akceptacji Zarządu.

Efektom wdrożenia tych standardów będzie większe zaangażowanie lokalnej społeczności w działania LGD „Barcja”. Stosowane zasady oddolnej demokracji zapewnią możliwość podejmowania decyzji wspólnie z mieszkańcami, na zasadzie konsensusu. Ważnym elementem tego procesu poza wskazaniem możliwości i stosowaniem szeregu zachęt, będzie również informowanie zwrotne. Każda zgłoszona inicjatywa zostanie poddana analizie a informacja zwrotna trafi do zgłaszającego.

Wszyscy uczestnicy tego procesu wzajemnie się uzupełniają, a dzięki współpracy powstaje efekt synergii, niemożliwy do osiągnięcia w przypadku działań podejmowanych indywidualnie.

Członkowie Stowarzyszenia udzielają się w nim poprzez aktywny udział w Walnych Zebraniach Członków, uczestniczą w posiedzeniach organów, szkoleniach, warsztatach refleksyjnych, grupach roboczych, targach i imprezach promocyjnych, warsztatach i wyjazdach studyjnych.

Relacje między członkami LGD są oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji. W celu pogłębiania realizacji wykorzystującemu następujące narzędzia:

1. strona, media społecznościowe, tablice, prasa
2. materiały promocyjno-informacyjne, dokumenty aplikacyjne, instrukcje,
3. posiadanie bazy kontaktów (telefonów, maili) służącej do wysyłania powiadomień (dostosujemy formę kontaktu do oczekiwań odbiorcy, jeśli to możliwe)
- 4) spotkania tematyczne w terenie, dostosowane do preferencji uczestników, w godzinach dostępności.
- 5) kolegialny sposób podejmowanie decyzji (opieranie decyzji lub rozstrzygnięć na podstawie wyników prac zespołów roboczych)
- 6) spotkania w ramach dialogu społecznego
- 7) zachęcanie do zgłaszania nowych pomysłów (informacje na stronie, w ankietach, w materiałach informacyjno-promocyjnych, bezpośrednio w biurze LGD, na tablicy ogłoszeń i w trakcie wywiadów)

Swoje doświadczenie i zdobytą wiedzę pracownicy wykorzystali podczas prowadzenia spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru LGD „Barcja”, które organizowane były zarówno w ramach realizacji Planu włączenia społeczności lokalnej w trwającej perspektywie jak i spotkań mających na celu jak najlepsze opracowanie LSR.

W ich wyniku LGD uzyskała bogaty materiał do opracowania LSR. Tematem spotkań, które w znacznej części miały charakter warsztatowy były mocne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia jego rozwoju. Podczas spotkań poruszano także temat grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, przede wszystkim ze względu na dostęp do rynku pracy i dla których należy zaproponować specjalne działania w ramach budżetu jakim dysponuje LGD „Barcja”. Ponadto, stowarzyszenie otrzymało informację o obszarach i zakresach, które w pierwszej kolejności wymagają wsparcia.

Niewątpliwie silną stroną i potencjałem Stowarzyszenia jest bogate doświadczenie jeżeli chodzi o współpracę z innymi podmiotami.

Fakt istnienia od ponad dekady LGD „Barcja” w środowisku lokalnym motywuje kolejne osoby, kolejne młode organizacje i podmioty gospodarcze do aktywniejszego włączenia się w działania na rzecz najbliższego otoczenia. Również LGD „Barcja” wykorzystuje różnorodne sposoby aby dotrzeć do nowych, potencjalnych partnerów.

Z uwagi na fakt, iż obecność LGD „Barcja” na stałe wpisała się w świadomość lokalnej społeczności, sami mieszkańcy i instytucje z terenu działania LGD stwarzają możliwości i przestrzeń do wspólnych spotkań i rozmów.

W latach 2016-2022 przedstawiciele LGD „Barcja” uczestniczyli łącznie w ponad 60 wydarzeniach (takich jak dożynki, sesje Rad Gmin czy aktywny udział w pracach Zespołu Ekonomii Społecznej), podczas których mieli możliwość nawiązania współpracy i budowania relacji z mieszkańcami i przedsiębiorcami obszaru działania. Aby jeszcze skuteczniej zachęcić mieszkańców obszaru do włączania się w działalność stowarzyszenia, w nowym okresie programowania zostaną stworzone przejrzyste procedury zgłaszania inicjatyw oraz możliwości ich realizacji. Ponadto, dotychczasowe doświadczenie jednoznacznie pokazuje, że tylko współdziałanie różnorodnych środowisk i sektorów jest w stanie najlepiej, w pierwszej kolejności, poznać a następnie, dzięki skutecznemu planowaniu, odpowiedzieć na potrzeby wyrażane przez lokalną społeczność.

ROZDZIAŁ II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR

Obszar działania LGD „Barcja” obejmuje gminę miejsko-wiejską Sępole, gminę wiejską Barciany, gminę wiejską Kętrzyn, gminę miejsko-wiejską Korsze oraz gminę miejsko-wiejską Reszel. Nie zmieniała swojego obszaru w stosunku do poprzedniej perspektywy programowej (2014-2020).

Obszar znajduje się w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego w powiecie kętrzyńskim. Obszar graniczy z powiatami bartoszyckim, węgorzewskim, giżyckim, mrągowym i olsztyńskim, a od północy z obwodem kaliningradzkim. Terytorium, na którym leży powiat, znajduje się na obszarze historycznej Barcji.

Powiat kętrzyński odtworzono w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej kraju i stał się on częścią województwa warmińsko-mazurskiego.

Tab. 1. Ogólne dane dotyczące obszaru LGD Barcja

Wyszczególnienie	Liczba miejscowości	Liczba sołectw	Powierzchnia w km ²	% zajmowanej powierzchni	Liczba mieszkańców (31.12.2020 r.)
Sępole, w tym miasto	53	22	246	19,6 0,4	
Barciany	66	23	295		
Kętrzyn	67	23	285	23,5	
Korsze	54	22	250	22,7	
Reszel w tym miasto	36	20	179	19,9 0,3	
Razem	276	110	1255	100,0	

Zródło: Opracowanie własne

Powierzchnia obszaru objętego LSR obejmuje ponad 1255 km², zaś liczba ludności wynosiła w 2020 r. 35412 osób (dane z GUS wg stanu na dzień 31.12.2020 r.) by spaść do wielkości 34962 osób w 2021 r. (dane z GUS wg stanu na dzień 31.12.2021 r.). Biorąc pod uwagę pozostałe dane statystyczne można zauważyć, że spadek liczby ludności związany jest ze znaczącym spadkiem przyrostu naturalnego oraz ujemnym saldem migracji.

Obszar jest spójny i jednolity pod względem przestrzennym. Teren znajduje się w jednym obrysie, obejmuje obszar całych gmin, z wyłączeniem miasta Kętrzyn, które jest odrębną jednostką administracyjną - gminą miejską liczącą więcej niż 5 tys. mieszkańców. Obszar LGD obejmuje co najmniej 10 tys. i mniej niż 150 tys. mieszkańców, ponieważ według stanu na dzień 31.12.2020 r. liczba osób zameldowanych na pobyt stały w omawianych gminach wynosiła:

Tabela nr 2 Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Sępole	6490	6415	6301	6265	6182	5891	5805
Barciany	6507	6384	6275	6174	6109	5778	5699
Kętrzyn	8438	8432	8334	8232	8230	7793	7703
Korsze	10127	10016	9905	9794	9646	9086	8983
Reszel	7702	7721	7600	7531	7488	6864	6772

Suma dla gmin LGD	39264	38968	38415	37996	37655	35412	34962
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności regionu (suma liczby urodzin i zgonów, a także ruchów ludności z i do danego regionu) na koniec 2021 roku na terenie LGD „Barcja” wynosiła w sumie – 34 962 mieszkańców. W porównaniu z rokiem 2015 jest to 11% spadek. We wszystkich gminach LGD liczba ludności spada – najbardziej zauważalne jest to w gminach Barciany (-12,5%) Reszel (-12,1%) oraz Korsze (-11,3%). Najmniej ludności ubyło w gminie Kętrzyn, gdzie odnotowano spadek na poziomie 8,6%.

Rysunek 1. Obszar LGD na tle powiatu kętrzyńskiego i bartoszyckiego

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, dane za 2020

Jednymi z istotnych czynników oddziałujących na stan rynku pracy są uwarunkowania demograficzne. Analiza dotyczy w szczególności struktury ludności ze względu na wiek. Na obszarze LSR mamy do czynienia ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa, wywołanym głównie niskim przyrostem naturalnym. Na wyniki miała również wpływ pandemia Covid-19.

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LGD „Barcja” w 2020 r. wyniosła 13 921, co stanowiło 39,31% liczby mieszkańców na obszarze (35 412). Najwyższy udział ludności w wieku nieprodukcyjnym dotyczył gmin: Reszel (40,63%, Sępólno (40,5%), najniższy natomiast miasta Korsze (38,56) i gminie Kętrzyn (37,94 %). W pozostałych gminach udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w liczbie mieszkańców utrzymywał się na podobnym poziomie nieznacznie ponad 39%.

Współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LGD „Barcja” za 2020 rok wynosi 3,29.

Tabela nr 3 Udział ludności w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców na obszarze LSR w 2020 r.

Nazwa Gminy	Liczba mieszkańców	liczba osób w wieku nieprodukcyjnym	WSKAŹNIK	Udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w liczbie mieszkańców
Sępólno	5 891	2 386	4,08	40,50
Barciany	5 778	2 285	3,45	39,55
Kętrzyn	7 793	2 957	2,33	37,94
Korsze	9 086	3 504	2,77	38,56
Reszel	6 864	2 789	4,16	40,63
Razem	35 412	13 921	3,29	39,31

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Obszar LSR charakteryzuje się relatywnie niskim udziałem ludności w wieku produkcyjnym i zarazem wysokim odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawiska charakteryzują się pewną dynamiką: udział osób w wieku produkcyjnym spada, natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym rośnie. LGD „Barcja” niestety starzeje się – w 2021 roku 18% mieszkańców miało powyżej 65. roku życia; to 26% wzrost w porównaniu z rokiem 2015. Średnia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla gmin badanego obszaru jest porównywalna do tej odnotowanej dla województwa warmińsko-mazurskiego (17,8%). W 2021 roku najwięcej seniorów zamieszkiwało gminę Reszel – co piąty mieszkaniec miał ponad 65 lat.

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją, wg delimitacji zaproponowanej w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), obejmują łącznie 728 gmin o powierzchni 104,8 tys. km², które zamieszkuje 6,1 mln mieszkańców. Z obszaru objętego LSR – 5 gmin jest zagrożona trwałą marginalizacją, tj. Sępól, Barciany, Kętrzyn, Korsze, Reszel. Ujęcie ich w wykazie gmin zagrożonych trwałą marginalizacją podyktowane było problemem dotyczącym traktowania tego terenu jako peryferii wewnętrznych.

Zjawisko starzenia się społeczeństwa występuje na całym obszarze LGD. Narasta problem zapewnienia opieki lub oferty przeciwdziałającej wykluczeniom ludzi starszych i samotnych narasta. Dotyczy to nie tylko osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej. Obecna oferta nie jest wystarczająca, tym bardziej, że działania aktywizacyjne i wyłączeniowe powinny zapobiegać szybkiemu starzeniu się, pozwalać zachować sprawność seniorów w dłuższym okresie. Występuje zatem potrzeba dostosowania obszaru LSR do nowych wyzwań związanych ze znaczącym wzrostem liczby osób starszych w strukturze populacji oraz podejmowanie działań ograniczających odpływ ludzi młodych m.in. poprzez zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnej społeczności.

Z przeprowadzonych na obszarze LSR badań ankietowych, wywiadów czy ustaleń grup tematycznych wynika, iż mieszkańcy dostrzegają potrzebę większego włączenia i aktywizacji seniorów. Dlatego też problem starzejącego się społeczeństwa został odzwierciedlony w przedsięwzięciach, pozwalając na skierowanie części środków LSR na zwiększenie włączenia seniorów w sferze społecznej, jak również poprzez członkowsko w Radzie.

Migracje na obszarze LSR obejmują zarówno migracje wewnętrzne (polegające na przemieszczaniu się ludności w wyniku zmiany miejsca zamieszkania lub przeniesienia się z terenów miejskich do wiejskich lub odwrotnie), jak i zewnętrzne (wyjazdy z kraju stałego zamieszkania lub przyjazdy do kraju w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy). We wszystkich gminach na badanym obszarze saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym było ujemne (łącznie – 166 osób), z wyjątkiem gminy Kętrzyn (+3). Najwięcej osób ubyło w mieście Korsze (-66) i gminie Barciany (-61). **Współczynnik migracji na obszarze LSR w 2020 rok wyniósł 4,75.**

Tabela nr 4 Migracje na obszarze LSR w 2020 r.

Nazwa Gminy	Zameldowania	Wymeldowania	Liczba mieszkańców	Współczynnik
Sępól	56	86	5 891	4,81
Barciany	33	94	5 778	5,69
Kętrzyn	110	107	7 793	3,94
Korsze	99	165	9 086	5,16
Reszel	71	83	6 864	4,28
Razem	369	535	35 412	4,75

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba osób bezrobotnych na obszarze objętym LSR na przestrzeni lat 2015-2021 spada; średnio w gminach na badanym obszarze odnotowano w tym okresie ponad 40% spadek tego wskaźnika. Region, w którym zjawisko to jest najbardziej widoczne to gminy Reszel i Sępól - odnotowano tam odpowiednio 46,7% i 45,8% spadek liczby osób bez pracy. W ciągu tych 6 lat w województwie warmińsko-mazurskim liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się aż o połowę. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w 2020 roku wyniosła 3 521 osób. Udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze LSR w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według stanu na koniec 2020 r. wyniósł 8,51%. **Współczynnik liczby osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD „Barcja” za 2020 rok wyniósł 4,37.**

Tabela nr 5 Liczba bezrobotnych na obszarze LSR w 2020 r. w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Nazwa Gminy	ludność w wieku produkcyjnym	liczba bezrobotnych	wskaźnik	Udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Sępopol	3 669,00	426,00	4,35	11,61
Barciany	3 673,00	443,00	4,38	12,06
Kętrzyn	5 122,00	626,00	4,39	12,22
Korsze	5 857,00	756,00	4,42	12,91
Reszel	4 248,00	416,00	4,23	9,79
Razem	22 569,00	2 667,00	4,37	11,82

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza objęła również ocenę obszaru LSR pod kątem ubóstwa, czyli niemożności osiągnięcia minimalnego standardu życiowego. W latach 2015-2021 liczba osób objętych środowiskową pomocą społeczną spadała. Średnio w gminach na badanym obszarze w 2020 roku z pomocy społecznej skorzystało 1 260 osób na 10 tysięcy mieszkańców - to prawie 42% spadek w porównaniu z rokiem 2015, kiedy takich osób było 2155. Może być to pochodną dość niskiej stopy bezrobocia i stosunkowo stabilnej sytuacji na rynku pracy, mimo dużej niepewności związanej z następstwami wojny w Ukrainie, w szczególności związanej z kryzysem energetycznym oraz rosnącą inflacją. Ważnym elementem była również możliwość skorzystania z wielu programów socjalnych skierowanych do najuboższych rodzin (500+, 300+ i innych). **Współczynnik udziału liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców za 2020 rok wyniósł 5.**

Tabela nr 6 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców obszaru LSR w 2020 r.

Nazwa Gminy	Liczba mieszkańców	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	WSKAŹNIK
Sępopol	5 891,00	785,00	5,32
Barciany	5 778,00	937,00	5,45
Kętrzyn	7 793,00	1 266,00	5,45
Korsze	9 086,00	1 333,00	5,39
Reszel	6 864,00	640,00	5,03
Razem	35 412,00	4 961,00	5,36

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uwarunkowania gospodarcze - przedsiębiorczość na obszarze LSR

O tym, czy dany region rozwija się dobrze, świadczy między innymi liczba nowo zarejestrowanych podmiotów. Na obszarze LSR liczba podmiotów gospodarki narodowej na rośnie. Na przestrzeni lat 2015-2021 zaobserwowano w tym zakresie ponad 13% wzrost. Najwyższy wzrost dotyczy gminy Kętrzyn (wzrost o 19,3%); najmniejszy wzrost, 9%, zarejestrowano natomiast w gminie Barciany. Na objętym LSR wzrasta głównie liczba mikro i małych przedsiębiorstw. Fakt, iż we wszystkich gminach obszaru LSR rośnie liczba podmiotów gospodarczych może stanowić szansę na poprawę sytuacji w regionie w zakresie oferty usług dla ludności. Wzrost liczby podmiotów nie przekłada się na odczuwalną poprawę jakości życia i poprawę dostępu do usług dla mieszkańców. Potencjalni, jak również funkcjonujący inwestorzy odczuwają bariery ekonomiczne w zakresie prowadzenia działalności będące następstwami pandemii Covid-19 oraz negatywnych konsekwencji wybuchu wojny w Ukrainie. Badanie ankietowe, wywiady i wyniki grup tematycznych potwierdzają, że większość badanych zauważa pozytywne zmiany w obszarze przedsiębiorczości, jednak nie są one wystarczające. W tym trudnym okresie również przedsiębiorcy odczuwają pogorszenie warunków do podejmowania lub rozwoju działalności gospodarczej. Dzięki funduszom UE przeznaczonym na Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, w których ponad 35% budżetu przeznaczymy na rozwój

przedsiębiorczości, nastąpi złagodzenie negatywnych skutków obecnego kryzysu. **Wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze LSR za 2020 rok wyniósł 3,79.**

Wykres nr 2 Udział przedsiębiorstw zatrudniających poniżej 50 pracowników w liczbie mieszkańców ogółem w 2020 r.

Nazwa Gminy	Liczba mieszkańców	0 - 9	10 - 49	Łączna liczba przedsiębiorstw poniżej 50 pracowników	Wskaźnik
Sępapol	5 891,00	347,00	11,00	358,00	4,11
Barciany	5 778,00	283,00	6,00	289,00	5,00
Kętrzyn	7 793,00	557,00	9,00	566,00	3,44
Korsze	9 086,00	495,00	13,00	508,00	4,47
Reszel	6 864,00	596,00	16,00	612,00	2,80
Razem	35 412,00	2 278,00	55,00	2 333,00	3,79

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotną kwestią dla obszaru objętego LSR są dochody gmin wchodzących w skład LGD. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest **wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie** (wskaźnik G).

Średni poziom wskaźnika G dla gmin członkowskich wynosił w 2020 r. 1 237,07 zł, przy czym najwyższy dotyczył miasta Kętrzyn (1 342,39 zł), gminy Korsze (1 320,62 zł), gminy Reszel (1 308,57 zł), a najniższy gminy Sępapol (990,90 zł). Analiza pokazuje, że pomimo zróżnicowania dochodów podatkowych gminy członkowskie wydatkują zbliżone środki na mieszkańców pomimo różnego poziomu dochodów. Uzasadnia to wydatkowanie środków LSR na całym obszarze bez stosowania dodatkowych preferencji.

Tabela nr 7 Dochód podatkowy na obszarze LSR w 2020 r.

Nazwa Gminy	wskaźnik G gmin objętych obszarem LSR
Sępapol	990,90
Barciany	1 222,88
Kętrzyn	1 342,39
Korsze	1 320,62
Reszel	1 308,57
Średnia dla obszaru	1 237,07
Wskaźnik	3,03

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych do Wskaźnika G - podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2020 r.

Współczynnik dochodu podatkowego na obszarze objętym LSR w 2020 rok wyniósł 3,03.

Na obszarze LSR w każdej z gmin występują formy ochrony przyrody, takie jak:

- w **gminie Sępapol**: obszar chronionego krajobrazu: Doliny Dolnej Łyny, Doliny Rzeki Guber, specjalny obszar ochrony (SOO); Torfowiska Źródłiskowe koło Łabędnika, obszar specjalnej ochrony (OSO): Ostoja Warmińska;
- w **gminie Barciany**: obszar chronionego krajobrazu: Doliny Rzeki Guber, Jeciora Oświn, specjalny obszar ochrony (SOO): Ostoja nad Oświnem, obszar specjalnej ochrony (OSO): Ostoja Warmińska);
- w **gminie Kętrzyn**: obszar chronionego krajobrazu: Doliny rzeki Guber, Bagien Mażańskich, Jezior legińsko-mrągowskich, Krzyżany, Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, użytek ekologiczny: Rozlewisko Wopławka, Jezioro Salpik, specjalny obszar ochronny (SOO): Gierłoż, obszar specjalnej ochrony (OSO): Jezioro Dobskie;
- w **gminie Korsze**: obszar chronionego krajobrazu Doliny rzeki Guber, obszar specjalnej ochrony (OSO) – Ostoja Warmińska;

- w gminie Reszel: obszar chronionego krajobrazu Jezior legińsko-mrągowskich i Doliny Rzeki Guber, rezerwat Polder Sątopy Samulewo (otulina)

Na obszarze LSR w każdej z gmin (100% obszaru) występuje przynajmniej jedna z form ochrony przyrody.

Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Na podstawie analizy obszaru, konsultacji społecznych oraz badań ankietowych zdefiniowano następujące grupy docelowe: osoby fizyczne, osoby prawne, grupy nieformalne, jednostki sektora finansów publicznych, turyści, osoby młode (do 25 roku życia), seniorzy (60+) a także osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji w tym: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, kobiety, rolnicy z małych gospodarstw, osoby poszukujące zatrudnienia. Charakterystyka tych grup została szerzej opisana w rozdziale IV Analiza potrzeb i potencjału LSR.

ROZDZIAŁ III. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Partycypacja to udział obywateli w tworzeniu, decydowaniu i wdrażaniu wypracowanych wspólnie rozwiązań. LGD „Barcja” posiada niemalże piętnastoletnie doświadczenie w aktywizacji i angażowaniu społeczności lokalnej. Wieloletnia współpraca na wielu poziomach z przedstawicielami różnych sektorów, tj. publicznego, gospodarczego i społecznego pozwoliła również na wypracowanie skutecznych metod komunikacji dostosowanych do poszczególnych grup odbiorców. Podstawą bowiem planowania skutecznej komunikacji jest przede wszystkim jej obustronność, czyli komunikacja na linii LGD - mieszkańcy obszaru oraz mieszkańcy obszaru - LGD. Podejście takie pozwala na uzyskanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych.

Doskonałym wyrazem skutecznej komunikacji z mieszkańcami obszaru LGD jest plan komunikacji zrealizowany w latach 2016-2022. Obejmował on szereg różnorodnych narzędzi takich jak m.in. kampanie informacyjne, materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe, szkolenia, spotkania informacyjno-konsultacyjne, imprezy promocyjne oraz aktywność na portalach internetowe i społecznościowych. Skuteczność każdego z tych działań zależała od odpowiednio dobranego kanału komunikacji z daną grupą docelową. W celu dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców zamieszczono łącznie 127 ogłoszeń na stronie LGD, 36 ogłoszeń na stronie gmin, 184 posty na portalu społecznościowym, 6 artykułów w prasie, zorganizowano 11 spotkań informacyjno-szkoleniowych, 14 szkoleń, wydano 1345 szt. plakatów informacyjnych i 2500 ulotek, zorganizowano 17 stoisk promocyjnych LGD podczas wydarzeń lokalnych, udzielono doradztwa w siedzibie LGD 313 osobom zaś samą stronę www.lgdbarcja.pl odwiedziło 503 518 osób.

Grupy docelowe, do których kierowane były poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz przedstawiciele grup defaworyzowanych; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym podmioty i organizacje turystyczne. Potencjał zbudowany w tym czasie stał się fundamentem pracy nad założeniami LSR na lata 2023-2027.

Mając na uwadze fakt, iż zgodnie z założeniami PS dla WPR na lata 2023-2027, w nowym okresie programowania przewiduje się większą niż dotychczas specjalizację i ukierunkowanie na osiągnięcie tylko najistotniejszych celów LSR i lokalne grupy działania będą zobowiązane do wskazania w LSR nie więcej niż 3 konkretnych priorytetowych celów, na których będzie koncentrowało się wsparcie z ww. Planu, prace nad LSR musiały zostać dobrze zaplanowane i zrealizowane. Jak wskazują dokumenty nadrzędne, obszary te powinny być wskazane precyzyjnie w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy, najlepiej ze wskazaniem posiadanych specyficznych lokalnych zasobów, które można zaangażować w tym procesie. Ponadto, w LSR powinny być wskazane konkretne zamierzenia składające się na dane przedsięwzięcie, które pozwalają na osiągnięcie celu wyrażonego konkretnymi wskaźnikami.

LGD „Barcja” określiła szczegółowy harmonogram opracowania LSR, który z odpowiednim wyprzedzeniem został podany do publicznej wiadomości za pośrednictwem strony www.lgdbarcja.pl.

Dla usprawnienia prac nad budową LSR oraz pewności, że opracowany dokument będzie spełniał wymogi określone w dokumentacji konkursowej, cały proces podzielono na pięć etapów, podczas których LGD zastosowała różne metody współdziałania społeczności lokalnej w pracach nad dokumentem. Należy podkreślić, iż wybór metod został dokonany na podstawie wieloletniego doświadczenia w komunikacji z lokalną społecznością oraz w wyniku uwzględnienia potrzeb zgłaszanych przez przedstawicieli poszczególnych grup interesu sektorów przy jednoczesnym

zastosowaniu przyjaznych form komunikacji na każdym z nw. etapów, tak aby zapewnić możliwość włączenia jak największej grupy interesariuszy.

Wydzielono następujące etapy:

- Etap I Diagnoza i analiza SWOT
- Etap II Określenie / konsultacje celów i wskaźników oraz Planu działania
- Etap III Opracowanie / konsultacje zasad wyboru operacji i lokalnych kryteriów
- Etap IV Opracowanie / konsultacje zasad monitorowania i ewaluacji
- Etap V Opracowanie / konsultacje planu komunikacji

Po zakończeniu zaplanowanego cyklu spotkań i udostępnieniu projektów dokumentów konkursowych przez MRiRW, pracownicy LGD przystąpili do wypracowania propozycji zapisów w LSR, tak zapewnić najpełniejsze spełnienie wymogów formalnych wynikających z obowiązującej dokumentacji oraz spełnić szczegółowo określone warunki dostępu.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż pracownicy LGD i przedstawiciele Zarządu w tym celu brali udział w wielu warsztatach prowadzonych przez przedstawicieli IZ oraz KSOW. Ponadto, uczestniczyli w konsultacjach indywidualnych i grupowych z ekspertem zewnętrznym, w trakcie których prezentowane były propozycje zapisów do poszczególnych części LSR, sporządzane w zgodności z obowiązującymi przepisami, Wytycznymi MRiRW oraz uwzględniając dobre praktyki zarówno wypracowane w poprzednich okresach programowania przez LGD Barcja jak i zebrane z wielu województw.

Z uwagi na brak dostępu do szczegółowych wytycznych, wiele rozwiązań, m.in. proces monitoringu i ewaluacji, zasady wyboru projektów i Grantobiorców, zasady zatwierdzania i aktualizacji lokalnych kryteriów wyboru, zasady podziału środków w ramach Planu finansowego uwzględniające kamienie milowe, czy skład i zasady pracy organu decyzyjnego zostały wypracowane we współpracy z LGD z obszaru województwa ale też całego kraju i opierały się na tych samych podstawach i tym samym na wspólnych założeniach. Z kolei dokumentacja konkursowa dostarczyła cennych wskazówek w zakresie aspektów, na jakich należało się koncentrować, żeby spełnić wymogi określone w dokumentacji konkursowej. Zatem pod konsultacje poddane zostały przemyślane i skrupulatnie opracowane propozycje, które w procesie konsultacji podlegały modyfikacjom.

Omówienie poszczególnych metod partycypacji

Najpowszechniejszą metodą udziału społeczności lokalnej w życiu organizacji są **badania ankietowe**. W przypadku LGD udział w tej formie zaangażowania wzięło 314 osób, czego potwierdzeniem są zestawienia ankiet. Dołożono wszelkich starań aby kwestionariusze dotarły do jak największej liczby interesariuszy. Ankiety zostały rozdysponowane na obszarze objętym LSR i były skierowane do ogółu lokalnej społeczności w tym reprezentantów grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR tj. osób młodych, seniorów, osób w niekorzystnej sytuacji tj.: osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, kobiet, migrantów, rolników z małych gospodarstw lub osób poszukujących zatrudnienia np. mieszkańców osiedli po-PGR ale także przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, jednostek sektora finansów publicznych oraz mieszkańców.

Respondenci wskazywali obszary, które ich zdaniem wymagają natychmiastowej interwencji z wykorzystaniem potencjału jaki daje podejście LEADER jak również zgłaszali potrzeby i pomysły na działania mające celu poprawę jakości życia w ich gminie lub miejscowości. Ankieta badała również potencjalne zainteresowanie ubieganiem się o dofinansowanie w ramach wdrażania LSR i ogłaszanych naborów wniosków.

W celu maksymalnego ułatwienia wypełniania ankiet, pracownicy LGD oraz gminni koordynatorzy przez cały czas trwania badania służyli merytorycznym wsparciem każdej osobie, która zgłosiła taką potrzebę. Ankiety były także udostępnione poprzez stronę internetową, bezpośrednio w biurze LGD, w punktach konsultacyjnych w gminach, w czasie wywiadów, podczas spotkań roboczych itd. Dodatkowo, rozsyłano je drogą mailową, udostępniano za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz dostarczano w formie papierowej na różnego rodzaju wydarzenia, spotkania o charakterze integracyjno-kulturalnym jakie były organizowane na obszarze LSR. Ponadto, Członkowie LGD przekazywali ankiety swoim znajomym, członkom rodzin itd. Wypełnione ankiety respondenci mieli możliwość przesłać przez Internet, pocztą elektroniczną, tradycyjną, złożyć bezpośrednio w biurze LGD albo przekazać koordynatorom w punkcie konsultacji w gminie lub przedstawicielom LGD podczas spotkań organizowanych w ramach planu włączenia społeczności lokalnej do prac nad budową LSR. W celu ułatwienia

wypełnienia ankiety np. seniorów lub osoby w niekorzystnej sytuacji, dopuszczono również możliwość telefonicznego udzielenia odpowiedzi na pytania postawione w kwestionariuszu.

Z kolei **karty pomysłu (tzw. fiszki projektowe)** umożliwiały opisanie zamierzonych działań na przyszłość. Kartę pomysłu mógł złożyć każdy podmiot (również osoby fizyczne) zainteresowany pozyskaniem dofinansowania z budżetu LSR tym osoby młode, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji tj.: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, kobiety, migranci, rolnicy z małych gospodarstw lub osoby poszukujące zatrudnienia np. mieszkańcy osiedli po-PGR ale także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych oraz mieszkańcy (w tym osoby planujące podjęcie działalności gospodarczej).

Łącznie złożono 71 kart pomysłu, które były bardzo pomocne w pracach nad poszczególnymi rozdziałami LSR.

Zgłoszone karty pomysłu okazały się cenną pomocą dla sporządzenia diagnozy i analizy SWOT obszaru LSR, opracowania celów i wskaźników LSR i tym samym planu działania jak również fundamentalnego dokumentu w zakresie angażowania lokalnej społeczności – Planu komunikacji.

Analogicznie, jak w przypadku ankiet, karty pomysłu były dostępne w różnych miejscach i formach (online i papierowo), aby zapewnić szeroki dostęp dla uczestników. Można było je pobrać poprzez stronę internetową, bezpośrednio w biurze LGD, w punktach konsultacyjnych w gminach oraz podczas wywiadów i spotkań roboczych. Dodatkowo, były rozesyłane drogą mailową, udostępniane za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz dostarczane w formie papierowej na różnego rodzaju wydarzenia związane z obszarem objętym LSR. Członkowie LGD również przekazywali karty pomysłu i ankiety swoim znajomym, członkom rodziny i innym zainteresowanym osobom. Wypełnione karty pomysłu można było przesłać elektronicznie, pocztą elektroniczną, złożyć osobiście w biurze LGD lub przekazać koordynatorom w punkcie konsultacji w gminie lub przedstawicielom LGD podczas spotkań.

W tym okresie programowania **dyżury w biurze LGD, rozszerzone o konsultacje konkretnych zapisów i propozycji w LSR przeprowadzane w konkretnych terminach.** Do skorzystania z tej formy partycypacji zostali zaproszeni wszyscy interesariusze zainteresowani działalnością LGD, zaangażowaniem w prace nad budową LRS oraz pozyskaniem dofinansowania z budżetu LSR tym osoby młode, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji tj.: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, kobiety, migranci, rolnicy z małych gospodarstw lub osoby poszukujące zatrudnienia np. mieszkańcy osiedli po-PGR ale także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych oraz mieszkańcy (w tym osoby planujące podjęcie działalności gospodarczej).

Łącznie z możliwości bezpośredniego kontaktu z pracownikami biura LGD skorzystało 26 osób. Ze spotkań zostały sporządzone krótkie notatki przedstawiające główny cel spotkania i omawiane kluczowe tematy.

Informacje pozyskane w trakcie dyżurów stanowiły wkład w opracowanie diagnozy i analizy SWOT obszaru LSR, sformułowania celów i wskaźników LSR a co za tym idzie Planu działania jak również zasad wyboru operacji i sformułowania lokalnych kryteriów wyboru operacji, ponadto zasad monitorowania i ewaluacji oraz Planu komunikacji.

Podczas spotkania z pracownikiem biura, każdy zainteresowany mógł zdobyć informacje na temat działania LGD, możliwego zakresu pozyskania wsparcia finansowego (lub też jako uczestnik różnych działań) ale także dostępnych możliwości zaangażowania w opracowanie LSR. Na spotkaniu w biurze LGD istniała również możliwość wypełnienia ankiety lub karty pomysłu. Każda osoba, która uczestniczyła w takim dyżurze została zaproszona do kontynuowania udziału w kolejnych etapach prac nad LSR, aktywnego zaangażowania się w działalność struktur LGD, jak również zgłaszania pomysłów i inicjatyw mogących mieć wpływ na funkcjonowanie LGD i wdrażanie LSR. Informacje na temat dyżurów były dostępne na stronie internetowej LGD.

Kolejnymi metodami włączenia społeczności lokalnej w prace nad LSR **wywiady fokusowe / wywiady indywidualne / spotkania zespołów roboczych ds. LSR.** Metody te pozwoliły na aktywne zaangażowanie osób merytorycznie przygotowanych w konkretnych tematach dotyczących LSR. Podczas tych dyskusji skupiano się na kluczowych kwestiach związanych z LSR.

Jedną z zalet wskazywanych przez uczestników wywiadów była przyjazna atmosfera, która pozwoliła na swobodne wypowiedzianie opinii i spostrzeżeń dotyczących funkcjonowania LGD i wdrażania LSR. Wykorzystanie tych metod partycypacji pozwoliło na zebranie bogatego materiału stanowiącego wkład w opracowanie diagnozy i analizy SWOT obszaru LSR, sformułowania celów i wskaźników LSR a co za tym idzie Planu działania jak również zasad wyboru operacji i sformułowania lokalnych kryteriów wyboru operacji, ponadto zasad monitorowania

i ewaluacji oraz Planu komunikacji. Natomiast rozmowy indywidualne uzupełniały wywiady fokusowe, umożliwiając indywidualne wyrażenie opinii i uwag przez uczestników.

Spotkania zespołów roboczych miały na celu opracowanie skutecznych rozwiązań lub adekwatnych zapisów, które można było włączyć do LSR, bazując na zebranych danych, informacjach i ustaleniach.

Spotkania otwarte, aby zapewnić udział przedstawicieli wszystkich grup interesu sektorów, wzorem doświadczeń wynikających z budowy LSR w okresie 2014-2020, zostały zorganizowane na terenie każdej z gmin. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele różnych grup społecznych, takich jak wójtowie, burmistrzowie, radni, sołtysi, przedstawiciele instytucji kulturalnych, OSP, KGW, grupy nieformalne, przedsiębiorcy i mieszkańcy. Informacje o terminach spotkań udostępniliśmy na stronie internetowej LGD „Barcja”, w mediach społecznościowych oraz na tablicach ogłoszeń w biurze LGD i siedzibach gmin. Zaproszenia do udziału w spotkaniach rozpowszechniliśmy za pośrednictwem ulotek i plakatów, które zostały przekazane do organizacji z obszaru LSR. W celu dotarcia do jak największej liczby odbiorców, skontaktowaliśmy się również telefonicznie z członkami LGD, liderami lokalnymi, przedsiębiorcami i władzami publicznymi.

Zarówno spotkania stacjonarne jak i badanie ankietowe online były ukierunkowane m.in. na zagadnienia dotyczące głównych cech podejścia LEADER tj. innowacyjność, cyfryzacja, środowisko i klimat, partnerstwo oraz zmiany demograficzne. Miały na celu analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, przeprowadzenie analizy SWOT oraz zdiagnozowanie osób w niekorzystnej sytuacji, które wymagają szczególnego wsparcia w ramach interwencji LEADER i w konsekwencji sformułowanie adekwatnych celów nowej LSR. Z każdego spotkania powstała notatka zawierająca najważniejsze postulaty mieszkańców, które zostały poddane szczegółowej i część z nich zostało uwzględnione w nowej LSR.

Plan spotkań przebiegał według wspólnego schematu:

- Otwarcie konsultacji społecznych i przedstawienie celu spotkania
- Omówienie badań ankietowych i analiza SWOT na podstawie materiałów przygotowanych przez Biuro LGD
- Określenie grup defaworyzowanych/ osób w niekorzystnej sytuacji
- Omówienie problemów i potrzeb mieszkańców
- Określenie celów LSR
- Zakończenie spotkania

W ramach realizacji planu włączenia społeczności lokalnej w przygotowanie LSR na lata 2023-2027 zostało przeprowadzonych pięć spotkań konsultacyjnych. Spotkano się z mieszkańcami wszystkich gmin, na terenie których LGD „Barcja” tj. gminy Barciany, Kętrzyn, Korsze, Reszel i Sępólno. Na uwagę zasługuje fakt, iż spotkania stacjonarnie odbywały się w godz. 16.00-19.00 tj. w takim czasie aby jak najwięcej osób mogło wziąć udział w konsultacjach, przyczyniając się tym samym do zbudowania LSR.

Tabela nr 10 szczegółowy harmonogram przeprowadzonych konsultacji.

Lp.	Gmina	Data i godz.	Liczba uczestników	Grupa docelowa	Dokument potwierdzający
1	Barciany	4.07.2022 r., godz. 16:00-19:00	11	Os. młode (do 25 r.ż.), seniorzy (pow. 60 r.ż.), os. w niekorzyst. syt., przedsiębiorcy, JSFP, mieszkańcy, org. pozarządowe	Protokół
2	Kętrzyn	5.07.2022 r., godz. 16:00-19:00	13	jw.	Protokół
3	Korsze	6.07.2022 r., godz. 16:00-19:00	15	jw.	Protokół
4	Reszel	7.07.2022 r., godz. 16:00-19:00	16	jw.	Protokół
5	Sępólno	11.07.2022 r., godz. 16:00-19:00	16	jw.	Protokół

Źródło: opracowanie własne LGD

Głównym celem tych spotkań było opracowanie podstawowych założeń do przyszłej analizy SWOT oraz celów, wskaźników i planu działania adekwatnych do zdiagnozowanych wyzwań. Uzyskano także informacje dotyczące preferowanych sposobów komunikacji z różnymi grupami docelowymi, takimi jak osoby młode, seniorzy oraz osoby znajdujące się w trudnej sytuacji.

Sprawna komunikacja jest bowiem podstawowym warunkiem partycypacji oraz pomaga zidentyfikować zagrożenia na etapie wdrażania LSR.

Na spotkaniach skoncentrowano się na zgłaszanych potrzebach rozwojowych i potencjałem obszaru oraz ustalono cele LSR i wskaźniki dotyczące planowanych rezultatów i działań. W szczególności omówiono następujące zagadnienia:

- Innowacyjność planowanych projektów i przedsięwzięć,
- Możliwości wykorzystania elementów cyfryzacji w proponowanych rozwiązaniach,
- Kwestie związane z ochroną środowiska i działaniami na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu,
- Identyfikację sposobów przeciwdziałania zmianom demograficznym, w tym związanych z wyludnieniem i starzeniem się społeczeństwa,
- Potencjalne obszary współpracy i partnerstwa między różnymi podmiotami w ramach realizacji LSR.

Również forma spotkań nie była przypadkowa. Bazując na wcześniejszych doświadczeniach, zorganizowano spotkania w formie warsztatów prowadzonych przez moderatora, który czuwał nad zachowaniem planu i scenariusza dyskusji. Panująca swobodna atmosfera, umożliwiła uczestnikom wyrażanie swoich opinii i pilnych potrzeb, które można zrealizować przy użyciu dostępnych funduszy zewnętrznych. Warto zauważyć, że w dyskusji brali udział mieszkańcy różnych gmin, dlatego każda zgłaszana potrzeba była analizowana z uwzględnieniem specyfiki danej gminy oraz jakości życia mieszkańców w konkretnym miejscu.

Po zakończeniu wszystkich spotkań, pracownicy biura zebrali i zorganizowali wszystkie zgłaszane problemy i potrzeby. W procesie tym uwzględnili obszary, w których występują oraz liczbę ludności, którą dotyczą. Następnie zestawili te informacje z możliwościami, jakie oferuje program interwencyjny LEADER.

Ponadto, w celu wykonania dokładnej diagnozy obszaru, wykorzystano również dostępne dane z innych źródeł, takich jak Główny Urząd Statystyczny (GUS), bazy danych gmin członkowskich, ankiety, karty pomysłów oraz wywiady.

Jedną z kluczowych metod partycypacji, niezbędnych do prawidłowego opracowania LSR był **warsztat strategiczny** z udziałem przedstawicieli organu decyzyjnego oraz aktywnych Członków LGD. Warsztat odbył się w dniu 13.01.2023 r. i wzięło w nim udział 14 osób. Podsumowaniem spotkania jest sporządzona notatka Materiał uzyskany w ramach warsztatu strategicznego stanowił cenny wkład w opracowanie diagnozy i analizy SWOT obszaru, sformułowania celów, wskaźników oraz odpowiedniego planu działania, jak również zasad wyboru operacji i lokalnych kryteriów wyboru operacji oraz planu komunikacji uwzględniającego potrzeby i oczekiwania wyrażane przez poszczególne grupy docelowe.

Podczas warsztatu dokonano szczegółowej analizy wszystkich zagadnień omawianych na wcześniejszych etapach i przedstawionych propozycji. Przeanalizowano każdy element, który wpływał na strukturę LSR, brzmienie załączników czy spełnienie warunków formalnych i kryteriów wyboru LSR określonych w dokumentacji konkursowej.

Podczas wywiadów fokusowych i spotkań zespołów roboczych poruszano różnorodne strategiczne obszary związane z LSR takie jak:

Tematyka wywiadów, spotkań grup roboczych odnosiła się do następujących zagadnień:

- 1) **współpraca z parterami spoza obszaru LSR** (projekty partnerskie z udziałem podmiotów zagranicznych i krajowych w zakresie wymiany doświadczeń),
- 2) **oczekiwane standardy w działaniu partnerstwa** (partnerstwo wewnętrzne, relacje między Członkami LGD na etapie wdrażania LSR są oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji, częste korzystanie z możliwości kolegiального podejmowania decyzji (np. praca w zespołach), inkluzyjność (otwartość na nowych Członków, kadencyjność organów LGD, otwartość na szeroko pojętą współpracę, możliwość zwołania WZC na wniosek dość wąskiej grupy Członków, otwartość na inicjatywy Członków LGD, stosowania przyjaznych dla odbiorcy form komunikacji (nie tylko formalnych, stosowanie zachęt do zgłaszania nowych pomysłów/inicjatyw dot. funkcjonowania LGD i wdrażania LSR, zasada informowania o wyniku weryfikacji propozycji/inicjatywy zgłoszonej przez Członka LGD z uzasadnieniem tego wyniku)

- 3) **partnerstwo na obszarze poprzez operacje w partnerstwie** (wspólne działania i rozwiązania dla problemów obszaru LSR, korzyści ze współpracy) **oraz projekty partnerskie** (wymiana doświadczeń, wspólne działania i rozwiązania dla problemów obszaru LSR, korzyści ze współpracy, zachęcanie do współpracy i zgłaszania nowych pomysłów, poszukiwanie i kojarzenie parterów w ramach operacji realizowanych w partnerstwie poprzez nabór fiszek z pomysłami, formularz kontaktowy na stronie internetowej, szkolenia, spotkania aktywizujące, kojarzenie parterów, udostępnienie wzorów umów partnerskich),
- 4) **innowacyjność** (definicja innowacyjności, stopniowalna ocena innowacyjności, kontekst lokalny, wypracowanie uzasadnienie dla nowej definicji, wskazanie przedsięwzięć / zakresów wsparcia, w których powinna być badana innowacyjność, animowanie do wdrażania innowacji – stosowanie zachęt do realizacji projektów innowacyjnych w ramach lokalnych kryteriów, poprzez stworzenie bazy innowacji, ujęcie warsztatów w Planie komunikacji itp.).
- 5) **wypracowanie rozwiązań mających na celu integrację i aktywizację osób młodych** (włączenie poprzez Członkowsko w Zarządzie, Radzie, identyfikacja potrzeb na rzecz lokalnego środowiska młodzieżowego, w tym integrujących, animujących itp., (wyniki ankiet, wywiadów, kart pomysłów), identyfikacja oferty istniejącej na obszarze, wzmocnienie efektu komplementarności lub synergii, wypracowanie wskaźników produktu, działania w Planie komunikacji) Także na etapie przygotowania LSR
- 6) **wypracowanie rozwiązań mających na celu włączenie społeczne, cyfrowe i inne seniorów** (włączenie poprzez Członkowsko w Zarządzie, Radzie, identyfikacja potrzeb na rzecz seniorów, w tym działań w zakresie włączenia społecznego, cyfrowego lub innego (wyniki ankiet, wywiadów, kart pomysłów), identyfikacja oferty istniejącej na obszarze, wzmocnienie efektu komplementarności lub synergii, wypracowanie wskaźników produktu, działania w Planie komunikacji) Także na etapie przygotowania LSR
- 7) **dobór metod aktywizujących (metod wdrażania LSR)** – operacja klasyczna, operacja w partnerstwie, projekt partnerski, projekt grantowy, projekt grantowy na przygotowanie koncepcji SV oraz operacja własna, **dobór zakresów wsparcia i określenie ewentualnych limitów, poziomów dofinansowania** dla projektów / beneficjentów / grantobiorców, **wypracowanie rozwiązań do Planu finansowego** w odniesieniu do stwierdzonych potrzeb, zakresów wsparcia, źródła finansowania, **możliwość synergii w zakresie Planu finansowego** - realizacja wielozakresowych naborów wniosków o wsparcie lub harmonizacja zakresów tematycznych następujących po sobie naborów wniosków),
- 8) **wypracowanie założeń pod przyjazne i efektywne metody komunikacji** (przekazanie informacji w taki sposób, aby odbiorca zrozumiał intencje nadawcy i charakteryzujący się odpowiednim stosunkiem nakładów do korzyści) oraz adekwatny (przekaz w formie i treści, która dotrze do grupy docelowej i zakładany cel zostanie osiągnięty) sposób animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji;
- 9) **wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji** (definicja, czy powstanie grupa interesu, identyfikacja potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji (wyniki ankiet, wywiadów, kart pomysłów), identyfikacja oferty istniejącej na obszarze, wzmocnienie efektu komplementarności lub synergii, wypracowanie wskaźników produktu, działania w Planie komunikacji) - także na etapie przygotowania LSR - w tym **wsparcie rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach** (zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji) będzie mogło być wykazane, jeśli zostaną przewidziane zakresy wsparcia dotyczące rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych (gosp. agroturystyczne, zagrody edukacyjne, gosp. opiekuńcze, rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie KŁŻ)
- 10) **wartość dodana Podejścia LEADER w realizacji LSR** (korzyści planowane do osiągnięcia poprzez realizację LSR poprzez Podejście LEADER, wpływ na rozwój społeczny, w tym wzrost potencjału Członków lokalnych społeczności),
- 11) **dywersyfikacja źródeł finansowania LSR** (analiza dostępnych źródeł finansowania),
- 12) **wypracowanie założeń do lokalnych kryteriów wyboru i aktualizacji procedury zmiany kryteriów** (obowiązkowe kryteria wyboru operacji, inne kryteria dostępne, procedura aktualizacji lokalnych kryteriów wyboru, mierzalność, zrozumiałość ....)
- 13) **harmonogram naboru wniosków** (zgodnego z obowiązującymi wytycznymi oraz złożonymi kartami projektów).

Przez cały czas trwania procesu budowy LSR stosowano całą gamę zachęt do włączenia się w proces budowy lub konsultacji LSR. Na uwagę zasługują następujące działania:

- Staranne dobieranie tematyki i formy przekazu, aby informacje były zrozumiałe dla wszystkich odbiorców, zrezygnowanie z trudnego języka branżowego, który może być niejasny dla odbiorców
- Aktywne promowanie udziału w opracowaniu LSR poprzez szerokie rozpowszechnianie informacji i zachęty na stronach internetowych, tablicach ogłoszeń oraz w mediach społecznościowych.
- Zachęta do zdobycia wiedzy na temat zasad wdrażania projektów w nowej perspektywie poprzez udział ekspertów, którzy mogą dostarczyć niezbędne informacje i wyjaśnienia
- Komunikacja przyjazna i dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości odbiorców, aby zapewnić skuteczną komunikację.
- Pełne otwarcie się na propozycje i uwzględnianie opinii respondentów, zapewnienie wszechstronnych i kompleksowych informacji w odpowiedzi na zgłaszane wątpliwości.

Syntetyczny opis poszczególnych etapów budowy LSR.

Na każdym etapie zastosowano metody partycypacji schematycznie przedstawione w tabeli „Metody partycypacji zastosowane na poszczególnych etapach prac nad przygotowaniem LSR obejmujące również konsultacje wypracowanych propozycji”.

Etap I Diagnoza i analiza SWOT

W pierwszym etapie prac nad LSR została przeprowadzona szczegółowa diagnoza obszaru uwzględniająca niezbędne obszary strategiczne, tj.: innowacyjność, cyfryzację, środowisko i klimat, zmiany demograficzne z uwzględnieniem starzenia się społeczeństwa oraz wyludnienia oraz partnerstwo w realizacji LSR w szczególności poprzez wspólną realizację przedsięwzięć i projektów.

Etap II Określenie / konsultacje celów i wskaźników oraz Planu działania

Istotnym narzędziem na tym etapie było wykorzystanie Matrycy celów, która była podstawowym elementem konsultacji, zapewniającym skompletowanie informacji do wielkości rozdziałów LSR. Podjęto próbę zapewnienia zgodności propozycji z obowiązującymi przepisami (w szczególności z ustawą o RLKS), Wytycznymi horyzontalnymi i Wytycznymi szczególnymi dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju oraz komponent Zarządzanie lokalnymi strategiami rozwoju. Z uwagi na fakt, iż szczegółowe Wytyczne w ww. zakresach znajdowały się na etapie pre-konsultacji, propozycje zostały oparte o wypracowane w oparciu o wspólne doświadczenia sieci LGD z obecnej perspektywy programowej UE 2014-2020.

Etap III Opracowanie / konsultacje zasad wyboru operacji i lokalnych kryteriów

Zasady wyboru operacji oraz sformułowanie lokalnych kryteriów muszą być wyraźnie i precyzyjnie określone, aby były zrozumiałe dla wszystkich beneficjentów i nie budziły wątpliwości co do ich interpretacji. Istotną kwestią jest również ich zgodność z obowiązującymi w tym zakresie. Oprócz wskazanych metod partycypacji LGD wykorzystwała również doświadczenia z okresu programowania 2014-2020 w tym wyniki ewaluacji ex-post.

Etap IV Opracowanie / konsultacje zasad monitorowania i ewaluacji

Proces monitoringu i ewaluacji są względem siebie niezależne, choć pozostają w ścisłym związku, gdyż dotyczą tych samych zagadnień. Monitoring i ewaluacja LSR są kluczowymi elementami skutecznego procesu jej wdrażania, zapewniającymi pozyskanie informacji na temat postępów prowadzonych działań, w głównej mierze w kontekście realizacji przyjętych celów strategicznych i operacyjnych. Stanowią równocześnie narzędzia kontroli i oceny umożliwiające korektę nieprawidłowości w procesie wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, poprzez wprowadzenie niezbędnych modyfikacji i uaktualnień przy realizacji opracowanej LSR.

W tym zakresie, oprócz wyników konsultacji i własnych doświadczeń, LGD przyłożyła szczególną uwagę do zgodności z obowiązującymi Wytycznymi w tym zakresie.

Etap V Opracowanie / konsultacje planu komunikacji

Głównym celem Planu komunikacji z lokalną społecznością jest stworzenie warunków i możliwości, które umożliwią aktywne i ciągłe zaangażowanie lokalnej społeczności w bieżący proces wdrażania LSR, nie tylko na etapie opracowania dokumentu. Działania komunikacyjne muszą być dostosowane do wszystkich grup docelowych, zwłaszcza tych istotnych z perspektywy realizacji LSR i muszą zapewniać stosowanie przyjaznych metod

komunikacji. Ten etap budowy LSR pozwolił na pozyskanie informacji dotyczących najdogodniejszych i najbardziej skutecznych form komunikacji.

Plan komunikacji zawiera niezbędne elementy wynikające z obowiązujących wytycznych w tym m.in.:

- propozycje działań, które zapewnią skuteczne zaangażowanie lokalnej społeczności
- przedstawienie głównych celów i motywacji,
- identyfikację grup docelowych,
- planowane środki przekazu,
- konkretne działania komunikacyjne,
- przykłady działań jakie zostaną podjęte w przypadku problemów z realizacją LSR lub braku wsparcia społecznego dla działań LGD,
- wskaźniki rezultatów i oczekiwane efekty działań komunikacyjnych,
- sposób oceny skuteczności działań komunikacyjnych
- zasady ewentualnej aktualizacji Planu komunikacji,
- obowiązki komunikacyjne beneficjentów, wynikające z odpowiednich przepisów, oraz wymogi dotyczące wizualizacji w zakresie PS dla WPR na lata 2023-2027
- planowany budżet, z uwzględnieniem głównych kategorii wydatków, przy jednoczesnej minimalizacji kosztów związanych z drukowanymi materiałami promocyjnymi i reklamowymi.

Plan komunikacji stanowi załącznik do wniosku dotyczącego wyboru LSR.

Mając powyższe na uwadze, uprawnione jest stwierdzenie, że niniejszy dokument to efekt pracy wielu osób, które zgłaszały propozycje rozwiązań lub wносиły swoje uwagi w trakcie różnorodnych form konsultacji społecznych. Zapewniliśmy, żeby odbywały się na przestrzeni całego procesu tworzenia LSR z równą intensywnością i otwartością. Ostateczny kształt dokumentu powstał w ramach prac Zespołu ds. LSR. Wszelkie dodatkowe konsultacje z innymi grupami lub zespołami roboczymi miały z jednej strony na celu wypracowanie pewnych standardów, które zapewnią jak najpełniejsze spełnienie wymogów określonych w dokumentacji konkursowej, a z drugiej stworzenie spójnego dokumentu, który będzie można wdrożyć zgodnie z oczekiwaniami wszystkich grup interesariuszy, uwzględniając zdiagnozowane potrzeby i potencjał obszaru.

Aktualizacja LSR

LSR, jest dokumentem planistycznym obejmującym kilkuletnie perspektywy czasowe i analogicznie jak inne plany rozwoju musi być regularnie aktualizowany, aby najlepiej odpowiadać aktualne wyzwania obszaru, który jest objęty LSR.

Należy w tym miejscu podkreślić, że również w tym celu LGD wprowadziła procedury i zachęty dotyczące zgłaszania propozycji i inicjatyw dotyczących zarówno funkcjonowania LGD, jak i wdrażania LSR (informacje dotyczące możliwości zgłaszania takich uwag będą dostępne w materiałach informacyjnych, na stronie internetowej oraz w ankietach ewaluacyjnych). Dodatkowo, w celu zapewnienia przejrzystości działań LGD, wyniki weryfikacji zgłoszonych propozycji lub inicjatyw będą udostępniane na stronie internetowej LGD, z poszanowaniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych. Jeśli zmiany zostaną zaakceptowane, będą one poddane dalszym konsultacjom społecznym i ostatecznie zatwierdzone przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd.

Należy zauważyć, że konieczność zmian może wynikać również z dostosowania LSR do nowych przepisów, Wytycznych lub zaleceń organów kontroli.

Podsumowując, można wskazać kilka czynników, które wymagają aktualizacji LSR :

- a) wyniki monitoringu lub ewaluacji, które wskazują konieczność dostosowania LSR,
- b) aktualizacja Wytycznych horyzontalnych lub szczegółowych, wpływających na LSR,
- c) inicjatywy, wnioski lub zastrzeżenia zgłaszane przez społeczność za pośrednictwem formularzy lub kart pomysłów dostępnych na stronie internetowej i w biurze LGD,
- d) konieczność dostosowania LSR do zmieniających się warunków, takich jak czynniki zakłócające, zmiany sytuacji gospodarczej lub ograniczenia wynikające z pandemii,
- e) inicjatywy grupy członków LGD, Walnego Zebrania Członków lub innych organów LGD oraz mieszkańców, które wymagają dostosowania LSR do nowych potrzeb lub problemów na obszarze,

- f) zmiany w obszarze LSR, celach, przedsięwzięciach, wskaźnikach, budżecie lub innych elementach LSR, które mają istotny wpływ na osiągnięcie założeń,
- g) inne zmiany istotnie wpływające na możliwość realizacji celów, wskaźników i kamieni milowych LSR.

W przypadku zmian wynikających z ppkt. a) – b) konieczne będzie skorzystanie z co najmniej jednej metody konsultacji. W przypadku LGD preferowaną formą będzie udostępnienie informacji na stronie internetowej. Natomiast w przypadku zmian dotyczących zakresów wskazanych w ppkt. c) - g) zastosowane zostaną różnorodne metody partycypacji, opisane w niniejszym Rozdziale, aby zapewnić udział wszystkich interesariuszy, zwłaszcza młodych osób, seniorów i osób w trudnej sytuacji, podobnie jak na etapie przygotowania LSR.

Ponadto, należy mieć na uwadze, że wszystkie działania związane z wdrażaniem LSR są jawne i podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd Województwa. Biuro LGD przeprowadza weryfikację formalną dokumentacji, a następnie Zarząd lub dedykowana grupa robocza ds. LSR przeprowadza wstępną analizę merytoryczną zgłoszonych propozycji.

W tym miejscu należy jasno podkreślić, że aktualizacja LSR zawsze będzie przeprowadzana zgodnie z precyzyjnie określonymi i publicznie dostępnymi procedurami, zapewniając szerokie zaangażowanie lokalnej społeczności, w tym zidentyfikowanych na obszarze LSR grup interesu sektorów na obszarze LSR oraz mieszkańców, a w szczególności młodych osób, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji. Ponadto, proces aktualizacji LSR będzie ściśle powiązany z procesem informowania o postępach wdrażania LSR. Nawet w przypadku braku inicjatyw zewnętrznych, analiza potrzeby zmiany LSR będzie przeprowadzana co najmniej raz na dwa lata.

Partycypacja w czasie wdrażania LSR

Jak już zostało szczegółowo omówione i wykazane w niniejszej LSR, funkcjonowanie LGD zarówno na każdym etapie realizacji działań statutowych jak i wdrażania LSR jest oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej ale przyjaznej komunikacji.

Wyraża się to przede wszystkim w stosowaniu różnorodnych form komunikacji (nie tylko formalnych), kolegialnym sposobie podejmowania decyzji (m.in. poprzez zastosowanie formuły zespołów roboczych) oraz możliwością zwołania WZC przez wąską grupę członków LGD oraz ograniczenie tym samym zakresu czynności, co do których zarząd podejmuje decyzje bez konsultacji lub uzgodnienia z pozostałymi członkami LGD np. zatwierdzanie zmian w LSR.

LGD „Barcja”, bazując na bogatych doświadczeniach wcześniejszych lat, zaplanowała szereg działań związanych z animacją społeczności na rzecz projektów innowacyjnych, szczególnie w obszarach związanych z podejmowaniem i rozwijaniem działalności gospodarczej.

Przy czym innowacyjność zarówno na poziomie LSR jak i załączników, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, jest rozumiana jako zmiana mająca na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. Innowacyjność pomysłu, rozwiązania czy usługi zawsze należy odnosić do kontekstu lokalnego i w tym wymiarze oceniać jej stopień i poziom.

Zaufanie jakim jest obecnie darzona LGD „Barcja” jest również zasługą skutecznej, przejrzystej i przede wszystkim dwustronnej komunikacji. W nowym okresie programowania zasady te również zostaną podtrzymane oraz rozszerzone.

Sposób komunikacji został tak zaplanowany aby przekaz był zrozumiały dla każdego odbiorcy. W przypadku seniorów, które w pewnym zakresie mogą być wykluczone cyfrowo i komunikacyjnie, dostępna będzie papierowa formularzy, która również zostanie dostarczona do miejsc publicznych znajdujących się w najbliższej odległości od miejsca zamieszkania. Osoby te będą mogły wyrazić swoją opinię podczas konsultacji telefonicznej czy biurze LGD. Z kolei w przypadku osób młodych najdogodniejszą formą wyrażenia opinii będzie strona internetowa czy portal społecznościowy.

LGD jest otwarta na wdrożenie nowych form komunikacji jeżeli pojawi się taka potrzeba. Wówczas propozycja, jeżeli zostanie uznana za zasadną, zostanie poddana procesowi konsultacji.

Mając na uwadze doświadczenia z poprzedniego okresu programowania oraz wyniki ewaluacji ex-post LSR 2014-2020, nadal podstawowymi źródłami informacji będą: biuro LGD, dyżury ekspertów, szkolenia, warsztaty,

konsultacje, doradztwo, strona internetowa, strony internetowe Członków LGD, spotkania online, portal społecznościowy, informacje zamieszczane na lokalnych tablicach ogłoszeń i inne, dostosowane do rodzaju przekazywanych informacji oraz oczekiwań odbiorców.

Na stronie internetowej LGD zostaną zamieszczone podstawowe dokumenty dotyczące funkcjonowania, takie jak statut, regulaminy, informacje dotyczące godzin pracy biura, harmonogramy naborów wniosków, zasady doradztwa, a także dokumenty związane z LSR, takie jak procedury wyboru, lokalne kryteria wyboru, dokumenty aplikacyjne, dokumenty konkursowe, wyniki naborów wniosków, Plan komunikacji, Plan szkoleń, wzory ankiet monitorujących, sprawozdania z realizacji LSR, wyniki badań ewaluacyjnych, monitorujących itp. Dodatkowo, zostanie stworzona baza dobrych praktyk, która będzie promować innowacyjne rozwiązania wdrożone na obszarze LSR. Dodatkowo, w celu zachęcenia do szukania i stosowania rozwiązań innowacyjnych, przed każdym naborem planowane są spotkania informacyjne i warsztatowe, na których omawiane będą kluczowe zagadnienia, przykłady działań i korzyści z innowacji.

Informacje w zakresie bieżącej działalności, realizacji planu komunikacji czy realizowanych naborów wniosków będą dostępne także w biurze LGD Barcja oraz na lokalnych tablicach ogłoszeń. Na profilu społecznościowym, który staje się coraz popularniejszym narzędziem komunikacji, oprócz informacji w zakresie bieżącego funkcjonowania LGD, będą organizowane konkursy i działania aktywizacyjne, służące budowaniu relacji z partnerami i beneficjentami. Komentarze na platformach społecznościowych stanowią cenne źródło informacji o potrzebach lokalnej społeczności.

Pracownicy LGD nadal będą świadczyć bezpłatne doradztwo, zgodnie z Regulaminem / powszechnie dostępnymi zasadami doradztwa. Było ono wysoko oceniane przez beneficjentów w poprzedniej perspektywie i dawało wymierne efekty w postaci lepszej jakości dokumentacji aplikacyjnej, dlatego od początku wdrażania LSR będzie możliwe korzystanie z tej formy pomocy.

Ponadto, przez wiele lat funkcjonowania i współpracy z partnerami z różnych grup interesu sektorów w tym osobami młodymi, seniorami oraz osobami w niekorzystnej sytuacji posiada bogatą bazę kontaktów, która będzie doskonałym narzędziem informacyjno-promocyjnym na etapie wdrażania LSR.

Dodatkowo, LGD będzie utrzymywać relacje z mieszkańcami, partnerami i beneficjentami poprzez udział w imprezach plenerowych. Stoisko LGD na tego typu wydarzeniach, w poprzednim okresie programowania cieszyły się dużą popularnością i nadal będą źródłem informacji na temat działalności i planowanych naborów.

Animowanie do wdrażania innowacji

1. organizacja warsztatów z zasad przygotowania i realizacji projektów, obejmująca tematykę zastosowania kryterium innowacyjności (znalazło to odzwierciedlenie w Planie komunikacji).
2. zamieszczenie na stronie internetowej dodatkowego katalogu on-line dobrych praktyk ze wskazaniem innowacji kreatywnych lub imitujących (promocja dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań, które mają realny wpływ na rozwój obszaru i powinny być zachętą dla potencjalnych beneficjentów do tworzenia nowych produktów, usług, procesów lub zmian w organizacji),
3. premiowanie operacji innowacyjnych poprzez przyznawanie dodatkowych punktów w kryteriach,
4. promocję działań innowacyjnych na stoiskach LGD organizowanych podczas lokalnych wydarzeń,

Aktywizacja ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji

Działania dedykowane ludziom młodym czy seniorom dokonano analizy dostępności oferty dla tej grupy osób na obszarze objętym LSR. Działania kulturalne i sportowe, warsztaty i szkolenia, wydarzenia integracyjne

Uzupełnieniem będą działania zaplanowane w Planie komunikacji dotyczące lokalnego środowiska młodzieżowego, w tym integrujące i animujące, a także działania na rzecz seniorów w zakresie włączenia społecznego, cyfrowego itp. Elementem istotnym będą również inicjatywy dotyczące osób w niekorzystnej sytuacji realizowane w ramach przedsięwzięcia P.1.3.

W ich zakresie planuje się takie operacje obejmujące m.in. inicjatywy edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie ekologii, ochrony środowiska a także szeroko pojętej edukacji i integracji. Projekty edukacyjne dla mieszkańców obszaru, wyjazdy studyjne mające na celu zarówno wymianę doświadczeń, jak również poznanie dobrych praktyk. Podniesienie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. Ponadto możliwa będzie również realizacja operacji

infrastrukturalnych przez podmioty świadczące usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych oraz przez jednostki z sektora finansów publicznych.

LGD zamierza również w sposób racjonalny i adekwatny animować, komunikować się i informować lokalną społeczność o możliwości udziału seniorów, ludzi młodych oraz na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji a adekwatnie do potrzeb i możliwości komunikacyjnych. Analiza wyników ankiety pozwala stwierdzić, że mieszkańcy oczekują różnorodnych źródeł informacji. Zdecydowanie najwięcej wskazań uzyskały media społecznościowe oraz stronę internetową LGD „Barcja”. Istotnym źródłem są również informacje zamieszczane na stronach internetowych gmin członkowskich. Ważne okazały się również spotkania informacyjno-konsultacyjne. Dlatego LGD „Barcja” będzie wykorzystywać wiele kanałów informacyjnych, tak aby móc dotrzeć do jak najszerszej grupy odbiorców.

Ponadto LGD będzie premiowała w kryteriach operacje dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji.

ROZDZIAŁ IV. ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR

LSR, zgodnie z wytycznymi zawartymi w PS dla WPR na lata 2023-2027, w przeciwieństwie do kończącego się już okresu programowania, ma wykazywać większy poziom specjalizacji i ukierunkowanie na osiągnięcie tylko najistotniejszych, maksymalnie 3 celów. Dlatego też, aby obszary te były wskazane precyzyjnie w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy, należało przeprowadzić dokładną analizę potrzeb i potencjału LSR, ponieważ tylko w ten sposób będzie można zaplanować skuteczne działania i racjonalnie wykorzystać dostępne środki finansowe.

Ocena możliwości rozwoju obszaru LGD „Barcja” została dokonana na kilku poziomach partycypacji społecznej z udziałem przedstawicieli wszystkich sektorów, na których oparte jest działanie LGD: społecznego, publicznego i gospodarczego.

Wieloetapowy proces opracowywania analizy pomógł zidentyfikować mocne strony determinujące rozwój i ocenę zagrożeń, które mogą w przyszłości mieć wpływ na realizację założonych celów. Zidentyfikowano czynniki wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na obszar LGD „Barcja” i jej mieszkańców. Wzięto również pod uwagę uwarunkowania charakterystyczne dla obszaru działania Stowarzyszenia oraz potencjał obszaru dotyczący kapitału finansowego, ludzkiego i informacyjnego. Dodatkowe źródło danych w tym zakresie stanowiła ewaluacja zewnętrzna realizacji LSR przeprowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a październikiem 2022 r.

Jako okres referencyjny przyjęto lata 2017-2021, ponieważ analiza kilkuletniego okresu umożliwi również określenie kierunku zmian, ich dynamiki oraz identyfikację „momentów przełomowych” i wyznaczenie trendów rozwojowych na przyszłość. Okres ten jest szczególnie również z uwagi na pandemię Covid-19, która wywarła ogromny wpływ zarówno na gospodarkę jak i codzienne życie całych społeczeństw w skali globalnej. Zatem ujęcie wskaźników z tego roku pozwoli na pełne zrozumienie tendencji rozwojowych obszaru. W podsumowaniu analizy potrzeb i potencjału obszaru LSR, przedstawiono matrycę, która ukazuje główne problemy, z których wynikają konkretne potrzeby rozwojowe, a także zasoby, które można wykorzystać do przezwyciężenia trudności i zmierzania się wyzwaniami dla obszaru objętego LSR. Matryca zawiera również identyfikację obszarów, na które LSR może wpływać oraz grup docelowych, do których skierowane będą nabory wniosków.

1. Analiza SWOT

Skrócona analiza SWOT w ogólnym zarysie pokazuje kluczowe aspekty, które należy uwzględnić planując długofalowy rozwój obszaru LGD „Barcja”.

Tabela nr 11 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Walory przyrodnicze i krajobrazowe	Słabo wykorzystany potencjał obszaru pod względem turystycznym i gospodarczym
Tereny atrakcyjne turystycznie (atrakcje)	Zbyt mało miejsc noclegowych Mała liczba gospodarstw agroturystycznych
Produkty lokalne	Słaba promocja produktów lokalnych

Wysoka aktywność mieszkańców	Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna
Dziedzictwo kulturowe	Niszczące zabytki
Czyste powietrze	Brak miejsc pracy dla osób niezwiązanych z rolnictwem, niski poziom przedsiębiorczości
SZANSE	ZAGROŻENIA
Fundusze unijne 2023-2027	Duża konkurencja w pozyskiwaniu środków zewnętrznych
Rozwój szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych	Sezonowa oferta turystyczna
Rozwój przedsiębiorczości	Mała liczba wykwalifikowanych pracowników
Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	Brak wiary w sukces
Promocja produktów lokalnych	Brak kapitału

Źródło: opracowanie własne

Kwestie wskazane w powyższej analizie SWOT zostaną szczegółowo omówione w ramach kluczowych problemów społeczno-gospodarczych, jakie zostały objęte diagnozą.

Wśród najważniejszych należy wskazać:

1. Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Zastosowanie szerokiego wachlarza metod partycypacji na poszczególnych etapach budowy LSR pozwoliło na identyfikację najpierw kluczowych problemów hamujących rozwój regionu a następnie istotnych grup docelowych, które mają kluczowe znaczenie dla założeń oraz zrównoważonego rozwoju obszaru LSR.

Mając powyższe na uwadze wyodrębniono następujące grupy docelowe:

Przedsiębiorcy	Sektor małych i średnich przedsiębiorstw odgrywa kluczową rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy i przeciwdziałaniu migracji młodych ludzi do miast zatem wymaga szczególnego wsparcia szczególnie mając na uwadze kluczowe problemy obszaru LSR.
Organizacje pozarządowe	Jednym z głównych wyzwań, przed którym stają organizacje społeczne, jest brak odpowiedniego wyposażenia i ograniczone możliwości pozyskiwania finansowania na swoje planowane projekty oraz brak możliwości stworzenia stałych kadr – zatrudnienia merytorycznie przygotowanych osób. Mimo to, te organizacje posiadają ogromny potencjał oraz kreatywne pomysły na współpracę z innymi podmiotami. Niestabilne wsparcie finansowe często staje im jednak na drodze, uniemożliwiając realizację tych wartościowych inicjatyw.
Mieszkańcy	W każdym działaniu realizowanym zarówno przez LGD jak i poszczególnych wnioskodawców, to właśnie mieszkańcy są ostatecznymi beneficjentami. Dlatego, uwzględniając wyniki spotkań konsultacyjnych, szczególnie pod kątem wzmocnienia kapitału społecznego, zwiększenia aktywizacji i włączenia szczególnie osób w niekorzystnej sytuacji, mieszkańcy zostali wyodrębnieni jako główna grupa docelowa.
Jednostki sektora finansów publicznych	Konsekwencją trwającego od czasu pandemii Covid-19 spowolnienia gospodarczego, wzrostu inflacji i malejących dochodów mieszkańców, jest zmniejszający się tych jednostek. Jednocześnie, rosną oczekiwania społeczności wobec tworzenia usług o charakterze niekomercyjnym, mających na celu poprawę jakości życia w tym zapewnienie możliwości spędzania wolnego czasu. Z tego powodu zdecydowano o wyróżnieniu jednostek sektora finansów publicznych jako oddzielnej grupy docelowej
Osoby młode	Jak pokazały badania prowadzone na etapie opracowania LSR, młodzi ludzie nie widzą przyszłości w swoim miejscu zamieszkania. Brak możliwości znalezienia pracy poza sektorem rolnictwa, niska rentowność małych gospodarstw rolnych, ograniczony dostęp do infrastruktury

	publicznej i niedostateczna oferta aktywnego spędzania czasu to niektóre ze wskazywanych problemów.
Seniorzy	Starzenie się społeczeństw to niestety globalny trend, z którym mierzą się społeczności na całym świecie. Wyzwaniem jest stworzenie atrakcyjnej oferty aktywności i integracji społecznej, aby osoby starsze mogły w pełni wykorzystać swój potencjał, wiedzę i doświadczenie dla rozwoju obszaru LGD oraz wzmocnienia kapitału społecznego.
Osoby w niekorzystnej sytuacji	<p>Mimo postępu społecznej świadomości i istnienia dedykowanych programów wsparcia, osoby z niepełnosprawnościami wciąż doświadczają wykluczenia społecznego. Borykają się z trudnościami w integracji społecznej, znalezieniu pracy oraz dostępie do publicznej infrastruktury, która często pozostaje niedostępna z powodu barier architektonicznych. Również ich opiekunowie, z uwagi na niemalże całodobowe zaangażowanie związane z opieką nad osobą niepełnosprawną, są w pewien sposób wykluczeni z aktywności społecznej a niekiedy również zawodowej.</p> <p>Kobiety, odgrywają kluczową rolę w organizacjach pozarządowych, angażując się w organizację różnorodnych wydarzeń i podejmując formalne sprawy. Warto również zauważyć, że większość kobiet równocześnie zajmuje się wychowywaniem dzieci, prowadzeniem gospodarstwa domowego i zaangażowaniem w pracę w gospodarstwie rolnym, które w dużej części przypadków nie przynosi oczekiwanych zysków. Ponadto, z uwagi na obowiązki bardzo często nie mogą podjąć pracy zawodowej. Ze względu na to wielkie obciążenie, wymagają szczególnego wsparcia.</p> <p>Rolnictwo na obszarze LGD ma często postać niewielkich, rodzinnych gospodarstw, które z pokolenia na pokolenie. Niestety, malejąca opłacalność produkcji rolnej stwarza liczne wyzwania finansowe dla rolników z małych gospodarstw rolnych. Ponadto, brak dostępu do fachowej wiedzy i doradztwa utrudnia znalezienie skutecznych rozwiązań, które pozwoliłyby zwiększyć dochody bez konieczności rezygnacji z prowadzenia gospodarstwa. Dodatkowo, mimo ogólnego spadku bezrobocia, jak pokazują dane statystyczne GUS, często członkowie gospodarstw rolnych, choć nieformalnie zatrudnieni, nie są zarejestrowani w Urzędach Pracy jako osoby bezrobotne, stanowiąc tym samym znaczną grupę, która znajduje się w sferze tzw. ukrytego bezrobocia</p> <p>Województwo mazowieckie, wraz z regionem Mazowsze, często kojarzone jest z wyższym standardem życia w porównaniu do innych części kraju, co przyciąga wielu migrantów. Niemniej jednak, jak wskazują obserwacje w poszczególnych gminach migranci nie tworzą oddzielnych społeczności i często skupiają się na rozwiązywaniu własnych problemów, nie angażując się w lokalne sprawy miejsca, w którym mieszkają. W ramach RLKS istnieją jednak możliwości podjęcia działań mających na celu integrację mieszkańców obszaru objętego LSR oraz osób, które z różnych powodów zdecydowały się zamieszkać w tym konkretnym regionie.</p>

LGD „Barcja” planuje wykorzystać cenne doświadczenia z poprzedniego okresu programowania w obszarze wsparcia osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji jednoznacznie pokazały, że takie działania spotykały się z pozytywnym przyjęciem i były trafną reakcją na potrzeby mieszkańców, zwłaszcza wśród osób starszych i poszukujących pracy.

LSR ma na celu planowanie i wdrożenie działań wpływających na poprawę warunków społeczno-ekonomicznych w obszarze. LSR ma ogromny potencjał do zwiększenia siły gospodarczej, poprawy jakości życia mieszkańców oraz stworzenia zrównoważonego rozwoju lokalnej społeczności z uwzględnieniem ludzi młodych, seniorów i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Kluczowym elementem potencjału LSR jest jej zdolność do dopasowania działań do lokalnych problemów oraz lepsze zrozumienie potrzeb mieszkańców. Potencjał LSR stanowi również partnerstwo społeczne, które zostało uwzględnione podczas jej opracowywania. W konsultacjach i pracach nad LSR wzięły udział różne grupy interesu, w tym przedstawiciele władz lokalnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy lokalnej społeczności.

2. Zagospodarowanie przestrzenne/układ osadniczy

Na obszarze LSR dwie gminy posiadają Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, które są na bieżąco aktualizowane i które dodatkowo są widoczne w Systemie Informacji Przestrzennej dostępnej online. Pozostałe gminy posiadają Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które określają cele i zasady zagospodarowania przestrzennego danych gmin oraz uwzględniają potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W związku z tym, że Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego i Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego stanowią podstawę procesu planowania przestrzennego, wzorem lat ubiegłych każdy beneficjent, który będzie zamierzał zrealizować operację obejmującą inwestycje infrastrukturalne będzie musiał dostosować się do obowiązujących przepisów i potwierdzić, że projekt spełnia wymagania określone w w/w dokumentach.

1. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie LGD „Barcja” rośnie. Na przestrzeni lat 2015-2021 zaobserwowano w tym zakresie ponad 13% wzrost; średnio, w gminach LGD w 2021 r. podmiotów gospodarki narodowej było 481, o 58 więcej niż w 2015 r. Jeśli chodzi o region, w którym tych podmiotów przybyło w badanym okresie najwięcej, to należy tu wymienić gminę Kętrzyn (wzrost o 19,3%); najmniejszy wzrost, 9%, zarejestrowano natomiast w gminie Barciany.; to jednocześnie region, w którym podmiotów gospodarki narodowej było najmniej (314). Gmina, w której w 2021 r. odnotowano największą liczbę takich podmiotów to Reszel (615).

Tabela nr 12 Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Sępapol	317	327	336	360	361
Barciany	265	277	284	292	314
Kętrzyn	502	519	555	567	588
Korsze	483	496	491	511	528
Reszel	590	591	595	616	615
Średnia dla gmin LGD	431	442	452	469	481

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2015-2021 na obszarze oddziaływania LGD rejestruje się w systemie REGON coraz więcej osób fizycznych, prawnych oraz prowadzących działalność rolniczą. W porównaniu z rokiem 2015, w którym na 10 tysięcy mieszkańców odnotowano średnio 538 podmiotów, w 2021 r. obserwujemy ponad 27% wzrost tego wskaźnika. Średnia liczba podmiotów w 2021 r. wynosi 686, to znacznie mniej niż ta właściwa dla województwa warmińsko-mazurskiego (1002). Najwięcej podmiotów przybyło w badanym okresie w gminie Kętrzyn (31%), natomiast najmniej – w gminie Barciany (24%). Gmina w której zanotowano w systemie REGON najwięcej podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców to Reszel (908).

Tabela nr 13 Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Sępapol	503	522	544	611	622
Barciany	422	449	465	505	551
Kętrzyn	602	630	674	728	763
Korsze	488	506	509	562	588
Reszel	776	785	795	897	908
Średnia dla gmin LGD	558,2	578,4	597,4	660,6	686,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Średnio na terenie LGD „Barcja” w 2021 r. zarejestrowano 91 nowych podmiotów na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym. To 41% wzrost w porównaniu z rokiem 2015, kiedy średnia liczba nowo zarejestrowanych podmiotów równa była 65. Największy wzrost zaobserwowano w latach 2015-2021 w gminie Sępapol - liczba podmiotów wzrosła tu ponad dwukrotnie. Barciany to region, który charakteryzuje się największą liczbą nowo

zarejestrowanych podmiotów (108 na 10 tysięcy ludności). W jednej gminie, Korsze, odnotowano spadek w liczbie podmiotów (-18%) i tym samym najmniejszą ich liczbę ze wszystkich gmin LGD w 2021 (64 na 10 tysięcy ludności).

Tabela nr 14 Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Sępapol	75	106	76	111	87
Barciany	48	64	84	80	108
Kętrzyn	84	96	104	95	104
Korsze	81	81	44	88	64
Reszel	95	108	86	88	94
Średnia dla gmin LGD	76,6	91	78,8	92,4	91,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

2. Rynek pracy

Liczba osób bezrobotnych w LGD "Barcja" na przestrzeni ostatnich kilku lat systematycznie spada; średnio w gminach na badanym obszarze odnotowano w tym okresie ponad 40% spadek tego wskaźnika. Region, w którym zjawisko to jest najbardziej widoczne to gminy Reszel i Sępapol - odnotowano tam odpowiednio 46,7% i 45,8% spadek liczby osób bez pracy. W ciągu tych 6 lat w województwie warmińsko-mazurskim liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się aż o połowę. Najwięcej osób bez pracy zamieszkuje gminę Korsze (średnio 665), natomiast najmniej - gminę Reszel (średnio 363). W sumie, zarejestrowanych bezrobotnych było w 2021 r. 2387, z czego 1098 to mężczyźni, a 1289 to kobiety.

Tabela nr 15 Liczba bezrobotnych ogółem

Nazwa gminy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Sępapol	573	522	447	426	402
Barciany	434	421	404	443	423
Kętrzyn	524	562	554	626	534
Korsze	733	737	722	756	665
Reszel	400	414	355	416	363

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 16 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Barciany	10,9	10,8	10,6	12,7	12,3
Kętrzyn	9,8	10,6	10,5	12,9	11,3
Korsze	11,4	11,7	11,7	13,5	12,2
Reszel	8,5	8,9	7,8	10,2	9,2
Sępapol	14,4	13,4	11,7	12,2	11,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 17 Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Barciany	121	124,2	127,5	127,1	131,6
Kętrzyn	91,7	93,1	96,2	99,5	105,4
Korsze	128,1	137,1	137,5	149,1	144,8
Reszel	187,3	197,6	201,1	209,3	228,5
Sępapol	90,3	89,4	91,2	98,1	102,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykorzystując potencjał obszaru (m.in. atrakcje turystyczne, środowisko naturalne, dużą liczbę produktów lokalnych) LGD „Barcja”, wzorem poprzedniego okresu programowania, będzie promować działania związane z rozwojem przedsiębiorczości (podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej i rozwijanie działalności gospodarczej). Będą wykorzystywane do tego możliwości planu komunikacji tj. spotkania informacyjne, szkolenia dla beneficjentów podczas których będą pokazywane dobre praktyki z ostatnich kilku lat jak i korzyści z dofinansowania pozyskanego za pośrednictwem LGD „Barcja”.

Ponadto, uprawnionym jest stwierdzenie, że do spadku bezrobocia niewątpliwie przyczyniła się działalność LGD „Barcja”, ponieważ to z budżetu tej organizacji sfinansowanych zostało utworzenie ponad 20 nowych podmiotów zaś 12 firm uzyskało wsparcie na rozwój swoich działalności tworząc jednocześnie nowe miejsca pracy.

Planuje się również promowanie przedsiębiorców za tworzenie miejsc pracy dla osób ze zdiagnozowanych w LSR grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz osób młodych i seniorów.

3. Działalność sektora społecznego

Porównując dane umieszczone w tabeli poniżej można zauważyć, że liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminach LGD rośnie. Duże znaczenie w tym wzroście miało uaktywnienie się Kół Gospodyń Wiejskich (powstały nowe koła, niektóre reaktywowały się, a duża część sformalizowała swoją działalność poprzez wpis do rejestrów). Średnio, w 2021 r. na 10 tysięcy mieszkańców było ich 47; to ponad 16% wzrost w porównaniu z 2015 rokiem. O ok. 16% zwiększyła się liczba takich organizacji w gminach Sępól, Barciany, a najbardziej, o 18% - w gminie Korsze (17 w 2021 r.). W gminie Reszel liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tysięcy mieszkańców zmieniła się najmniej, ale wskaźnik ten (liczba na 10 tys. mieszkańców) jest najwyższy.

Tab. Nr 17 prezentuje dane w kategorii „Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców”

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
województwo warmińsko-mazurskie	38	39	41	40	41	42	43
Sępól	18	19	19	19	21	22	21
Barciany	26	27	27	28	28	29	30
Kętrzyn	20	21	24	23	23	24	26
Korsze	17	18	19	17	19	20	20
Reszel	43	44	46	42	43	45	47
Średnia dla gmin LGD	24,8	25,8	27	25,8	26,8	28	28,8

Zródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4. Problemy społeczne

Głównymi problemami społecznymi zdiagnozowanymi na obszarze działania LGD „Barcja” jest starzenie się społeczeństwa. Jak wskazują wyniki ewaluacji LGD „Barcja” starzeje się – na rok 2021 18% mieszkańców miało powyżej 65. roku życia; to 26% wzrost w porównaniu z rokiem 2015. Średnia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla gmin badanego obszaru jest porównywalna do tej odnotowanej dla województwa warmińsko-mazurskiego (17,8%). Jeśli chodzi o region, który w 2021 r. zamieszkiwało najwięcej seniorów, należy tu wymienić gminę Reszel – co piąty mieszkaniec miał ponad 65 lat. Najmniej takich osób było natomiast w gminie Kętrzyn (14,9% w 2021 r.). Od 2015 r. najwięcej seniorów przybyło w gminie Korsze (wzrost o 36%).

Tab. Nr 18 wskazuje wskaźnik obciążenia demograficznego obszaru

Nazwa gminy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Sępól	16,2	17	17,1	18,1	18,5
Barciany	14,9	15,3	16,2	17,1	17,8
Kętrzyn	12,4	12,9	13,2	14,3	14,9
Korsze	13,8	14,2	14,8	16,3	17,1
Reszel	18,2	19,1	19,6	20,9	21,5
Średnia dla gmin LGD	15,1	15,7	16,2	17,3	18,0

5. Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji

LGD „Barcja” zarówno w swoich działaniach jak i działaniach podejmowanych przez beneficjentów przyznawanych dotacji zwraca uwagę na zachowanie standardu minimum w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji. Wzorem w tym zakresie są „Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027”.

Należy tutaj wskazać, że dokumenty będące podstawą funkcjonowania LGD „Barcja” są doskonałym przykładem otwartości, ponieważ w żadnym przypadku nie zawierają zapisów dyskryminujących. Równość płci polega na odwzorowaniu istniejących proporcji płci na obszarze działania LGD lub zwiększaniu we wsparciu udziału grupy niedoreprezentowanej. Możliwe są jednak przypadki, w których proporcja 50/50 wynika z sytuacji kobiet i mężczyzn i stanowi proporcję prawidłową z perspektywy równości szans kobiet i mężczyzn.

6. Dziedzictwo kulturowe/zabytki

Na terenie gmin LGD Barcja istnieje szereg obiektów dziedzictwa kulturowego (architektonicznych, archeologicznych), wpisanych do rejestru Zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a także wiele obiektów znajdujących się w wykazie obiektów zabytkowych. Obiekty te jednak są często w złym stanie technicznym i wymagają prac konserwatorskich oraz renowatorskich. Należy podjąć działania mające na celu przeciwdziałania dalszej degradacji obiektów zabytkowych.

W poprzednim okresie programowania LGD również dofinansowywała działania mające na celu ochroną dziedzictwa kulturowego i tego typu dotacje cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Gminy, ośrodki kultury, stowarzyszenia były zainteresowane tymi operacjami. Dużo wniosków dotyczyło budynków religijnych, szczególnie jeśli były wpisane do rejestru zabytków (plebanie, kościoły). Można powiedzieć, że środki jakimi dysponowało Stowarzyszenie były niewystarczające mając na uwadze zainteresowanie wnioskodawców.

Wśród najważniejszych zabytków występujących na badanym obszarze wymienić można:

- Sanktuarium Maryjne w Świętej Lipce (gmina Reszel) nazywane barokową perłą architektoniczną.
- Gotycki kościół z XIV w. w Czernikach (gmina Kętrzyn) wybudowany w stylu gotyckim pod koniec XIV w.
- Gotycki kościół farny św. Piotra i Pawła w Reszlu z II-jej połowy XIV w.
- Cerkiew pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Korszach. Świątynia zbudowana w latach 1903-1904 jako kościół ewangelicki.
- Gotycki kościół z XIV wieku w Sątocznie (gmina Korsze).
- Kościół katolicki p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i Matki Bożej Miłosierdzia w Korszach. Kościół zbudowany w stylu neogotyckim w 1903 r., później rozbudowany.
- Kościół filialny p.w. św. Andrzeja Boboli w Gudnikach (gmina Korsze), konstrukcja mur.-drewn.,
- Kościół w Barcianach. Gotycki jednonawowy kościół pochodzący z XVI wieku.
- Kościół Matki Bożej Ostrobramskiej w Drogoszach (gmina Barciany) wybudowany w XIV w.,
- Gotycki Kościół z XV wieku w Mołtajnach (gmina Barciany). Kościół wybudowany pod koniec XV w.
- Cerkiew greckokatolicka Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy w Asunach (gmina Barciany).
- Kościół św. Piotra z XIV wieku w Momajnach (gmina Barciany).
- Kościół z XV wieku w Windzie (gmina Barciany).
- Gotycki kościół parafialny w Sępopolu zbudowany w drugiej połowie XIV w.
- Kościół z XIV wieku w Lwowcu (gmina Sępopol) zbudowany w latach 1372-1374.
- Cerkiew greckokatolicka w miejscowości Ostre Bardo (gmina Sępopol).
- Zespół pałacowo-parkowy z XVIII w. w Gierłozie nad jeziorem Siercze (gmina Kętrzyn).
- Zespół pałacowo-parkowy w Nakomidach (gmina Kętrzyn). W latach 1392-96 powstała krzyżacka warownia.
- Gotycki zamek biskupów warmińskich z XIV wieku w Reszlu. Historia zamku reszelskiego sięga połowy XIII wieku i wiąże się z krzyżackim podbojem staropruskiej ziemi zwanej Bartą.
- Baszta z fragmentami murów obronnych w Reszlu. Baszta wzniesiona w latach 1360-1370 została wymurowana z czerwonej cegły i pełniła w przeszłości rolę strażnicy dominującej nad miastem.
- Most gotycki z XIV wieku w Reszlu to osobliwość historyczna Reszla a także kraju.

- Pałac w Prośnie (gmina Korsze) wraz z zespołem parkowym i zabudowaniami gospodarczymi pierwotnie wybudowany w latach 1610-1620.
- Zespół folwarczny w Warnikajmach (gmina Korsze).
- Zamek krzyżacki w Barcianach z XIII wieku. Zamek rozpoczęto budować około 1380 r.
- Zespół pałacowo-parkowy w Drogoszach (gm. Barciany). Budowano go w latach 1710-1714 w stylu barokowym.
- Ratusz w Reszlu. Ratusz odbudowany po pożarze miasta na starych fundamentach w latach 1815-16.
- Ceglany wiatrak typu holenderskiego w Starej Różance (gmina Kętrzyn) wybudowany w XIX wieku.
- Średniowieczny układ urbanistyczny w Reszlu. Reszel jako jedno z niewielu miast w regionie zachował dawny, pochodzący jeszcze ze średniowiecza, układ urbanistyczny. W latach 80-tych XX wieku został wpisany na międzynarodową listę miast zabytkowych ICOMOS – Międzynarodowej Rady Zabytków i Zespołów Zabytkowych, działającej pod patronatem UNESCO.
- Spichlerz w Reszlu z przełomu XVIII/XIX wieku o konstrukcji ryglowej, wypełnionej cegłą tynkowaną.
- Wilczy Szaniec w Gierłozie. Porośnięte lasem ruiny kwatery głównej Adolfa Hitlera.
- Cmentarzyska, grodziska, kurhany starożytne na terenie gminy Korsze i Kętrzyn.
- Muzeum Mazurskie w Owczarni (gmina Kętrzyn) - w XIX-wiecznym budynku pofolwarcznym odtworzono pomieszczenia mieszkalne z drugiej połowy XIX w. i początków XX w.
- Muzeum Znaczków i historii Poczty znajdujące się w zabytkowym XIX-wiecznym dworze w Muławkach.

Przy realizacji inwestycji w ramach LSR należy zapewnić ich należyłą ochronę wymaganą przepisami prawa, w tym ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie i opiece nad zabytkami, a także gminnym programem ochrony zabytków.

7. Obszary atrakcyjne turystycznie

Warmia i Mazury to region o wybitnych walorach turystycznych i rekreacyjnych, nazywany jest krainą tysiąca jezior. Poza jeziorami kolejnym bogactwem województwa są lasy i puszcze, z licznymi parkami krajobrazowymi, rezerwatami i pomnikami przyrody oraz z żyjącymi dziko zwierzętami. W lesie można spotkać m.in. żubry, łosie i bobry. Region zamieszkują także liczne gatunki ptaków – żyją tu m.in. bociany, łabędzie, kormorany, głuszce i żurawie. Piękno naturalnego krajobrazu dopełniają dobrze zachowane zamki gotyckie, kościoły i zespoły pałacowo-parkowe.

Z powodu oczywistych walorów turystycznych i krajoznawczych regionu, turystyka należy do bardzo ważnego obszaru działalności LGD. W zapisach LSR zwracano uwagę, że region ma duże możliwości dla rozwoju turystyki kwalifikowanej (szlaki rowerowe, turystyka konna, spływy kajakowe). Napływ turystów spowodowałby rozwój infrastruktury turystycznej, gastronomii, gospodarstw agroturystycznych i usług hotelarskich. W LSR podkreślano, co było wynikiem diagnozy społecznej, potrzebę powołania organizacji turystycznej, zarządzającej całym terenem.

Turystyka pośrednio (dookreślona jako agroturystyka i turystyka wiejska) jest drugim celem ogólnym LSR. Strategia wspierała infrastrukturę turystyczną, operacje związane z zachowaniem dziedzictwa kulturowego, w tym projekty grantowe. Sfinansowano kilka nowych aktywności biznesowych (w ramach podejmowania działalności gospodarczej), w tym zagrodę edukacyjną i pensjonaty. Dokonano również zmiany w lokalnych kryteriach wyboru wprowadzając kryterium Charakteru podejmowanej działalności, promujące działalności, które wpływają na promocję i rozwój turystyki.

Należy podkreślić, iż wyniki przeprowadzonych badań pokazują że najwyższe oceny wśród mieszkańców spośród różnych obszarów aktywności gminy otrzymała atrakcyjność turystyczna. Jednoznacznie dowodzi to faktu, iż mieszkańcy są świadomi potencjału obszaru. Należy to wykorzystać w odpowiedni sposób promując działania np. w zakresie przedsiębiorczości czy rozwoju infrastruktury.

Obszar LGD pod względem infrastruktury noclegowej nie przedstawia się korzystnie. Łącznie na obszarze działania stowarzyszenia na 2021 rok były dostępne 3 całoroczne obiekty noclegowe, które dysponowały 155 miejscami noclegowymi. Podobnie sytuacja przedstawia się, jeżeli chodzi o miejsca noclegowe udostępniane w gospodarstwach agroturystycznych. Poniższe tabele przedstawiają stan infrastruktury noclegowej dostępnej na obszarze LGD na przestrzeni ostatnich lat i jednoznacznie wskazują na konieczność podjęcia działań zwiększających liczbę miejsc noclegowych na obszarze objętym LSR.

Tabela nr 19 Obiekty noclegowe całoroczne

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Kętrzyn	0	1	1	1	1
Reszel	2	2	2	2	2
Razem LGD	2	3	3	3	3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 20 Miejsca noclegowe ogółem – całoroczne

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Kętrzyn	0	50	50	50	54
Reszel	96	97	99	101	101
Razem LGD	96	147	149	151	155

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 21 Pokoje gościnne i gospodarstwa agroturystyczne/ obiekty

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Kętrzyn	1	1	1	0	1
Reszel	1	1	1	1	1
Razem LGD	2	2	2	1	2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 22 Pokoje gościnne i gospodarstwa agroturystyczne/ miejsca noclegowe

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Kętrzyn	15	15	15	0	15
Reszel	12	12	12	12	12
Razem LGD	27	27	27	12	27

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

8. Obszary wiejskie

LGD „Barcja” skupia na swoim obszarze gminy wiejskie i gminy miejsko wiejskie. Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych) na dzień 31.12.2021 r. gminy LGD zamieszkiwały łącznie 34 962 osob(715) osób zamieszkiwało na wsi.

Źródłem dochodów dla gospodarstw domowych z terenu LGD jest przede wszystkim działalność rolnicza, następnie praca najemna, w dalszej kolejności emerytury i renty i pozarolnicza działalność gospodarza oraz inne źródła.

Tabela nr 23 Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów.

	Barciany	Kętrzyn	Korsze	Reszel	Sępapol	Razem LGD
z działalności rolniczej	357	355	297	329	388	1 726
z pozarolniczej działalności gospodarczej	28	83	33	51	38	233
z pracy najemnej	88	116	81	105	108	498
z emerytury i renty	71	83	59	86	97	396

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

9. Rolnictwo i rynek rolny

Na terenie funkcjonowania LGD Barcja rolnictwo pełni znaczącą rolę, a gleby są urodzajne. W trakcie prac nad analizą SWOT wskazywano na niewystarczająco rozwinięte lokalne przetwórstwo rolne, wysokie koszty odrolnienia gruntów oraz trudności producentów ze zbytem produktów rolnych.

Na terenie LGD gospodarstwa o wielkości powyżej 15 ha stanowią ponad 45% ogólnej liczby gospodarstw (wg. danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r.), w dalszej kolejności są gospodarstwa znacznie mniejsze tj. o powierzchni 1-5 ha. Jednocześnie należy zauważyć, że badania wykonane dla potrzeb ewaluacji zewnętrznej LGD wskazały, że mieszkańcy obszaru najmniej korzystnie ocenili możliwość zatrudnienia poza rolnictwem.

Tabela nr 24 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Nazwa gminy	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Barciany	363	3	74	43	47	196
Kętrzyn	362	10	113	42	49	148
Korsze	300	3	67	32	49	149
Reszel	335	10	106	58	37	124
Sępapol	393	8	107	51	45	182
Razem LGD	1 753	34	467	226	227	799
% udział	100	1,94	26,64	12,89	12,95	45,58

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gospodarstwach rolnych, wg. danych GUS w 2020 r. zatrudnionych było ponad 3 tys. osób przy czym znaczna większość stanowili mężczyźni

Tabela nr 25 Pracujący w gospodarstwach rolnych (członkowie rodziny i pracujący najemni stali) wg płci w osobach

Nazwa gminy	ogółem	mężczyźni	kobiety
Barciany	823	551	272
Kętrzyn	657	434	223
Korsze	638	396	242
Reszel	634	376	258
Sępapol	860	546	314
Razem LGD	3 612	2 303	1 309

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie LGD dominującą uprawą jest pszenica, w dalszej kolejności rzepak (i rzepik razem), następnie pszenżyto i ziemniaki.

Tabela nr 26 Gospodarstwa rolne z powierzchnią zasiewów / gospodarstwo

Nazwa gminy	pszenica	jęczmień	pszenżyto	mieszanki zbożowe	ziemniaki	rzepak i rzepik razem
Barciany	291	59	90	26	82	134
Kętrzyn	164	23	56	22	50	82
Korsze	213	46	52	0	44	117
Reszel	119	5	79	42	48	34
Sępapol	239	55	128	25	66	125
Razem LGD	1 026	188	405	115	290	492

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Uprawa ziemi, często w gospodarstwach dziedziczonych od pokoleń ma dla rolników wymiar nie tylko ekonomiczny ale przede wszystkim sentymentalny i tradycyjny. Szanując przywiązanie rolnika do ziemi, ale też chcąc wspomóc opłacalność gospodarstw, Lokalna Grupa Działania będąc swoistym liderem innowacji w lokalnym środowisku będzie prowadzić działania zachęcające rolników, szczególnie z małych gospodarstw do szukania rozwiązań, które pozwolą na zachowanie tradycyjnej formy gospodarstwa przy jednoczesnym nadaniu mu nowej

funkcji; mowa tutaj o tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych czy gospodarstw opiekuńczych.

10. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne

Od kilku lat można zauważyć wzrost zainteresowania lokalnymi, regionalnymi bądź tradycyjnymi produktami. W przeciwieństwie do produktów wytwarzanych na masową skalę, kuszą one niepowtarzalnym charakterem, smakiem, jakością, tradycyjną recepturą. Ludzie coraz częściej zwracają się ku produktom lokalnym, regionalnym oraz tradycyjnym. Coraz częściej chcą podkreślać swoją przynależność do „małej ojczyzny” m.in. poprzez podtrzymywanie tradycji, promowanie własnej kultury i oryginalności regionu, zachowywanie dziedzictwa kulinarnego. Produkty lokalne, regionalne i tradycyjne są szansą dla małych miejscowości na rozwój infrastruktury lokalnej, poprawę sytuacji finansowej mieszkańców. Są również atrakcją dla konsumentów i turystów a przyciągając ich do regionu zapoznają z kulturą, rozwijają turystykę i budują wizerunek regionu.

Lokalna Grupa Działania „Barcja” posiada bogate dziedzictwo kulturowe, co wynika z położenia gmin na granicy Warmii i Mazur. Jednocześnie jako słabą stronę wskazuje się niską tożsamość kulturową. Bez wątpienia obszar LGD jest miejscem bogatym w tradycje, zwyczaje i obrzędy a wiedzę o nich przekazuje się z pokolenia na pokolenie. Można to wykorzystać chociażby poprzez promowanie unikalnych produktów zarówno w naszym kraju jak i za granicą. Dlatego też tworząc LSR LGD „Barcja” uwzględniła projekty mające na celu wzmocnienie tożsamości kulturowej z regionem oraz działania integrujące i promujące dziedzictwo kulturowe. Należy bowiem wykorzystać szerokie możliwości wykorzystania kulinarnych produktów lokalnych takich jak: chleb, miód, makarony, wędliny czy dziczyzna. Na obszarze LGD „Barcja” szczególnie rozwinięta jest branża pszczelarska, której produkty są wpisane na listę produktów tradycyjnych województwa. Ponadto wiele podmiotów zajmujących się wytwarzaniem produktów lokalnych należy do Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego „Warmii, Mazur i Powiśla”. Wybrane produkty objęte siecią to: miody, pieczywo, makaron, mąka i wędliny. W ramach poprzedniej perspektywy finansowej zrealizowany został projekt współpracy promujący produkty tradycyjne na obszarze 2 województw. LGD Barcja szczególną uwagę zwróciła na potrawy typowo mazurskie: Dzyndzalki z hreczką i skrzeczkami, Karmuszką, Kartoflanką po wschodnioprusku, pierogi mazurskie, a także grochówkę a’la Korsze, która jest historycznie związana z ważnym węzłem kolejowym.

Promocja i sprzedaż produktów objętych siecią odbywa się zazwyczaj w formie indywidualnej. Brak jest wspólnego systemu sprzedaży i promocji tych produktów na obszarze LGD. Sprzedaż odbywa się w wyspecjalizowanych sklepach i siedzibach producentów, którzy chętnie biorą udział w wszelkiego rodzaju targach związanych z promocją produktów spożywczych.

11. Edukacja

Dostęp do edukacji na obszarze LGD należy ocenić jako optymalny mając na uwadze problem starzejącego się społeczeństwa. Jak pokazują dane GUS, liczba obiektów na przestrzeni ostatnich kilku lat nie uległa zmniejszeniu. Na terenie Lokalnej Grupy Działania „Barcja” funkcjonuje łącznie 5 szkół ponadgimnazjalnych, 17 szkół podstawowych oraz 22 punkty, których świadczone jest wychowanie przedszkolne (są to zarówno przedszkola, oddziały jak również punkty przedszkolne)

Tabela nr 27 Szkoły ponadgimnazjalne - łącznie

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Kętrzyn	2	2	2	2	2
Reszel	3	3	3	3	3
Razem LGD	5	5	5	5	5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 28 Szkoły podstawowe.

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Barciany	4	4	4		4
Kętrzyn	4	4	4	4	4
Korsze	4	4	4	4	4

Reszel	1	1	1	1	1
Sępopol	4	4	4	4	4
Razem LGD	17	17	17	13	17

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 29 Wychowanie przedszkolne – razem

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Barciany	5	5	5	5	5
Kętrzyn	5	4	4	4	4
Korsze	4	4	4	4	4
Reszel	2	2	2	2	1
Sępopol	9	9	8	8	8
Razem LGD	25	24	23	23	22

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

12. Zrównoważenie środowiskowe

Dbając o poprawę jakości życia na obszarze działania LGD „Barcja” w tym rozwój przedsiębiorczości, nie można pominąć istotnych kwestii związanych z ochroną środowiska oraz przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym.

Zrównoważenie środowiskowe jest rozumiane efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi w działalności produkcyjnej, pozwalające na ich zachowanie na przyszłe potrzeby. Należy jednocześnie pamiętać, że rozwój gospodarczy, tak istotny dla obszaru działania LGD „Barcja” to łańcuch, który ma kilka ogniw, a jednym z nich jest środowisko. Żadne podmioty, ani firmy, ani instytucje publiczne ani organizacje pozarządowe nie mogą nim dysponować tak, jakby była niewyczerpanym źródłem zasobów, nawet jeśli ich celem jest zaspokojenie ludzkich potrzeb poprzez konsumpcję.

Zasoby naturalne są ograniczone, a ich nadmierna eksploatacja lub niewłaściwe zarządzanie może skutkować brakiem ważnych źródeł zaopatrzenia w podstawowe elementy w perspektywie średnio- lub długoterminowej; takich jak woda, prąd, ziemia, drzewa itp.

Lokalna Grupa Działania „Barcja”, wzorem poprzedniego okresu programowania, będzie premiować operacje mające pozytywny wpływ na kwestie zrównoważenia środowiskowego. Każdy beneficjent, który otrzyma wsparcie w tym zakresie będzie zobowiązany do przedłożenia informacji z wywiązania się z obowiązku przeprowadzenia działań w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Każda operacja będzie monitorowana na podstawie osiągniętych wskaźników uwzględniających specyfikę konkretnej operacji.

Jedną z ważniejszych ról w tym zakresie będą odgrywać działania w zakresie koncepcji Smart Village (inteligentnej wsi) które to z założenia muszą m.in. wykazywać korzyść dla lokalnej społeczności w zakresie poprawy poszanowania środowiska i klimatu.

13. Uzasadnienie doborów zakresów wsparcia

Przedsięwzięcia w ramach LSR będą realizowane za pomocą konkursów (operacji klasycznych), projektów grantowych, projektów partnerskich, operacji własnych oraz grantów na opracowanie koncepcji Smart Village. Taki dobór metod jest uzasadniony doświadczeniami LGD „Barcja” w poprzednich okresach programowania, potrzebami zgłaszanymi przez lokalną społeczność oraz dostępnymi formami wsparcia w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027.

14. Uzasadnienie wyboru dostępnych źródeł finansowania

LSR, z uwagi na zakres celów i przedsięwzięć planowanych do realizacji będzie finansowana wyłącznie z budżetu PS dla WPR na lata 2023-2027.

15. Uzasadnienie przyjętego sposobu wdrażania

Przyjęto sposób wdrażania LSR poprzez stosowanie harmonizacji zakresów tematycznych następujących po sobie naborów wniosków. Planuje się, np. w pierwszej kolejności realizację projektów dotyczących doinwestowania infrastruktury publicznej, której stan uniemożliwia jej wykorzystanie na cele społeczne, a następnie wyposażenie

tychże obiektów i przestrzeni, miejsc aktywności lokalnej w sprzęt do prowadzenia działalności ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej co pozwoli na rozwój lokalnej społeczności. Należy zwrócić uwagę, iż w strategii nastąpi kontynuacja działań rozpoczętych w perspektywie 2014-2020.

16. Podsumowanie. Kluczowe problemy obszaru LGD

Definicja problemu może różnić się w zależności od kontekstu, jednak ogólnie można ją przedstawić jako opis sytuacji lub warunków, które wymagają rozwiązania lub osiągnięcia określonego celu. Problem może być definiowany jako luka między aktualnym stanem rzeczy a pożądanym rezultatem, która wymaga podjęcia działań lub znalezienia odpowiednich strategii w celu naprawienia sytuacji lub osiągnięcia zamierzonego rezultatu. Definiowanie problemu jest ważnym krokiem w procesie rozwiązywania problemów, ponieważ umożliwia zrozumienie natury problemu, określenie celu i opracowanie planu działania w celu jego rozwiązania.

Do zdiagnozowania problemów na obszarze LSR posłużyły przede wszystkim wnioski z analizy SWOT oraz przeprowadzonych badań wśród mieszkańców obszaru w tym osób młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji.

Mając powyższe na uwadze, na obszarze LGD zidentyfikowano dwa problemy kluczowe, tj. Brak wystarczającego dostępu do infrastruktury publicznej, w tym ograniczona oferta miejsc do spędzania czasu wolnego oraz niski poziom integracji społecznej i zaangażowania oraz Niskie dochody w małych gospodarstwach rolnych oraz brak wystarczającego dostępu do usług na obszarze LSR.

Rozwiązanie problemów (przynajmniej w pewnym zakresie) nastąpi poprzez realizację konkretnych przedsięwzięć, które wspólnie przyczynią się do osiągnięcia pożądanej zmiany na obszarze LSR. Jednakże sformułowanie celów i przedsięwzięć to nie wszystko. Mając na uwadze ograniczony budżet przeznaczony na realizację LSR, LGD powinna bardzo uważnie dokonać wyboru operacji tak, aby przy stosunkowo niewielkim nakładzie finansowym, osiągnąć maksymalne rezultaty. Temu będą służyć kryteria wyboru operacji, które zostały sformułowane również z udziałem lokalnej społeczności na etapie budowy LSR.

Mając powyższe na uwadze LGD będzie stosować następujące kryteria, które pozwolą wybrać operacje:

Kryterium	Uzasadnienie
Objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi	Wsparcie opracowania koncepcji inteligentnych wsi odnoszących się do obszarów wiejskich i społeczności, które chcą rozwijać nowe możliwości w oparciu o swoje mocne strony i posiadane zasoby. Jest to w przyszłości szansa na rozwój obszaru LSR mając na uwadze rozdrobnienie gospodarstwa i niską dochodowość rolnictwa.
Zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko	Kurczenie się zasobów naturalnych jest globalnym wyzwaniem, przed którym stoją społeczności na całym świecie. Wskazano jest, aby na każdym poziomie decyzyjności uwzględniać ten negatywny trend i podejmować działania mające na celu ochronę zasobów naturalnych dla przyszłych pokoleń.
Realizowane przez młode kobiety prowadzące/współprowadzące gospodarstwo rolne w ramach zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych	Kobiety zostały zdiagnozowane jako jedna z grup docelowych istotnych z punktu widzenia LSR z uwagi na ich ogromny potencjał z jednej strony, zaś z drugiej na niekorzystną sytuację spowodowaną brakiem możliwości rozwojowych z uwagi na pracę w gospodarstwach rolnych, które w dużej części i tak nie przynoszą oczekiwanych korzyści finansowych.
Innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru),	Jednym z pozytywnych aspektów podejmowanych inicjatyw mających na celu wyrównywanie szans pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi jest łatwiejszy dostęp do sprawdzonych praktyk, które prezentują innowacyjne rozwiązania. Mieszkańcy obszaru LSR są coraz bardziej świadomi globalnych trendów i pragną, aby nowoczesne technologie i rozwiązania znalazły zastosowanie również na ich terenie. Ostatnie nabory składania wniosków jednoznacznie wskazują, że przedsiębiorcy

	głównie poszukują innowacyjnych rozwiązań, które mogą zastosować w swoich firmach, zwiększając tym samym ich konkurencyjność na rynku.
- wykorzystujące lokalny potencjał - mające na celu kultywowanie lokalnych tradycji	Globalizacja nie może przesłonić bogactwa lokalnego potencjału (kulturowego, przyrodniczego, kulinarnego itp.). LGD jako organizacja działająca „na rzecz” rozwoju danego obszaru powinna zadbać o to, aby mieszkańcy w pierwszej kolejności odkryli a następnie korzystali z jego zasobów promując tym samym obszar LSR.
- Realizowane przez Wnioskodawców, którzy korzystali z doradztwa w biurze LGD - Realizowane przez Wnioskodawców, którzy braku udział wydarzeniach / spotkaniach lub innych formach aktywności - Realizowane przez Wnioskodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniu zorganizowanym przed prowadzonym naborem	Z uwagi na ograniczony budżet LSR oraz skrócony czas wdrażania LGD powinna podejmować działania w celu minimalizacji ryzyka nieosiągnięcia zakładanych wskaźników oraz w dalszej konsekwencji celów LSR. Doświadczenia poprzedniego okresu programowania pokazują, że beneficjenci, którzy nie korzystali z doradztwa, nie uczestniczyli w szkoleniach, spotkaniach itp. składali wnioski gorszej jakości oraz w późniejszym etapie rezygnowali z realizacji operacji co miało negatywny wpływ na harmonogram osiągnięcia celów i wdrażanie LSR.
Przyczyniające się do utworzenia miejsca pracy	Jest to niezbędne z uwagi na fakt, iż stopa bezrobocia spada bardzo powoli oraz jedną z grup docelowych są ludzie młodzi, którzy nie widzą możliwości rozwoju w swoim miejscu zamieszkania a jak powszechnie wiadomo, jednym z głównych czynników, który może zachęcić młodych ludzi do pozostania są atrakcyjne miejsca pracy.
Realizowane przez wnioskodawców posiadających doświadczenie lub kwalifikacje w zakresie odpowiednim do zakresu projektu	Wybór wnioskodawców o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu w danym obszarze projektu jest kluczowy. Szczególnie w przypadku zakładania nowej działalności gospodarczej, to właśnie gwarantuje wysoką jakość oferty od samego początku, po wejściu na lokalny rynek. Dzięki temu oferta staje się konkurencyjna i ma większe szanse na zaspokojenie potrzeb i oczekiwań klientów a w dalszej konsekwencji większe szanse na utrzymanie się na rynku.
Dedykowane osobom młodym, seniorom, osobom w niekorzystnej sytuacji	Są to grupy docelowe zdiagnozowane na etapie budowy LSR z wykorzystaniem szerokiego wachlarza metod partycypacji lokalnej społeczności.
Uwzględniające promocję LGD	Jako organizacji wspierającej rozwój obszarów wiejskich w oparciu o oddolne budowanie partnerstwa. Im więcej osób zaangażuje się w prace na rzecz rozwoju „małej ojczyzny” tym większe szanse, że działania podejmowane przez LGD będą odpowiadać na potrzeby większej liczby interesariuszy obszaru LSR

Poniższa tabela prezentuje istotne kwestie występujące na obszarze objętym LSR, które generują potrzeby rozwojowe, a także dostępne zasoby, które mogą zostać wykorzystane do rozwiązania tych trudności i wyzwań. Tabela zawiera również wskazówki w zakresie obszarów, na które LSR może mieć wpływ, oraz identyfikację grup docelowych, które będą objęte przyszłymi rundami składania wniosków.

Przyczyny	Wybrane grupy docelowe	Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR	Zasoby/ potencjał LSR, który może być wykorzystany
<p>Problem kluczowy: Brak wystarczającego dostępu do infrastruktury publicznej, w tym ograniczona oferta miejsc do spędzania czasu wolnego oraz niski poziom integracji społecznej i zaangażowania</p>			
<p>Wyzwania rozwojowe: Poprawa jakości życia na obszarze LSR, zwiększenie dostępu do małej infrastruktury publicznej, wzmocnienie kapitału społecznego w tym włącznie i integracja lokalnej społeczności w szczególności ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - Słaba promocja produktów lokalnych - Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna - Brak kapitału - Niszczące zabytki 	<ul style="list-style-type: none"> - Seniorzy (60+) - Ludzie młodzi (do 25 r.ż.), osoby w niekorzystnej sytuacji - Organizacje pozarządowe - JSFP - Mieszkańcy 	<ul style="list-style-type: none"> - Działalność sektora społecznego - Problemy społeczne - Dziedzictwo kulturowe / zabytki - Obszary atrakcyjne turystycznie 	<ul style="list-style-type: none"> - Tereny atrakcyjne turystycznie (atrakcje) - Wysoka aktywność mieszkańców - Dziedzictwo kulturowe
<p>Problem kluczowy: Niskie dochody w małych gospodarstwach rolnych oraz brak wystarczającego dostępu do usług na obszarze LSR.</p>			
<p>Wyzwania rozwojowe: Zwiększenie dostępności do produktów i usług oraz spędzania wolnego czasu i gospodarki doświadczeń na obszarze LSR</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - Słabo wykorzystany potencjał obszaru pod względem turystycznym i gospodarczym - Zbyt mało miejsc noclegowych - Mała liczba gospodarstw agroturystycznych - brak miejsc pracy dla osób niezwiązanych z rolnictwem, niski poziom przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> - Seniorzy (60+) - Ludzie młodzi (do 25 r.ż.), Przedsiębiorcy - Kobiety, - Rolnicy, - Osoby w niekorzystnej sytuacji - Mieszkańcy 	<ul style="list-style-type: none"> - Działalność sektora społecznego - Problemy społeczne - Dziedzictwo kulturowe / zabytki - Obszary atrakcyjne turystycznie - Zasady zrównoważenia środowiskowego 	<ul style="list-style-type: none"> - Walory przyrodnicze i krajobrazowe - Tereny atrakcyjne turystycznie (atrakcje) - Produkty lokalne - Wysoka aktywność mieszkańców - Czyste powietrze

ROZDZIAŁ V SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA

1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

LSR dla obszaru LGD „Barcja” jest spójna zarówno z dokumentami strategicznymi dotyczącymi tego gmin objętych działaniem LGD, jak nadrzędnymi dokumentami strategicznymi na lata 2023-2027. Dzięki unikalnemu podejściu LEADER, wszystkie lokalne inicjatywy realizowane przez LGD „Barcja” przyczyniają się do osiągnięcia strategicznych celów nie tylko na poziomie lokalnym, ale również regionalnym, powiatowym, wojewódzkim a nawet krajowym.

LSR z uwagi na fakt, iż jest zbudowany w oparciu o współpracę wszystkich zdiagnozowanych na obszarze grup interesu sektorów jest strategicznym dokumentem, który obejmuje swoim zasięgiem to samo terytorium i tę samą ludność, które są objęte strategiami na szczeblu gminy, powiatu, województwa i kraju. W rezultacie LSR stanowi spójne uzupełnienie dla wyższych strategii, tworząc synergiczny efekt. Wszystkie działania związane z LSR i strategiami nadrzędnymi współtworzą integralną całość, której celem jest wprowadzenie pożądanych zmian na konkretnym obszarze.

Tabela nr 30 Opis korelacji na poziomie przedsięwzięć w LSR

LSR 2023-2027	Cel 1 Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o ogólnodostępną infrastrukturę publiczną, dziedzictwo kulturowe oraz włączenie społeczne i aktywizację lokalnej społeczności
	Przedsięwzięcie 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności
	Przedsięwzięcie 1.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD
	Przedsięwzięcie 1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego
	Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich
	Cel 2. Zwiększenie dostępności usług na obszarze LSR
	2.1. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
CS 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	
CS 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	
Przedsięwzięcia LSR są względem celów KSRR komplementarne, spójne i synergiczne. W ramach LSR zaplanowano przedsięwzięcia, które pozytywnie wpłyną na rozwój i wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego m.in. poprzez rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności (P.1.1.), czy aktywizację i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.3.) oraz wspieranie inicjatyw partnerskich (P.1.4.)	
Z kolei w ramach przedsięwzięcia obejmującego zwiększenie dostępności do usług (P.2.1.) wsparcie uzyskają istniejące przedsiębiorstwa oraz powstaną nowe podmioty gospodarcze generujące nowe miejsca pracy zwiększając jednocześnie szanse na znalezienie zatrudnienia w miejscu zamieszkania, bez konieczności migracji do dużych miast oraz rolnicy, którzy utworzą gospodarstwo agroturystyczne	
Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	
Cel szczegółowy I Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	
Cel szczegółowy II Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	
Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne. Cele LSR i Strategii Na Rzecz odpowiedzialnego Rozwoju są spójne i wzajemnie się przenikają w zakresie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy (P.2.1.). Z celami strategii są również komplementarne przedsięwzięcia z zakresu poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej (P.1.1.), aktywizacji i włączenia społecznego lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.3)	

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030
Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa
Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne. Cele LSR spójne i wykazują wysoki stopień komplementarności z celami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 przede wszystkim w zakresie rozwoju małej infrastruktury publicznej (P.1.1.), rozwoju kapitału społecznego poprzez aktywizację i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.3;) jak również w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (P.2.1.)
PS dla WPR na lata 2023-2027
CS 8.P 10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich
CS 8.P 11. Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzację i wykorzystanie potencjału endogenicznego
CS 8.P 12. Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczności
CS 8.P 13. Rozwój wiedzy/umiejętności: cyfryzacja, oszczędność zasobów, przedsiębiorczość, środowisko, klimat
CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej
CS 8.P 7. Poprawa dostępu do usług komercyjnych
CS 8.P 8. Rozwój form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym
CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów
Przedsięwzięcia LSR są względem celów PS dla WPR na lata 2023-2027 komplementarne, spójne i synergiczne. Realizacja LSR z uwagi na fakt, iż interwencja LEADER jest jednym z fundamentalnych elementów polityki rozwoju obszarów wiejskich w sposób komplementarny pozytywnie wpłynie na osiągnięcie celów PS WPR poprzez realizację przedsięwzięć obejmujących swym zakresem m.in. -Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności (P.1.1.) -Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD (P.1.2.) -Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego (P.1.3.) -Wspieranie inicjatyw partnerskich (P.1.4.) -Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych (P.2.1.)
Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego
5.3.1. Użyteczne kwalifikacje i kompetencje
5.3.2. Nowoczesne usługi
5.4.3. Wysoka konkurencyjność
5.5.1. Inspirująca twórczość
5.5.2. Efektywna współpraca
5.5.3. Ukształtowana tożsamość
5.6.1. Silny kapitał społeczny
5.6.3. Wyjątkowe środowisko przyrodnicze
Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne. LSR realizując przedsięwzięcia w skali lokalnej jednocześnie tworzy spójne i logiczne związki dla przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w skali regionalnej- na poziomie województwa. Cele LSR i strategii województwa są spójne i wzajemnie się przenikają w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy aktywizując jednocześnie gospodarczo obszary wiejskie objęte LSR (P.2.1.), w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego (P.1.2.) czy włączenie i integrację społeczną (P.1.3.) oraz wspieranie inicjatyw partnerskich (P.1.4.)
Strategia rozwoju Powiatu Kętrzyńskiego
Ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego powiatu kętrzyńskiego. Ochrona zdrowia oraz włączenie społeczne. Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli. Rozwój edukacji i rynku pracy

Strategia rozwoju Powiatu Bartoszyckiego
<p>Cel 1. Powiat zorientowany na mieszkańca</p> <p>Cel 2. Powiat zorientowany na turystykę i gospodarkę</p> <p>Cel 3. Powiat zorientowany na środowisko i przestrzeń</p>
<p>Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii Powiatów, na terenie których wdrażania jest LSR komplementarne, spójne i synergiczne.</p> <p>Cele LSR są spójne i wykazują wysoki stopień komplementarności z celami dokumentów strategicznych powiatów, na terenie których działa LGD przede wszystkim w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w tym dywersyfikację źródeł dochodu małych gospodarstw (P.2.1.) oraz rozwoju infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności (P.1.1.), wzmocnienia kapitału społecznego przez szereg działań włączeniowych i aktywizacyjnych (P.1.3) czy też zachowania dziedzictwa kulturowego (P.1.2.) oraz rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o inicjatywy partnerskie (P.1.4)</p>
<p>Strategie Rozwoju Gmin:</p> <p>Sępól, Barciany, Kętrzyn, Korsze, Reszel</p>
<p>Mając na względzie zbliżony zakres celów strategicznych strategii gmin członkowskich w niniejszej części LSR wykazano cele dokumentów gminnych, które są wspólne dla niemalże dla wszystkich jednostek.</p>
<p>Wyższy stopień wykorzystania potencjału rozwojowego mieszkańców</p> <p>Wyższy stopień atrakcyjności, funkcjonalności i zintegrowania gminy</p> <p>Rozwój gospodarczy w oparciu o potencjał lokalny</p> <p>Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej</p> <p>Wzmocnienie kapitału ludzkiego</p> <p>Rozwój turystyki, ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego</p> <p>Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka</p> <p>Rozwinięta infrastruktura służąca mieszkańcom i odwiedzającym gminę</p> <p>Wysoki poziom konkurencyjności i innowacyjności gospodarki gminy</p>
<p>Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii Gmin członkowskich są komplementarne, spójne i synergiczne. LSR z uwagi na fakt, iż powstała przy udziale społeczności lokalnych gmin członkowskich reprezentujących zarówno sektor publiczny, gospodarczy i społeczny jak również ludzi młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji doskonale wpisuje się w ww. cele oraz stanowi uzupełnienie działań planowanych do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego.</p> <p>LGD w ramach swoich przedsięwzięć przewidziała zarówno wsparcie na rzecz rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności (P.1.1.)</p> <p>Jak również integrację i aktywizację lokalnej społeczności w tym wzmocnienie kapitału społecznego (P.1.3), zachowanie dziedzictwa kulturowego (P.1.2.). Ponadto, jednym z głównych przedsięwzięć LSR będą działania na rzecz wsparcia rozwoju przedsiębiorczości w tym wsparcie rozwoju obszarów wiejskich poprzez dywersyfikację źródeł dochodów małych gospodarstw (P.2.1.) oraz wspieranie inicjatyw partnerskich (P.1.4)</p>

2. Komplementarność i synergia przedsięwzięć w LSR

Wszelkie planowane przedsięwzięcia w ramach LSR są względem siebie komplementarne, wzajemnie się uzupełniają i łącznie przyczyniają się do realizacji głównego celu idei LEADER – poprawy jakości życia na obszarze LSR za pomocą oddolnego zaangażowania mieszkańców, którzy w pierwszej kolejności zdiagnozowali problemy, potencjał i wyzwania rozwojowe i w dalszej konsekwencji wybrali odpowiednie operacji realizowanych przez różne podmioty właśnie z tego obszaru.

Przedsięwzięcie 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności jest komplementarne w zakresie realizacji przedsięwzięcia 2.1. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych ponieważ gospodarka doświadczeń jaką oferują gospodarstwa agroturystyczne i zagrody edukacyjne stanowi doskonałą ofertę spędzania czasu wolnego również dla mieszkańców obszaru.

Przedsięwzięcie 1.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru jest komplementarne z zakresem przedsięwzięcia Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych z uwagi na fakt, iż dziedzictwo kulturowe niewątpliwie stanowi atrakcję turystyczną, która dodatkowo podnosi atrakcyjność

gospodarstwa agroturystycznego / hotelu / obiektu gastronomicznego itp., jakie mają szansę powstać w ramach celu nr 2.

Przedsięwzięcie 1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego jest komplementarne z zakresem przedsięwzięcia 1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich z uwagi na fakt, iż fundamentem współpracy są ludzie. Ich kreatywność, zaangażowanie pasje. Im bardziej świadome i kompetentne społeczeństwo, tym większe szanse na rozwój sektora społecznego w tym podejmowanie działań na rzecz aktywizacji i włączenia społecznego oraz działań na rzecz podniesienia świadomości i kompetencji w zakresie ochrony środowiska, cyfryzacji itp. oraz realizację projektów partnerskich.

3. Wartość dodana podejścia LEADER

Realizacja LSR w ramach podejścia LEADER przynosi liczne korzyści, w tym zacieśnienie współpracy, zaangażowanie mieszkańców, rozwój umiejętności zarządzania obszarem, oraz tworzenie innowacyjnych przedsięwzięć, które przyczyniają się do wszechstronnego rozwoju lokalnego społeczności.

Dodatkowo, LSR otwiera możliwość realizacji działań, które nie są dostępne w ramach innych źródeł finansowania, umożliwiając jednocześnie komplementarną realizację projektów na obszarze kilku jednostek samorządu terytorialnego.

Mieszkańcy odgrywają istotną rolę w rozwoju swoich miejscowości poprzez zaangażowanie w konkretne działania i realizację ustalonych przedsięwzięć. Dzięki ich aktywnemu udziałowi, tworzą się nowe miejsca pracy, poszerza się oferta usług dla lokalnej społeczności oraz rozwija się ogólnodostępna infrastruktura publiczna. Poprzez uczestnictwo w warsztatach, szkoleniach i organizację różnorodnych inicjatyw, mieszkańcy rozwijają swoje umiejętności i kompetencje, czerpiąc inspirację do indywidualnego rozwoju oraz działalności społecznej. To zaangażowanie przyczynia się do tworzenia więzi lokalnych, wzmacniając poczucie przynależności do swojej społeczności i motywując do pozostania w miejscu zamieszkania, zamiast migrować do większych miast.

Nie bez znaczenia jest udział Mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji) w strukturach LGD, a w szczególności w Radzie, która daje bezpośredni wpływ na wybór operacji, które najlepiej przyczynią się do osiągnięcia założonych celów. Warto podkreślić, że te cele zostały ustalone dzięki aktywnemu uczestnictwu mieszkańców w procesie tworzenia LSR, wykorzystując zarówno tradycyjne, jak i innowacyjne metody partycypacji.

Realizacja LSR otwiera również możliwość realizacji innowacyjnych i uzupełniających przedsięwzięć, które sprzyjają spójnemu i wszechstronnemu rozwojowi lokalnemu. Dzięki nim obszar objęty LSR staje się miejscem, w którym powstają nowe pomysły, inicjatywy i działania, przynoszące korzyści dla całej społeczności. Wprowadzane innowacje i różnorodne przedsięwzięcia wspierają rozwój ekonomiczny, społeczny i kulturalny obszaru, tworząc bardziej dynamiczną i atrakcyjną lokalną rzeczywistość.

Dzięki wieloletniemu doświadczeniu zdobytemu podczas wcześniejszych cykli realizacji LSR, tj. w latach 2007-2013 i 2014-2020, oraz dokładnej analizie potrzeb i potencjału naszego obszaru, LGD doskonale rozpoznaje oczekiwania grup docelowych oraz możliwości oferowane przez Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w kontekście interwencji LEADER na lata 2023-2027.

4. Metody aktywizujące

W ramach LSR wykorzystane zostaną następujące metody aktywizujące:

- operacje klasyczne – finansowane z EFRROW
- operacje własne, jeśli nie będzie możliwości osiągnięcia określonych celów czy wskaźników – EFRROW
- projekty grantowe (tzw. odwrócony projekt grantowy) – EFRROW

Taki dobór metod jest uzasadniony doświadczeniami LGD z poprzednich okresów programowania, w szczególności 2014-2020 oraz pozytywnymi efektami wdrażania LSR, co potwierdzają wyniki ewaluacji ex-post. Ponadto, odpowiada on na potrzeby zgłaszane przez lokalną społeczność oraz odzwierciedla formy wsparcia przewidziane w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027.

Z kolei operacja własna dedykowana jest LGD, w momencie kiedy w odpowiedzi na ogłoszenie o naborze wniosków nie zgłosi się żaden podmiot i zachodzi ryzyko nie osiągnięcia wskaźników. Należy podkreślić, iż operacja

własna, mimo że beneficjentem jest LGD podlega procedurom oceny i wyboru na równych zasadach jak w przypadku pozostałych beneficjentów.

Mając na uwadze opisaną wyżej ścisłą komplementarność zaplanowanych w ramach LSR przedsięwzięć, planuje się realizację wielozakresowych naborów, które wzajemnie się uzupełniając w jeszcze większym stopniu przyczynią się do osiągnięcia nadrzędnego celu LSR, który można sformułować jako poprawę jakości życia na obszarze LSR

Ponadto, LGD dla wzmocnienia osiągniętych efektów, LGD zamierza realizować szereg dodatkowych działań zarówno z zakresu integracji, włączenia społecznego oraz promocji innowacyjnych operacji. Na przykład, mogą to być zadania publiczne w ramach konkursów organizowanych na podstawie programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, które pozwolą dodatkowo wzmocnić osiągnięte rezultaty interwencji LEADER.

LSR finansowana będzie z budżetu PS dla WPR na lata 2023-2027, zgodnie z załączonym planem budżetowym, który został sporządzony w oparciu o wyniki partycypacyjnych metod budowy LSR oraz przyznanego budżetu dla obszaru LSR w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027.

5. Integrowanie sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Podstawowym uzasadnieniem stosowania podejścia LEADER są lepsze wyniki w stosunku do tych osiąganych przy zastosowaniu tradycyjnych, odgórnych podejść w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. LEADER wykazuje podstawową różnicę pomiędzy centralnymi programami właśnie na poziomie szeroko rozumianej integracji tj. sektorów, partnerów, zasobów i branż co umożliwi kompleksową realizację przedsięwzięć, a co za tym idzie, przy relatywnie mniejszych nakładach uzyskujemy lepszy efekt w postaci operacji oddziałującej na większy obszar i większą liczbę mieszkańców.

W przypadku LSR ma to również ogromne znaczenie z uwagi na skrócony okres wdrażania LSR oraz ograniczony budżet jaki przypada na konkretny obszar.

Doskonałym narzędziem są działania zaplanowane w ramach Planu komunikacji, których celem jest podnoszenie kompetencji lokalnej społeczności w kluczowych obszarach mających istotne znaczenie dla rozwoju obszaru objętego LSR m.in. w zakresie poznawania dobrych praktyk (np. wyjazdy studyjne) promowania współpracy oraz innowacji na obszarach wiejskich, zrównoważenia środowiskowego ale też optymalizacji rozwiązań, którą zapewnia zintegrowanie. Plan komunikacji zawiera również działania informacyjne i promocyjne, które zostaną wykorzystane do promocji kompleksowych realizacji przedsięwzięć

Ponadto, LGD wykorzystując dobre praktyki w zakresie partycypacji na etapie budowy LSR, planuje udostępnić możliwość dyżurów/ konsultacji z ekspertem, który będzie w stanie rozwiązać wszelkie wątpliwości natury formalno-prawnej. Również bazując na partnerskich relacjach z gminami członkowskimi, LGD będzie mogła zasięgnąć opinii prawnej w skomplikowanych przypadkach operacji, które swoim zasięgiem obejmują np. obszar kilku gmin lub łączą zasoby kilku przedsiębiorstw.

Dodatkowym narzędziem w promocji działań kompleksowych są kryteria wyboru, które premiuje operacje ukierunkowane na innowacje, a innowacją na poziomie obszaru LSR mogą być operacje zintegrowane.

ROZDZIAŁ VI. CELE I WSKAŹNIKI

LGD „Barcja” poprzez wyznaczenie konkretnych celów, przedsięwzięć i wskaźników zamierza dołożyć należytej staranności we wdrażaniu nowej LSR, tak aby kluczowym efektem działań była budowa regionu atrakcyjnego turystycznie złożonego z gmin LGD. Obszar ma się charakteryzować satysfakcjonującą i konkurencyjną na tle innych samorządów z Warmii i Mazur infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną oraz kulturalną.

Realne zaangażowanie w budowę LSR interesariuszy reprezentujących poszczególne grupy interesu, w szczególności dzięki prowadzonym konsultacjom społecznym, pozwoliło na sformułowanie najważniejszych potrzeb i problemów obszaru, co z kolei zapewniło wypracowanie oczekiwanych kierunków rozwojowych LSR, będącymi odpowiedzią na obecne wyzwania.

Sformułowane cele oraz przedsięwzięcia są efektem zastosowania partycypacyjnych metod tworzenia LSR, dostosowanych do potrzeb wszystkich interesariuszy, obejmujących w szczególności konsultacje w punktach stacjonarnych i mobilnych, internetowe narzędzia badawcze, wywiady indywidualne i grupowe, grupy tematyczne i fokusowe. Ważną częścią wykonanych prac analitycznych była weryfikacja złożonych ankiet i kart projektowych

(fiszek) oraz zgłoszonych propozycji. Zapewniły one wypracowanie efektów w sposób oddolny. To na ich kanwie wspólnie nakreślono cele LSR, dbając by bezpośrednio oddziaływały na zidentyfikowane problemy i w optymalny sposób zaspakajały zgłoszone potrzeby. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej obszaru można stwierdzić, że mimo różnorodności i kumulacji wielu kwestii, istnieje szereg zbieżnych problemów do rozwiązania, celów do osiągnięcia oraz oczekiwań społeczności zamieszkującej obszar LSR.

Obszarami problemowymi, które są spójne dla całego LSR są:

- zły stan zachowania części zabytków i postępująca degradacja krajobrazu kulturowego;
- niedostatecznie rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura publicznej
- słaba świadomość społeczna potrzeby utrzymania zabytków i ich wartości dla dziedzictwa kulturalnego;
- niezadawalająca edukacja społeczna;
- niski poziom edukacji w szkołach w dziedzinie historii, potencjałów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego;
- zniekształcanie zespołów zabudowy miejskiej i wiejskiej w obrębie przestrzeni historycznych, poprzez wprowadzanie obiektów nie uwzględniających kontekstu zabytkowego (styl i forma architektoniczna, materiały budowlane, gabaryty itp.);
- potrzeba zwiększenia wydarzeń o charakterze aktywizującym i integrującym;
- starzenie się społeczeństwa i depopulacja;
- wykluczenie i marginalizacja grup znajdujących się w niekorzystanej sytuacji.

Wskazane powyżej zagadnienia były punktem wyjścia dla formułowania celów i przedsięwzięć LSR tak, aby były odzwierciedleniem wyników diagnozy obszaru dokonanej z udziałem lokalnej społeczności. Stanowią one załącznik do LSR - Formularz 1. Cele i przedsięwzięcia.

Na podstawie zidentyfikowanych zagadnień, z uwzględnieniem wniosków wynikających z przeprowadzonej analizy SWOT, zostały wyznaczone dwa cele, ściśle powiązane z planowanymi przedsięwzięciami. Zakładają one równomierny rozwój obszaru LSR i wyznaczają główne kierunki działań. Problemów i potrzeb zidentyfikowano znacznie więcej, jednak możliwe było skupienie się na najbardziej istotnych z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszaru, które jednocześnie mogą być zaspokojone dzięki pozyskaniu środków finansowych w ramach RLKS.

Do celów zostały przypisane przedsięwzięcia, które pozwolą na osiągnięcie zakładanych efektów w poszczególnych grupach docelowych. Przedsięwzięcia mają charakter komplementarny i wzajemnie współdziałają w osiągnięciu zakładanych celów.

Założone cele są spójne i ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności. Cele i przedsięwzięcia są zgodne i wpisują się w cele PS dla WPR na lata 2023-2027.

Realizacja powyższych założeń bezpośrednio przyczyni się do rozwoju obszaru LSR w zakresach oczekiwanych przez społeczność lokalną. Przy jej udziale określono powyższe przedsięwzięcia, które są nie tylko spójne z założonymi celami, ale również komplementarne względem siebie. Zostały one sformułowane w taki sposób, aby bezpośrednio pozwalały na użycie miarodajnych i efektywnych wskaźników produktu, które bezpośrednio realizują założone cele. Pobudzają również mieszkańców do aktywnego udziału we wdrażaniu LSR oraz jasno precyzują w jakich zakresach pomocy, potencjalni beneficjenci będą mogli realizować swoje pomysły.

Cel 1 Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o ogólnodostępna infrastrukturę publiczną, dziedzictwo kulturowe oraz włączenie społeczne i aktywizację lokalnej społeczności

Realizacja powyższego celu ma się koncentrować na wdrażaniu inwestycji polegających na współfinansowaniu operacji w zakresie rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, zachowania dziedzictwa kulturowego (projekty inwestycyjne dotyczące konserwacji i restauracji zabytków, obiektów sakralnych i świeckich wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków). Ponadto planuje się zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego (projekty edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie ekologii, ochrony środowiska a także szeroko pojętej edukacji i integracji). Projekty edukacyjne dla mieszkańców obszaru, wyjazdy studyjne mające na celu wymianę doświadczeń jak również poznanie dobrych praktyk. Podniesienie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych.

Wartością dodaną będzie podjęcie działań zmierzających do zaangażowania mieszkańców w przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi tzw. Smart Village oraz wspieranie inicjatyw partnerskich polegających na organizacji

wizyty studyjnej mającej na celu wymianę doświadczeń w zakresie sposobów wykorzystania lokalnych walorów z udziałem lokalnych liderów, KGW i organizacji pozarządowych obejmujące projekty polegające na międzypokoleniowej wymianie doświadczeń np. wspólne wyjazdy seniorów i młodzieży w miejsca lokalnego dziedzictwa kulturowego/przyrodniczego wraz z cyfrowym udokumentowaniem zwiedzanych miejsc przy wykorzystaniu smartfonów (młodzi przekażą wiedzę seniorom), organizacja wspólnego wydarzenia np. wystawa, przegląd zespołów ludowych, przegląd tradycyjnych tańców narodowych, rajdy piesze/rowerowe, gry terenowe, turnieje sportowe, pokaz mody ludowej, wymiana doświadczeń między KGW, forum KGW w zakresie edukacji prawniczej, księgowej i marketingowej, warsztaty dla dzieci i młodzieży w tematyce ekologii i zdrowego trybu życia.

Wskaźnik rezultatu:

R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną w zakresie gospodarowania zasobami.

R.40PR Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi.

R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

R.42PR Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objęta wspieranymi projektami włączenia społecznego
Do osiągnięcia celu 1 przyczynią się realizacja czterech przedsięwzięć:

Przedsięwzięcie 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności

Przedsięwzięcie 1.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD

Przedsięwzięcie 1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego

Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich

Przedsięwzięcie 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności

Planowane wsparcie będzie przeznaczane na działania związane z poprawą dostępu do ogólnodostępnej infrastruktury publicznej obejmujące inwestycje takie jak: budowa, remont, modernizacja świetlic wiejskich, domów kultury, powstawanie placów zabaw, siłowni zewnętrznych, powstawanie nowych lub modernizacja już istniejących obiektów sportowych np. boisk, zagospodarowanie terenów, szlaki turystyczne czy ścieżki dydaktyczne. Inwestycje będą realizowane przez gminy przy założeniu zachowania równomierności, tak aby każdy samorząd był w stanie wykonać swoje propozycje. Założeniem jest podniesienie atrakcyjności gmin dla mieszkańców oraz turystów. Budowa nowych obiektów o charakterze rekreacyjnym i turystycznym będzie miała pozytywny wpływ na rozwój obszaru LSR.

Jednym z celów aktywności LGD „Barcja” jest stworzenie regionu atrakcyjnego turystycznie, z zadowalającą infrastrukturą i doinwestowanymi i zadbanymi atrakcjami turystycznymi, które są urozmaicone ciekawą ofertą kulturalną.

Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich jest bezpośrednio związana z takimi wyzwaniami jak: poprawa dostępu do infrastruktury publicznej poprzez budowę, rozbudowę, modernizację, doposażenie czy dostosowanie do zmian klimatycznych, w tym efektywne gospodarowanie zasobami. Wsparcie lokalnej społeczności będzie dotyczyć różnych obszarów, w tym sportu i rekreacji. Efektem podejmowanych przedsięwzięć będzie wprowadzenie lub przywrócenie na obszarach wiejskich funkcji społecznych i edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych. Osiągnięcie zakładanego celu będzie możliwe poprzez realizację inwestycji obejmujących zwiększenie dostępności do małej infrastruktury publicznej (np. turystycznej, rekreacyjnej, sportowej czy kulturalnej).

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów i operacji własnych. Będą to operacje infrastrukturalne lub nieprodukcyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą jednostki sektora finansów publicznych. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, samorządy, instytucje kultury.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba nowych, przebudowanych, wyremontowanych lub wyposażonych obiektów ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym kulturalnej, rekreacyjnej, turystycznej i sportowej

Przedsięwzięcie 1.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD

Materialne dziedzictwo kulturowe odnosi się do fizycznych przedmiotów – wytwarzanych, utrzymywanych i przekazywanych międzypokoleniowo przez członków różnych społeczności. Obejmuje dzieła artystyczne, budynki i pomniki oraz inne fizyczne lub namacalne wytwory ludzkiej kreatywności, które mają znaczenie kulturowe.

W ostatnich latach w Polsce podejście do dziedzictwa kulturowego zmieniło się znacząco. Obiekty dziedzictwa kulturowego nie są już tylko postrzegane jedynie w kategoriach „kosztownych w utrzymaniu pamiątek przeszłości, sprzecznych z obecnymi wyzwaniami rozwoju”. Dziedzictwo kulturowe jest ważnym zasobem stymulującym rozwój, składnikiem różnych produktów i usług, a także kluczowym elementem i wartością dodaną dla świadczenia różnych usług oraz ważnym elementem wizerunku miejsc. W wielu wypadkach atrakcje kulturalne przesądają o atrakcyjności turystycznej, rekreacyjnej oraz inwestycyjnej danego obszaru. Wskazuje się także na ważne korzyści pozaekonomiczne generowane przez dziedzictwo kulturowe, takie jak: wpływ na zachowanie tożsamości, a przez to oddziaływanie na spójność społeczną, rolę dziedzictwa w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, działaniach na rzecz rozwoju kapitału społecznego oraz stymulowaniu kreatywności. Gminy obszaru LSR posiadają zabytki świadczące o wielokulturowym charakterze regionu jak kościoły, kapliczki, pomniki, wymagające wielu prac konserwatorskich i restauratorskich, temu służyć ma planowane wsparcie. Założeniem jest realizacji inwestycji polegających na projektach konserwacji i restauracji zabytków, obiektów sakralnych i świeckich wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Będą to operacje nieprodukcyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą samorządy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, samorządy, instytucje kultury.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim i restauratorskim.

Przedsięwzięcie 1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego

Cel wpłynie na wzrost świadomości mieszkańców w wymiarze społecznym i obywatelskim oraz ograniczenie wykluczenia wśród osób w niekorzystnej sytuacji. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na aktywizację i edukację seniorów oraz ludzi młodych. Kluczowym założeniem jest podejmowanie działań zwiększających aktywność wśród mieszkańców poprzez ich udział w organizowanych wydarzeniach. Podejmowane działania mają się przyczynić do wzrostu świadomości w zakresie możliwości podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i rozwoju zawodowego mieszkańców.

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na stworzenie warunków i przestrzeni do zaangażowania i partycypacji lokalnej społeczności w życiu swoich „małych ojczyzn”. Planuje się realizację projektów edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie ekologii, ochrony środowiska, a także szeroko pojętej edukacji i integracji. Projekty edukacyjne dla mieszkańców obszaru, wyjazdy studyjne będą dotyczyć nie tylko wymiany doświadczeń, ale również poznanie dobrych praktyk. Podniesienie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. Beneficjentami realizującymi to przedsięwzięcie będą mogły być podmioty ze wszystkich sektorów, tj. społecznego, gospodarczego i publicznego.

Inną ważną kwestią w ramach planowanego przedsięwzięcia jest opracowanie koncepcji inteligentnych wiosek. Będą to projekty polegające na przygotowaniu koncepcji Smart Village mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców obszaru objętego LSR z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, dbania o środowisko naturalne, rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego, zwiększeniu dostępu do e-usług i wykorzystywaniu nowoczesnych technologii.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektów grantowych. Będą to tzw. projekty miękkie. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe. Grupy docelowe: mieszkańcy, organizacje pozarządowe.

Wskaźnik PRODUKTU: liczba zrealizowanych wydarzeń edukacyjnych i integracyjnych, w tym z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba powierzonych grantów dotyczących przygotowania koncepcji Smart Village

Przedsięwzięcie 1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich

Planowane inicjatywy partnerskie są związane z podniesieniem innowacyjności w działalności społecznej i gospodarczej. Dobre praktyki m.in. z wizyty studyjne mają pomóc uczestnikom w inspiracji i poszukiwaniu nowych rozwiązań. Planowane projekty partnerskie mają się przyczynić to kreacji ciekawych rozwiązań społecznych i

gospodarczych. Planowana jest organizacja wizyty studyjnej mającej na celu wymianę doświadczeń w zakresie sposobów wykorzystania lokalnych walorów z udziałem lokalnych liderów, kół gospodyń wiejskich (KGW) i organizacji pozarządowych. Przewiduje się, że motywem przewodnim będzie międzypokoleniowa wymiana doświadczeń np. wspólne wyjazdy seniorów i młodzieży w miejsca lokalnego dziedzictwa kulturowego czy przyrodniczego oraz organizacja wspólnego wydarzenia np. wystawa, przegląd zespołów ludowych, przegląd tradycyjnych tańców narodowych, rajdy piesze/rowerowe, gry terenowe, turnieje sportowe, pokaz mody ludowej, wymiana doświadczeń między KGW, forum KGW w zakresie edukacji księgarskiej i marketingowej, warsztaty dla dzieci i młodzieży w tematyce ekologii,

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Będą to operacje nieprodukcyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, KGW lub przedsiębiorcy. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba projektów partnerskich ukierunkowanych na aktywizację i poznanie dobrych praktyk

Cel 2. Zwiększenie dostępności usług na obszarze LSR

Rozwój gospodarczy i społeczny obszaru LSR jest bezpośrednio związany z dynamizmem rozwoju lokalnego biznesu, dlatego tak ważne są inwestycje w podniesienie konkurencyjności istniejących podmiotów gospodarczych oraz powstawanie nowych. Istotne jest, aby były one wyróżniające się i mające potencjał do konkurowania. Poza tym promocja przedsiębiorczych postaw zwiększy zainteresowanie podmiotów z obszaru LSR zakładaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej, w tym związanych z turystyką, mając na uwadze atrakcyjną lokalizację gmin. Realizacja celu przyczyni się do ożywienia gospodarczego, generowania nowych miejsc pracy, zmniejszenia bezrobocia, podniesienia kompetencji mieszkańców w obszarze prowadzenia działalności gospodarczej.

Pomoc będzie skierowana na rozwój komercyjnych usług mających na celu poprawę jakości życia na obszarze. Dzięki temu powstaną nowe firmy z ofertą skierowaną bezpośrednio do mieszkańców, a istniejące podmioty będą miały szanse na dywersyfikację swojej działalności lub zwiększenie konkurencyjności świadczonych usług. Ważnym elementem rozwoju obszaru będzie wsparcie kierowane do małych gospodarstw rolnych poprzez tworzenie gospodarstw agroturystycznych.

Wskaźnik REZULTATU R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR

Do osiągnięcia celu 2 przyczyni się realizacja 1 przedsięwzięcia:

2.1. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej oraz gospodarstw agroturystycznych

Planowane wsparcie będzie przeznaczone na działania związane z rozwojem przedsiębiorstw istniejących na obszarze LSR poprzez wdrożenie zmian mających na celu usprawnienie i poprawę ich działalności obejmujących m.in. nowe procesy produkcyjne, nowe sposoby świadczenia usług. Zastosowanie szeregu zachęt powinno zaowocować podjęciem współpracy i uzyskaniem efektu synergii (kuli śnieżnej). Ważnym elementem wspieranych projektów będzie podnoszenie kwalifikacji.

Położenie geograficzne gmin LGD „Barcja” predestynuje je do szczególnego ukierunkowania na efektywne wykorzystanie walorów turystycznych, ukierunkowanych na rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej. Wsparciem będą objęte inwestycje dotyczące tworzenia gospodarstw agroturystycznych. Ważną częścią będzie tworzenie warunków dla powstawania nowych miejsc pracy w tym sektorze. Turystyka wiejska poprzez swój dynamiczny rozwój będzie kreować nową jakość i nowe miejsca pracy. Dlatego ważne będzie tworzenie zintegrowanych produktów i marek o lokalnym znaczeniu. Musi to być wsparte rozwojem infrastruktury noclegowej, turystycznej, rekreacyjnej i dostępowej oraz podniesienie jej standardów. Istotną częścią wspieranych projektów będzie podnoszenie kwalifikacji.

Agroturystyka jest bezpośrednio powiązana z rozwojem turystyki przyjaznej środowisku, ze szczególnym nastawieniem na zaangażowanie walorów dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Ważną częścią tych działań jest agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. Rozwój agroturystyki w Polsce w ostatnich latach staje się bardzo znaczący. Aktualnie stan infrastruktury jest na pewno niewystarczający i należy dłożyć starań, aby możliwości pozyskania środków na rozwój gospodarki turystycznej w perspektywie finansowej na lata 2023 - 2027 były bardziej efektywne. Wyróżnia się trzy podstawowe rodzaje agroturystyki:

- turystykę na terenach wiejskich, rozumianą jako wszelkie formy rekreacji w rejonie nieurbanizowanym;
- turystykę związaną z rolnictwem, gdzie poza produktem turystycznym oferuje się możliwości poznawania specyfiki zawodu rolnika łącznie z wykonywaniem pewnych funkcji produkcyjnych;
- turystykę wiejską z uwzględnieniem elementów kultury lokalnej i formami integracji ze społecznością obszarów wiejskich.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Będą to operacje produkcyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą lokalni mieszkańcy zamierzający podjąć działalność gospodarczą lub wprowadzić usługi gospodarcze wyłączone z przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców. Grupy docelowe (odbiorcy nowej oferty usług mających wpływ na jakość życia) – mieszkańcy, turyści, podmioty działające w sektorze organizacji pozarządowych oraz jednostki sektora finansów publicznych.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba operacji polegająca na utworzeniu lub rozwoju gospodarstw agroturystycznych

ROZDZIAŁ VII SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU OPERACJI

W ramach PS dla WPR na lata 2023-2027 LGD „Barcja” będzie wdrażała komponent Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju. Osiągnięcie zaplanowanych celów i wskaźników ich realizacji będzie możliwe poprzez realizację adekwatnych do lokalnych potrzeb różnorodnych metod realizacji operacji aktywizujących społeczność lokalną w ramach LSR, tj.:

- operacje klasyczne realizowane przez podmioty inne niż LGD,
- projekty grantowe wdrażane przez LGD poprzez konkurencyjny wybór Grantobiorców realizujących pojedyncze zadania składające się na projekt grantowy;
- projekty grantowe realizowane przez LGD zgodnie z powyższymi zasadami, jednak ukierunkowane na przygotowanie innowacyjnych koncepcji inteligentnych wsi,

W LSR przewidziano również możliwość realizacji operacji własnych LGD, które zapewnią osiągnięcie danego celu/przedsięwzięcia LSR, jeśli nikt inny nie będzie chciał zrealizować projektu w tym zakresie. Będą one spełniać podstawowe warunki przyznania pomocy oraz zostaną zachowane przy ich wyborze zasady konkurencyjności względem operacji planowanych przez innych Wnioskodawców. Będą one składane w ramach naborów ogłaszanych przez LGD i podlegać pełnej procedurze wyboru i oceny przez Radę LGD (organ decyzyjny). Zostały przypisane do zakresów, które pozytywnie oddziałują na lokalną społeczność, realizując cele publiczne lub niekomercyjne.

W LSR dopuszczono realizację wszystkich rodzajów operacji, tj.:

- **operacji produkcyjnych** – obejmujących inwestycje w środki trwałe lub aktywa niematerialne na rzecz przedsiębiorstw, które będą wykorzystywane do produkcji towarów lub świadczenia usług,
- **operacji nieprodukcyjnych** – obejmujących operacje niekomercyjne realizowane w celu innym niż uzyskanie zysku oraz nie wykonywane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej,
- **inwestycji w małą infrastrukturę** – obejmujących inwestycje infrastrukturalne, których koszty całkowite nie przekraczają 1 mln euro,

Wskutek identyfikacji wielu niekorzystnych zjawisk demograficznych na obszarach wiejskich przewidziano również wsparcie dla osób młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji (osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, kobiet, migrantów, rolników z małych gospodarstw lub osób poszukujących zatrudnienia).

Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

Proces naboru, oceny i wyboru operacji do finansowania będzie prowadzony w oparciu o zapisy ustawy RLKS, ustawy PS WPR jak również wytycznych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 stycznia 2023 r. w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej oraz dokumentów wewnętrznych LGD tj. Statutu, Regulaminu Rady, regulaminu naboru wniosków, procedur wyboru operacji/grantobiorców i lokalnych kryteriów wyboru operacji.

LGD będzie prowadziła czynności związane z przeprowadzeniem naborów i wyborem wniosków o przyznanie pomocy składanych przez podmioty inne niż LGD oraz realizację projektów grantowych. Do oceny i wyboru operacji stosowane będą procedury wyboru i oceny operacji wraz z procedurą ustanawiania kryteriów. W przypadku projektów grantowych stosowane będą procedury wyboru i oceny grantobiorców wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów.

Wszystkie przygotowane przez LGD procedury mają na celu zagwarantowanie jak największej poprawności oraz jawności stosowanych rozwiązań:

- przewidują zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania procedury odwoławczej (termin, warunki i sposób wniesienia protestu),
  - podawanie do publicznej informacji protokołów z każdego etapu procesu wyboru operacji (zawierają tym samym także informacje o wyłączeniu członków organu decyzyjnego z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy).
  - przewidują przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów,
- Procedury zawierają także wzory wszystkich dokumentów, o których mowa w treści ich zapisów.

Ponadto w ramach wszystkich procedur szczegółowo określono:

- **sposób przeprowadzania naborów wniosków:** wskazano i opisano sposób ustalania terminu oraz podawania do publicznej wiadomości ogłoszenia o naborze, a także informacje dotyczące terminu i zakresu tematycznego operacji, kryteriów wyboru operacji, minimalnej liczby punktów, będącą warunkiem wyboru operacji, **jak również informację o sposobie udostępnienia procedur naboru;**
- **zasady** oraz sposób składania i wycofywania wniosków;
- **zasady** oraz sposób rejestrowania wniosków;
- **zasady** podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, w tym: termin, zasady i sposób dokonywania wstępnej weryfikacji wniosków;
- **zasady** oraz sposób wyłączenia członków organu decyzyjnego z oceny i wyboru operacji;
- **termin i zasady** przydziału wniosków;
- **termin, zasady i sposób** dokonywania oceny merytorycznej i wyboru operacji;
- **sposób** informowania o wynikach oceny;
- **sposób i zasady** wnoszenia i rozpatrywania protestów oraz odwołań, w przypadku projektów grantowych

Kluczowe cele i założenia procedur i lokalnych kryteriów wyboru

W procedurach wyboru i oceny operacji / Grantobiorców zostaną określone zasady gwarantujące prawidłowość i przejrzystość całego procesu. Poza sprawnością procedury istotna będzie również jej transparentność i skuteczność. Procedury będą czytelne dla wszystkich zainteresowanych stron, biorących udział w procesie wyboru operacji, w szczególności dla Wnioskodawców. Każdy nabór będzie poprzedzony szkoleniem i możliwością skorzystania z doradztwa, żeby obowiązujące zasady były bardziej dostępne.

Wynik oceny i wyboru operacji / Grantobiorcy będzie potwierdzany w formie Uchwały Rady podczas posiedzenia prowadzonego zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie Rady, który dodatkowo określi zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady związanych z oceną i wyborem operacji. Regulamin Rady jest zatwierdzany przez Walne Zebranie Członków.

Przygotowanie i aktualizacja procedur oceny i wyboru operacji / Grantobiorców będą dokonywane przy zapewnieniu udziału w procesie opiniowania na każdym etapie wszystkim interesariuszom.

Procedury będą jawne i powszechnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Zostaną udostępnione na stronie internetowej oraz w Biurze LGD. Ocena operacji będzie dokonywana przez członków Rady poprzez wypełnienie kart do oceny. Oceniający dla każdego z kryteriów wyboru przyznaje liczbę punktów zgodnie z zasadami zawartymi w opisie i definicji kryterium. Liczbę punktów przyznanych danej operacji ustala się jako średnią arytmetyczną oceny biorących udział w ocenie danego wniosku.

Dodatkowe warunki kwalifikowalności.

Będą każdorazowo zamieszczane w Regulaminie naboru wniosków o wsparcie i będą wynikać w szczególności z przyjętych kwot alokacji na dany nabór, liczby planowanych do osiągnięcia wskaźników, dodatkowych kryteriów

dostępowych określonych w procedurach lub dodatkowych kryteriów wynikających z diagnozy potrzeb i potencjału obszaru LSR.

Lokalne kryteria wyboru operacji.

Lokalne kryteria będą przejrzyste i wynikające ze specyfiki i diagnozy obszaru LSR, Wytycznych MRiRW, a ich spełnienie bezpośrednio przyczyni się do wyboru operacji, które będą realizowały cele zapisane w LSR. Kwestie przyjęcia i aktualizacji lokalnych kryteriów wyboru operacji zawarte są w Procedurach ustanawiania kryteriów wyboru operacji i ich zmiany.

Kryteria będą zawężać możliwość uzyskania wsparcia i będą je kierunkować na operacje najlepiej odpowiadające potrzebom obszaru LSR i najlepiej pasujące do zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć.

Kryteria jakościowe będą zawierać szczegółowy opis podejścia do ich oceny, w tym wskazanie jakie wymagania będą konieczne do spełnienia, aby uzyskać określoną liczbę punktów. Będą zawierać opisy, niezbędne definicje oraz wskazanie w dokumentacji konkursowej miejsca, które będzie podstawą oceny lub wskazanie wymaganych dodatkowych załączników, które będą dokumentować spełnienie danego kryterium, na każdym określonym poziomie.

Wszystkie kryteria będą kryteriami mierzalnymi, a członkowie Rady będą mogli przyznać jedynie taką ilość punktów jaka została przewidziana w karcie oceny.

Ostateczny kształt kryteriów zostanie ustalony w wyniku prac zespołu roboczego. Zatwierdzenie i aktualizacja lokalnych kryteriów to zadanie przypisane do Zarządu LGD. Zmiana kryteriów odbywa się zgodnie z zasadami zmiany kryteriów, a także z zachowaniem ich mierzalności.

Dobór kryteriów został dokonany zgodnie z opisem procesu partycypacji przedstawionym w Rozdziale 3. LGD tworzy LSR wspólnie z mieszkańcami z obszaru w odpowiedzi na ich potrzeby, żeby wspierać zrównoważony rozwój. Wraz z pojawianiem się nowych czynników zewnętrznych może wystąpić potrzeb ich zmiany lub lepszego dostosowania. Przygotowanie i aktualizacja lokalnych kryteriów wyboru z wykorzystaniem partycypacyjnych metod zapewnia wszystkim interesariuszom realny wpływ na wybór operacji, które będą realizować LSR. Takie podejście zapewnia pełną inkluzywność.

Ww. zasady obowiązują również do procedur wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów.

W zakresie kryteriów obowiązkowych w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027 zostaną ujęte w szczególności kryteria zapewniające wybór operacji dedykowanych dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji; innowacyjne na poziomie LSR oraz wykorzystujące lokalny potencjał (najlepiej endemiczny) tj. np. zasoby naturalne, w tym przyrodnicze, lokalizację, dziedzictwo lokalne, w tym kulinarne, popyt na szczególnego rodzaju usługi (np. srebrna gospodarka lub usługi opiekuńcze nad dziećmi itp. Istotne będą również projekty zapewniające utworzyć deklarowanych nowych miejsc pracy oraz zatrudnianie na nich pracowników, jeżeli taką deklarację złożył wnioskodawca w celu uzyskania dodatkowych punktów za spełnienie kryteriów wyboru ich realizację w mniejszych miejscowościach, realizowanych przez podmioty, które korzystały z doradztwa, brały udział w szkoleniach, mają doświadczenie w zakresie odpowiednim do zakresu projektu, związane z lokalnymi tradycjami. Ważna będzie również promocja źródła wsparcia i komplementarność z innymi projektami. Szczegółowe zasady i przypisanie rodzaju kryteriów do poszczególnych przedsięwzięć nastąpi po dokonaniu wyboru LSR.

Definicja innowacyjności.

Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny). Jest to definicja wynikająca z dokumentacji na Wybór LSR, w odniesieniu do której w trakcie konsultacji uznano, iż najbardziej obiektywnie odzwierciedla specyfikę obszaru i zapewnia możliwość wyboru projektów innowacyjnych znacząco oddziałujących na obszar LSR.

Ocena innowacyjności będzie stopniowalna i zapewni możliwość uzyskania punktów:

- 1) maksymalnej liczby punktów przez projekty kreatywne (powstających w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczy nowych na obszarze LSR produktów, usług, procesów lub organizacji).
Wdrożenia innowacji będzie obejmować:
  - zwiększenie funkcjonalności, użyteczności produktów i usług,
  - unowocześnienie przestarzałych systemów,
  - udoskonalenie technologii,
  - usprawnienie komunikacji międzyludzkiej,
  - optymalizację czasu pracy,
  - ochronę środowiska naturalnego,
  - organizację wydarzenia edukacyjnego dotyczącego nowych technologii (dotyczy przedsięwzięć z 1 celu ogólnego).
- 2) Znacznie niższej liczby punktów w przypadku projektów imitujących (wzorowanych na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji, obejmują nowy sposób wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych)
- 3) Braku możliwości przyznania punktów dla innowacji pozornych, które obejmują drobne zmiany oferujące rzekome nowości.
Zostanie wdrożona zasada, iż nie każda zmiana będzie innowacją, natomiast każda innowacja będzie powodować zmianę.

Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru.

- 1) Z inicjatywą zmian w lokalnych kryteriach wyboru może wystąpić członek LGD, członek Rady LGD, członek Zarządu, członek Komisji lub mieszkaniec obszaru LSR.
- 2) Wniosek / propozycja zmiany lokalnych kryteriów wyboru zawiera nazwę wprowadzanego / aktualizowanego / likwidowanego kryterium oraz uzasadnienie zmiany. Wniosek o wprowadzenie / zmianę nowego kryterium powinien również uwzględniać propozycję minimalnej i maksymalnej liczby punktów przyznawanych za to kryterium;
- 3) Zmiana kryteriów może również nastąpić na wniosek ZWMW lub innych organów kontrolnych.
- 4) Zgłaszanie wniosków i uwag od mieszkańców lub uprawnionych podmiotów w zakresie zmian lokalnych kryteriów wyboru będzie odbywać się w trybie ciągłym.
- 5) Modyfikacja kryteriów nie może prowadzić do usunięcia kryteriów obowiązkowych z punktu widzenia realizacji PS dla WPR na lata 2023-2027.
- 6) Weryfikacji zasadności otrzymanych propozycji będzie dokonywał Zarząd w okresie kwartalnym, chyba że zmiana zostanie zainicjowana wskutek rekomendowania ZWMW lub ustaleń pokontrolnych. Zarząd będzie się posiłkować pracą zespołów roboczych.
- 7) W przypadku uznania zasadności proponowanych zmian kryteriów Biuro LGD będzie zobowiązane do opracowania nowych kryteriów i kart oceny, które będą konsultowane w trybie konsultacji społecznych, z uwzględnieniem zasad partycypacji jak w przypadku tworzenia kryteriów (jeśli będzie to możliwe i zasadne), jednak minimum przy zastosowaniu informacji zamieszczanych za pośrednictwem strony internetowej, tablicy ogłoszeń oraz w biurze LGD.
- 8) Ocena trafności i adekwatności lokalnych kryteriów będzie przeprowadzana w ramach ewaluacji.
- 9) Wyniki badania mogą stanowić podstawę do wdrożenia procedury zmiany kryteriów.
- 10) Zmiana kryteriów nie jest możliwa w trakcie trwania konkursu.
- 11) Przesłanką do uruchomienia procedury zmiany kryteriów może być również zagrożenie realizacji LSR, np.: gdy osiągnięcie zakładanych wskaźników okaże się niemożliwe.

ROZDZIAŁ VIII. PLAN DZIAŁANIA

Plan Działania, który stanowi Załącznik nr 2 pn. **Formularz 2: Plan działania** obejmuje dwa cele oraz przypisane im przedsięwzięcia i jest ściśle powiązany z logiką przedstawioną w rozdziale VI Cele i wskaźniki.

Szczególnie istotnymi datami ze względu na wdrażanie LSR oraz realizację zapisów umowy ramowej są 30 czerwca 2026 oraz 31 grudnia 2027 r.

W przypadku PS dla WPR na lata 2023-2027 wdrażanie będzie dotyczyć następujących zakresów wsparcia:

- 1a) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne
- 1b) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
- 2a) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania gospodarstw agroturystycznych,
4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych w punktach 1-3,
5. przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi,
6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej,
7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych,
- 8a) włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji poprzez realizację operacji nieinwestycyjnych na rzecz grup osób wymagających włączenia,
- 8b) włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji poprzez realizację operacji inwestycyjnych przez podmioty świadczące usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych,

Tabela nr 31 Harmonogram osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników

Data	Cel LSR	Przedsięwzięcie	Kwota w euro	Źródło finansowania
31.12.2024	I	1.1 Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności	200 000,00	PS WPR
		1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego	35 000,00	
	II	2.1 Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych	133 518,49	
31.12.2025	I	1.1 Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności	200 00,00	
		1.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	66 666,68	
		1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego	30 000,00	
		1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich	22 222,24	
	II	2.1 Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych	133 518,49	
31.12.2026	I	1.1 Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności	100 000,00	
		1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego	40 000,00	

	II	2.1 Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych	144 629,64
31.12.2027	I	1.1 Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności	100 000,00
	II	2.1 Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym gospodarstw agroturystycznych	44 444,46

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja LSR będzie przebiegać w etapach wdrażania wynikających z umowy ramowej.

1) pierwszy etap trwający od 2024 r. do I poł 2026 r. (pokrywający się z I kamieniem milowym)

charakteryzuje się położeniem szczególnego nacisku na działania komunikacyjne LGD skierowane na poszerzenie współpracy z lokalnym środowiskiem w celu skorzystania dużej grupy potencjalnych beneficjentów ze szkoleń, warsztatów i doradztwa świadczonego przez Biuro LGD. Będą również udostępnione materiały informacyjno-promocyjne, dokumenty aplikacyjne (w tym dostęp do generatora wniosków, jeśli zostanie zapewniona możliwość składania wniosków elektronicznie). W tym etapie zostaną uruchomione pierwsze konkursy mające zapewnić możliwość zakontraktowania przez ZWP 40% środków z budżetu EFRROW. Działania będą również dotyczyć aktywizacji mieszkańców oraz wspierania budowy partnerstw.

2) drugi etap trwający od II poł 2026 do II poł. 2027 r. (pokrywający się z II kamieniem milowym)

charakteryzuje się prowadzeniem działań mających na celu zakontraktowanie środków dopełniających realizację założonych celów. Ponadto, przewiduje się zakontraktowanie budżetu EFFROW co najmniej na poziomie 80%. W istotnym dla obszaru zakresie tworzenia partnerstw planuje się dalsze wdrażanie projektów aktywizujących, wspierających partnerstwa i integrację. Będą one bazowały na doświadczeniach projektów już realizowanych. W zakresie działań LGD „Barcja” planuje się dalszą aktywizację oraz wprowadzenie rozwiązań wspomagających rozwój obszaru i jego promocję będących skutkiem zrealizowanych projektów.

3) trzeci etap trwający od II poł 2027 do II poł. 2029 r.

charakteryzuje się uzupełnienie naborów w celu pełnej realizacji budżetu LSR zapewniającego osiągnięcie wskaźników. LGD zakłada możliwość wprowadzenia zmian w Planie działania, uwzględniając wyniki monitoringu lub ewaluacji oraz inne przesłanki (jeśli wystąpią). Wówczas to przewiduje się realizację wcześniej niezrealizowanych wskaźników.

Określone w Planie działania wskaźniki (kwotowe i rzeczowe) zostały podzielone lata, co pozwoli na sprawne wdrażanie LSR oraz racjonalne planowanie ogłaszanych przez LGD naborów.

Tabela nr 32 Metody aktywizujące społeczność lokalną

Przedsięwzięcia w ramach celu	Metody aktywizujące społeczność
C.2 Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o ogólnodostępną infrastrukturę publiczną, dziedzictwo kulturowe oraz włączenie społeczne i aktywizację lokalnej społeczności	
P.1.1 Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności	Konkurs – operacje klasyczne, operacja własne
P.1.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Projekty grantowe
P.1.3. Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego	Projekt grantowy, projekt grantowy na przygotowanie koncepcji smart village
P.1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich	Projekt partnerski
Cel 2. Zwiększenie dostępności usług na obszarze LSR	

2.1. Podniesienie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców oraz wsparcie w zakładaniu nowych firm oraz gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych

Konkurs – operacje klasyczne

ROZDZIAŁ IX PLAN FINANSOWY LSR

Zgodnie z założeniami przyjętymi przez województwo warmińsko – mazurskie, LSR będzie jednofunduszowa, dlatego podstawowym źródłem finansowania budżetu LSR będzie Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W obecnym okresie programowania LSR będzie realizowała przede wszystkim cele PS dla WPR na lata 2023-2027.

Przy konstruowaniu budżetu uwzględniono założenia dotyczące wysokości wsparcia i zakładanego poziomu dofinansowania opisane w poprzednich rozdziałach, rozkład finansowania przedsięwzięć w poszczególnych latach w odniesieniu do określonych w umowie ramowej kamieni milowych. Wielkość budżetu na realizację LSR wyznaczono zgodnie z zasadami, tj. w powiązaniu z liczbą ludności wg stanu na 31.12.2020 r.

Środki wydatkowane na realizację LSR pochodzą będą głównie z 3 źródeł, w tym:

- środki EFRROW,
- środki budżetu państwa,
- wkład własny jednostek sektora finansów publicznych będący wkładem krajowych środków publicznych.

Istotnym źródłem finansowania będą również środki własne beneficjentów, wykazywane w zakresach wsparcia, w których wymagany jest udział wkładu własnego. W lokalnych kryteriach wyboru LGD określi zasady premiowania projektów, w których wkład własny będzie przekraczać minimalną intensywność pomocy określoną lub kwota pomocy będzie niższa od maksymalnej.

Planowana wysokość środków na komponent Wdrażanie LSR i Zarządzanie LSR jest zgodna z limitami określonymi w ramach Konkursu na Wybór LSR. Wysokość dostępnego budżetu została odzwierciedlona w załączniku: **Formularz 3: Budżet LSR**.

Liczba ludności na obszarze objętym LSR wynosi 35 412 osób (wg stanu na 31.12.2020 r.), co pozwala aplikować w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027 o środki w wysokości 1 250 000 euro na Wdrażanie LSR oraz 312 500 euro na Zarządzanie LSR. Kwota dostępnych środków obejmuje wkład EFRROW oraz wymagany krajowy wkład środków publicznych.

Szczegółowy Plan wykorzystania budżetu LSR został zaplanowany w **Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR**. Przedstawione do realizacji przedsięwzięcia zostały przypisane do Programu, w ramach którego będą realizowane.

W Formularzu 4: Plan wykorzystania budżetu LSR – przedstawiono harmonogram realizacji zaplanowanych przedsięwzięć w poszczególnych latach wdrażania LSR.

Wsparcie będzie skierowane do organizacji pozarządowych, jednostek sektora finansów publicznych, mikro i małych przedsiębiorców, rolników z małych gospodarstw oraz mieszkańców obszarów wiejskich.

Przyjęte założenia zapewniają realizację długookresowych celów LSR. Ich osiągnięcie zapewni wzrost dostępności oferty usług komercyjnych na obszarze LSR oraz poprawę warunków życia poprzez zwiększenie dostępu do niekomercyjnej infrastruktury, kształtowanie świadomości społeczno-obywatelskiej oraz zwiększenie włączenia mieszkańców, również poprzez wykorzystanie innowacyjnych narzędzi.

Realizacja zidentyfikowanych przez pryzmat potrzeb i potencjału celów i przedsięwzięć powinna pozwolić na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów w sposób zapewniający optymalne zaspokojenie zgłoszonych potrzeb i zidentyfikowanych problemów na obszarze objętym LSR. Jednocześnie rozwój lokalnej społeczności będzie się odbywać poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.

Cel 1 Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o ogólnodostępną infrastrukturę publiczną, dziedzictwo kulturowe oraz włączenie społeczne i aktywizację lokalnej społeczności z budżetem w wysokości 793 888,92 euro zostanie zrealizowany poprzez następujące przedsięwzięcia:

Cel I zostanie zrealizowany poprzez przedsięwzięcia:

- **1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej oraz oferty usług dla ludności, alokacja 600 000,00 euro,**
- **1.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD, alokacja 66 666,68 euro;**

- **1.3 Zwiększenie aktywności i integracji społecznej, w tym seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, poprzez rozwijanie kompetencji innowacyjnych, inicjatywy na rzecz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz działania na rzecz włączenia społecznego, alokacja 105 000,00 euro;**
- **1.4 Wspieranie inicjatyw partnerskich, alokacja 22 222,24 euro.**

Powiązania Celu I. z budżetem oraz Planem działania:

Ważnym elementem promocji obszaru objętego LSR, jako atrakcyjnego miejsca pracy, czy prowadzenia działalności, konieczne będzie ukierunkowanie działań na wzmocnienie takiego właśnie wizerunku. Pozwoli to również zwiększyć dostępność do oferty usług, co bezpośrednio wpłynie na poprawę warunków i jakość życia.

Wsparcie działań związanych ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury publicznej, zachowaniem dziedzictwa kulturowego oraz wspierających aktywizację i włączenie mieszkańców – ma szczególne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju obszaru oraz podtrzymania tożsamości lokalnej i regionalnej. Pozwoli na budowanie poczucia dumy z pochodzenia i miejsca zamieszkania. Z drugiej strony zachęci do aktywności, integracji. Będzie również przeciwdziałać poczuciu anonimowości, dzięki budowaniu postaw zaangażowanych i otwartych na współdziałanie. Kreowanie tego rodzaju postaw idzie w parze z budowaniem społeczeństwa świadomego i obywatelskiego, gotowego angażować się w działania wspierające rozwój obszaru i przyczyniające się do poprawy jakości życia całej społeczności. Dlatego tak ważna jest w tym kontekście możliwość realizacji celu polegającego na poprawie warunków życia poprzez zwiększenie dostępu do niekomercyjnej infrastruktury, kształtowanie świadomości społeczno-obywatelskiej oraz zwiększenie włączenia mieszkańców, również poprzez wykorzystanie innowacyjnych narzędzi. Będzie to miało miejsce poprzez zapewnienie finansowania dedykowanych przedsięwzięć obejmujących dostęp do infrastruktury publicznej w zakresie rekreacji, turystyki, sportu i działalności kulturowej, wspieranie wzrostu świadomości społeczno-obywatelskiej mieszkańców w szczególności seniorów, ludzi młodych oraz osób w niekorzystnej sytuacji, propagowanie lokalnej kultury oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego poprzez zwiększenie włączenia społecznego seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji, wspieranie inicjatyw obywatelskich poprzez realizację innowacyjnych przedsięwzięć oraz pracowanie koncepcji inteligentnych wsi.

Cel 2. Zwiększenie dostępności usług na obszarze LSR z budżetem w wysokości 456 111,08 euro, zostanie zrealizowany poprzez następujące przedsięwzięcie:

- **Przedsięwzięcie 2.1. Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej oraz gospodarstw agroturystycznych, alokacja 456 111,08 euro;**

Powiązania celu 2 z budżetem oraz Planem działania:

Zakłada się, że udzielone wsparcie pozwoli na rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług komercyjnych dla ludności, z jednej strony poprzez wspieranie już funkcjonujących podmiotów, z drugiej strony – poprzez aktywizację i wsparcie osób fizycznych w podejmowaniu działalności gospodarczej oraz małych gospodarstw w zakresie utworzenia gospodarstw agroturystycznych. Dzięki wsparciu finansowemu poszerzy się katalog firm na obszarze LSR, powstaną nowe miejsca pracy. Jednocześnie już działające podmioty będą mogły podnieść swoją konkurencyjność i innowacyjność przyczyniając się jednocześnie do rozwoju obszaru i poprawy dostępu do usług komercyjnych. Wsparcie to jest bardzo istotne, ponieważ stwarza warunki do wykorzystania potencjału obszaru i do dywersyfikacji źródeł utrzymania dla gospodarstw domowych uzależnionych od dochodów z gospodarstw rolnych.

Obszary LGD „Barcja” ma potencjał do rozwoju rekreacji i turystyki wokół jeziora, rzeki. Bogata i ciekawa historia regionu, której świadectwem są m.in. wczesnośredniowieczne grodziska, gotyckie zamki, zabytkowe kościoły i pałace, przyczynia się do rozwoju turystyki kulturowej tego terenu. Ze względu na swoje położenie oraz historię teren może pochwalić się licznymi atrakcjami turystycznymi, które zaspokoją rozmaite potrzeby turystów – odpoczynku, uprawiania sportu, rekreacji, zwiedzania. Dużą zaletą jest położenie w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich – jeziora i lasy stwarzają dogodne warunki do odpoczynku w ciszy i spokoju.

Intensyfikacja naborów w ciągu trzech pierwszych lat wdrażania LSR pozwoli na znacznie szybsze osiągnięcie zamierzonych rezultatów. Realizacja poszczególnych naborów w sposób zamierzony została zaplanowana na początek wdrażania LSR. Przewidziane są inwestycje podnoszące jakość istniejącej infrastruktury

lub podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej. Przedsięwzięcia w tym zakresie stanowią będą bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD.

Budżet jest zbilansowany, jednak pokazuje jak duży nacisk jest kładziony na zwiększenie dostępu do oferty spędzania wolnego czasu oraz poprawy infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej (ponad 60% budżetu) oraz rozwój gospodarczy obszaru (ponad 30% budżetu).

ROZDZIAŁ X MONITORING I EWALUACJA

Prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR w całym okresie wdrażania jest kluczowym procesem, który pomaga zweryfikować, czy optymalnie i właściwie udaje się osiągać zakładane cele i przypisane im wskaźniki. Proces uwzględnia specyfikę obszaru objętego LSR, a dzięki współpracy i sieciowaniu zapewniono odpowiedni dobór elementów podlegających bieżącemu monitoringowi oraz okresowej ewaluacji.

W rozdziale przedstawiono:

- zasady i procedurę monitoringu i ewaluacji,
- elementy podlegające badaniom,
- podmioty (osoby) odpowiedzialne za proces monitoringu i ewaluacji.

Zasady monitoringu i ewaluacji.

Monitoring jest narzędziem do systematycznego pozyskiwania, analizowania oraz wykorzystywania informacji dla celów kontroli, zarządzania i podejmowania decyzji. Zapewnia identyfikację bezpośrednich efektów wdrażania LSR obejmujących dane ilościowe i jakościowe na temat funkcjonowania LGD „Barcja” oraz stanu realizacji LSR w aspekcie finansowym i rzeczowym. Pozwala również ocenić postęp w zakresie osiągania wskaźników produktu i rezultatu przypisanych do celów i przedsięwzięć. Głównym celem monitoringu jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej LSR.

Monitoring opiera się na zasadach: wiarygodności, aktualności, obiektywności, koncentracji, realizmu, koordynacji informacji i elastyczności.

Zebrane dane i informacje będą odnoszone do założeń bazowych (wartości założonych w momencie rozpoczęcia wdrażania LSR), wskaźników pośrednich (przedstawiających pożądane wartości na konkretnym etapie wdrażania LSR – tzw. kamieni milowych) oraz wskaźników docelowych (ostatecznych rezultatów jakie ma przynieść wdrażanie LSR).

Realizacja badań monitoringowych pozwoli na odniesienie wyników do oczekiwań oraz ocenę adekwatności wykorzystanych zasobów do uzyskanych efektów.

Monitoring będzie miał na celu: usprawnianie procesów zarządczych, bieżące kontrolowanie stanu wdrażania LSR, przewidywanie lub identyfikację pojawiających się problemów, optymalizowanie wykorzystanych zasobów, weryfikowanie zgodności przebiegu wdrażania z planowanymi zamierzeniami.

Ewaluacja jest procesem prowadzonym w celu ustalenia efektywności pomocy pochodzącej ze środków Unii Europejskiej (efektywności wdrażania LSR) oraz oszacowania poziomu jej oddziaływania w odniesieniu do założeń LSR, zakresów tematycznych czy też analizy wpływu na poszczególne problemy oraz potrzeby zidentyfikowane w diagnozie obszaru. Zapewnia ustalenie związków przyczynowo skutkowych między podejmowanymi działaniami, a uzyskanymi rezultatami, zwłaszcza w ujęciu długookresowym. Będzie obejmować badanie wartości oraz cech LSR z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu oceny jej efektów oraz wykorzystania nabytej wiedzy w kolejnym okresie. Jednym z głównych celów ewaluacji będzie ocena rzeczywistych i spodziewanych efektów. Ewaluacja będzie próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy nasze działania przyniosły pożądane efekty w odniesieniu do wykorzystanych zasobów. W procesie ewaluacji będą stosowane następujące kryteria: trafność / adekwatność / odpowiedniość; efektywność / wydajność; skuteczność; użyteczność; trwałość.

W procesie wdrażania LSR na lata 2023-2027 zostaną wykorzystane następujące działania ewaluacyjne:

- **autoewaluacja** (self-evaluation), tj. ocena stopnia realizacji LSR i osiąganych lub osiągniętych efektów. Będzie wykonywana przez pracowników biura LGD, na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu i sprawozdawczości oraz innych elementów poddanych procesowi oceny. W procesie będzie możliwy udział ekspertów zewnętrznych. Kluczowy będzie partycypacyjny charakter badania, z wykorzystaniem adekwatnych do zakładanych celów metod partycypacji stosowanych przy przygotowaniu i aktualizacji LSR. Rzetelna ocena efektywności wdrażania LSR będzie również oparta o ocenę stanu realizacji zobowiązań oraz wyników badań

monitoringowych. Podsumowaniem badania będzie warsztat strategiczny, przeprowadzany np. w formie warsztatu refleksyjnego, z udziałem kluczowych grup interesu zidentyfikowanych na obszarze objętym LSR oraz osób młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji. Podsumowaniem badania mogło być wydanie Zarządowi rekomendacji, który będzie przedstawił propozycje podejmowanych działań zaradczych z propozycją sposobu ich wdrożenia i terminami wykonania.

- **ewaluacja zewnętrzna**, tj. ocena zlecona zewnętrznemu wykonawcy z doświadczeniem w zakresie badań LSR). Badanie ex-post zostanie wykonane po zakończeniu realizacji LSR, do końca 2028 r. (maksymalnie do połowy 2029 r.). Badanie będzie miało charakter całościowy w kontekście postawionych pytań ewaluacyjnych. Do analizy zostaną wykorzystane dostępne metody i techniki badawcze, adekwatne do zakresu badania, obszaru i uczestników. Dzięki temu możliwe będzie zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału oraz wypracowanie rekomendacji na poziomie eksperckim. Wykorzystana zostanie przede wszystkim koncepcja triangulacji metodologicznej, zapewniająca zróżnicowanie źródeł danych, metod i perspektyw badawczych. Kluczowy będzie również partycypacyjny charakter badania na każdym jego etapie, z wykorzystaniem metod partycypacji stosowanych przy przygotowaniu i aktualizacji LSR. Rzetelna ocena efektywności wdrażania LSR będzie również oparta o ocenę stanu realizacji zobowiązań oraz wyników badań monitoringowych oraz przy uwzględnieniu wyników ewaluacji wewnętrznych on-going. Badanie ewaluacyjne ex-post będzie obejmowało w szczególności ocenę, na ile udało się osiągnąć założone cele, ocenę skuteczności i efektywności interwencji oraz jej trafności i użyteczności oraz badanie długotrwałych efektów (oddziaływanie) LSR oraz ich trwałość. Będzie ona dotyczyła następujących obszarów badawczych: ocena wpływu na cel/cele LSR; kapitał społeczny, przedsiębiorczość, współpracę, osoby młode, seniorów oraz w niekorzystnej sytuacji, innowacyjność, funkcjonowania LGD, proces wdrażania oraz wartość dodaną podejścia LEADER i innych (jeśli zajdzie taka potrzeba).

Ewaluacja zewnętrzna może zostać zlecona wspólnie, tj. badanie obejmuje kilka lub wszystkie LGD z terenu województwa.

Sposób wykorzystania wyników z monitoringu i ewaluacji

Informacje uzyskane w wyniku badań oraz podejmowane działania zaradcze (jeśli wystąpi taka potrzeba) zapewnią między innymi terminowe i skuteczne wdrażania LSR, odpowiednią jakość stosowanych procedur, lokalnych kryteriów wyboru, wyższą użyteczność podejmowanych działań komunikacyjnych, czy jakość świadczonych przez LGD „Barcja” usług. Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie założeń LSR w optymalnym zakresie. Wyniki badań mogą stać się przesłanką do zmiany zasad funkcjonowania LGD „Barcja”, zmiany LSR, w szczególności w zakresie aktualizacji problemów lub potrzeb oraz dostosowania budżetu, wskaźników lub innych założeń do zmieniających się warunków otoczenia LSR.

Wnioski i rekomendacje z prowadzonych badań będą podstawą do podejmowania działań zaradczych, jeśli pojawiłoby się zagrożenie nie osiągnięcia kamieni milowych określonych w umowie ramowej, czy poziomów realizacji wskaźników produktu i rezultatu. Istotna będzie również ocena poziomu zainteresowania potencjalnych beneficjentów wsparciem przewidzianym w LSR. Będzie to przesłanką do podejmowania decyzji o jej aktualizacji.

W przypadku wykrycia istotnych problemów na etapie wdrażaniem lub zarządzania LSR, LGD „Barcja” przygotowuje i wdroży program naprawczy. Program ten zostanie stworzony przy udziale pracowników Biura, Członków organów LGD oraz pozostałych Członków LGD „Barcja”. Będzie podlegać akceptacji w samorządzie województwa (poprzez np. akceptację zmienionej LSR).

Procedura ewaluacji i monitoringu

Procedura określa przebieg procesu monitorowania i ewaluacji.

Zakres procedury: Proces obejmuje czynności w zakresie monitoringu i ewaluacji od momentu wyboru LSR do etapu zakończenia jej wdrażania, tj do momentu publikacji Raportu z ewaluacji ex-post.

Założenie ogólne: Monitoring będzie procesem ciągłym, przy czym wyniki będą gromadzone półrocznie. Ewaluacja będzie prowadzona okresowo. W ramach ewaluacji on-going raporty będą sporządzane w kwartale następującym po roku, którego badanie on-going dotyczy. W przypadku ewaluacji ex-post raport powstanie po realizacji LSR lub na końcowym etapie jej wdrażania. W sytuacji wystąpienia istotnych czynników zakłócających możliwe będzie wykonanie dodatkowego badania marketingowe w danym kwartale.

Osoby odpowiedzialne: Nadzór nad procesem monitoringu i ewaluacji będzie sprawować Zarząd. Realizacja lub koordynacja procesu monitoringu i ewaluacji on-going będzie prowadzona przez pracowników Biura LGD lub przez wybranego koordynatora lub eksperta zewnętrznego (jeśli Zarząd uzna potrzebę jego wyznaczenia). Proces ewaluacji ex-post będzie prowadzony przez doświadczoną firmę zewnętrzną.

Przebieg procedury:

1. Zarząd określa częstotliwość badań monitoringowych lub ewaluacyjnych, ich zakres oraz sposób dokumentowania oceny.
2. Możliwe będzie wskazanie koordynatora lub wybór eksperta zewnętrznego, jeśli zajdzie taka potrzeba.
3. Biuro LGD określa czynności niezbędne do realizacji badań monitoringowych i w zakresie ewaluacji on-going, w tym dokonuje wyboru narzędzi adekwatnych do zakresu badania oraz sposobu pozyskania danych.
4. W procesie monitoringu i ewaluacji wykorzystywane będą różnorodne narzędzia oraz partycypacyjne metody zapewniające zaangażowanie lokalnej społeczności, stosowane wcześniej przy przygotowaniu i aktualizacji LSR, żeby możliwa była kompleksowa analiza danych, zebranie reprezentatywnych opinii i wykorzystanie wniosków (będą wykorzystywane adekwatnie do potrzeb i oczekiwań odbiorców).
5. Biuro LGD może zwrócić się do Zarządu w sprawie zlecenia ocen / ekspertyz zewnętrznych.
6. Dane są gromadzone systematycznie, z zachowaniem śladu rewizyjnego. Wykorzystywane są do tego arkusze kalkulacyjne lub systemy informatyczne wspierające obsługę wniosków (jeśli będą dostępne).
7. Przeprowadzone badania ewaluacyjne obejmują co najmniej ocenę na ile udało się osiągnąć założone cele, ocenę skuteczności i efektywności interwencji oraz jej trafności i użyteczności oraz badanie długotrwałych efektów (oddziaływanie) LSR oraz ich trwałość.
8. Zakres monitoringu i ewaluacji oraz elementy podlegające ocenie zostały określane w Tabeli Elementy podlegające monitorowaniu i ewaluacji (on going / ex-post) ze wskazaniem sposobu ich pozyskania oraz zakresu analizy i oceny danych.
9. Z badań monitoringowych / ewaluacyjnych powstają sprawozdania / raporty. Struktura sprawozdania / raportu stanowi odzwierciedlenie zakresu badania.
10. Sporządzane raporty roczne i raport z ewaluacji ex-post będą przedstawiane na Walnym Zebraniu Członków i podawane do publicznej wiadomości m.in. poprzez umieszczenie na stronie internetowej i udostępnione do wglądu w Biurze LGD (upowszechnienie wyników). Będzie to forma zachęty do dyskusji o działalności LGD „Barcja”.
11. W przypadku wydania rekomendacji Zarząd wskazuje osobę/osoby odpowiedzialne za ich realizację i określa terminy ich wdrożenia.
12. Monitorowaniem terminowości realizacji rekomendacji zajmuje się Biuro LGD. Jeśli wdrożenie rekomendacji nie będzie możliwe w wyznaczonym terminie, uzasadniony wniosek w tym zakresie będzie przedstawiany Zarządowi do akceptacji. Poza zmianą terminu może być konieczne podjęcie dodatkowych działań warunkujących wykonanie rekomendacji.
13. Za realizację rekomendacji lub uzasadnienie przyczyn odstąpienia od ich realizacji odpowiada Zarząd.
14. Zakończeniem procesu monitorowania i ewaluacji jest przedstawienie przez Zarząd na WZC raportu z ewaluacji ex-post wraz z informacją o poziomie wdrożenia rekomendacji.

Wykonawca badań monitoringowych oraz ewaluacji on-going (własna): Biuro LGD, z możliwością wsparcia przez ekspertów zewnętrznych lub zlecenia wykonania za zewnątrz dodatkowych ocen / ekspertyz.

Wykonawca badania ex-post: Firma zewnętrzna posiadająca doświadczenie w realizacji ewaluacji LSR.

Czas realizacji badania:

Dane monitoringowe będą zbierane w okresach półrocznych. W sytuacji wystąpienia zagrożeń w terminowej realizacji LSR Zarząd może podjąć decyzję o zwiększeniu częstotliwości lub zakresu badań, które będą adekwatne do zobowiązań wynikających z umowy ramowej, tj.:

- corocznej weryfikacji poziomów osiągnięcia wskaźników i możliwości osiągnięcia pozostałych założeń LSR i zobowiązań z umowy ramowej,
- w przypadku EFRROW: konieczności osiągnięcia 40% poziomu zakontraktowania budżetu do 30 czerwca 2026 r. (I kamień milowy) oraz 80% poziomu zakontraktowania budżetu do 31 grudnia 2027 r. (II kamień milowy).

Źródło danych.

Dane źródłowe będą pozyskiwane z dokumentacji własnej gromadzonej przez LGD „Barcja”, z samorządu województwa lub systemu informatycznego – jeśli będzie dostępny, z GUS oraz badań ankietowych. Istotnym źródłem będą bezpośrednie wywiady z beneficjentami, analiza pomysłów/inicjatyw zgłaszanych przez mieszkańców dotyczących funkcjonowania LGD „Barcja” i wdrażania LSR w ramach stworzonego systemu zachęt. Dla potrzeb badania mogą być prowadzone wizje lokalne w miejscach realizacji projektów / grantów. Informacje będą pochodzić od różnych interesariuszy z obszaru LSR, żeby zastosować jak najszerszy poziom włączenia i uzyskać reprezentatywne wyniki.

Dane statystyczne dostarczą obiektywnych informacji na temat zmian w obszarze badania i jego otoczeniu. Będą obejmować zjawiska demograficzne, rynek pracy, lokalną gospodarkę oraz sytuację społeczną. Zakres analizy będzie również obejmować dane ilościowe o prowadzonych naborach, postępie rzeczowym, efektach realizacji Planu komunikacji, Planu szkoleń oraz dane finansowe. Dane będą dotyczyć tych elementów, które stanowią kluczowe zobowiązania wynikające z zawartych umów. Źródłem danych będą również badanie jakościowe, obejmujące w szczególności wywiady z Członkami LGD, pracownikami Biura LGD oraz przedstawicielami organów stowarzyszenia (Zarządu, Rady decyzyjnej, Komisji rewizyjnej) oraz odbiorcami pomocy. W badaniu będą uwzględnione opinie podmiotów, które nie uzyskały wsparcia. Wywiady będą prowadzone przy wykorzystaniu instrumentów adekwatnych do grupy interesariuszy, żeby włączyć do badania wszystkich zainteresowanych. Na potrzeby wywiadów zostaną przygotowane scenariusze wywiadów i ankiety dostosowane do różnych odbiorców. Zebrane dane będą wykorzystane nie tylko do oceny wdrażania LSR, ale będą podstawą do formułowania rekomendacji.

Tabela nr 33 Elementy podlegające monitorowaniu i ewaluacji (on going / ex-post) ze wskazaniem sposobu ich pozyskania oraz zakresu analizy i oceny danych.

Wyszczególnienie	Podstawowe źródła danych / rodzaj i częstotliwość badania	Analiza i ocena danych
Efektywność pracy Biura LGD i organów LGD, w tym jakość doradztwa, stan realizacji Planu komunikacji / Planu szkoleń oraz działań animacyjno-integracyjnych i wyłączeniowych skierowanych do lokalnej społeczności, dostępność Biura, sprawność podejmowania decyzji przez LGD oraz stosowanie obowiązujących przepisów i wytycznych – zarządzenie LSR	opinia przełożonego, wywiady z beneficjentami i członkami LGD, badania ankietowe, wyniki kontroli, anonimowe ankiety, wywiady, dokumentacja własna LGD M6 – Monitorowanie w okresach półrocznych E1 – ewaluacja on-going EX – ewaluacja ex-post	Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków, ocena jakości prowadzonych działań i ich skuteczności w odniesieniu do założeń LSR, jakość doradztwa, adekwatność działań komunikacyjnych i szkoleniowych, zaangażowanie i chęć rozwiązywania problemów. Kryterium: Efektywność
Postęp rzeczowy LSR w zakresie stopnia osiągnięcia mierzalnych wskaźników wykonalności celów – wdrażanie LSR	dokumentacja konkursowa, dane pozyskane z samorządu województwa, ankiety monitorujące / sprawozdania beneficjentów M6, E1, EX	Stopień realizacji celów, przedsięwzięć, wskaźników; ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR; wpływ podejmowanych przez LGD działań na postęp rzeczowy; określenie stopnia realizacji poszczególnych operacji / grantów. Kryterium: Skuteczność i użyteczność, trwałość.
Postęp finansowy w zakresie stanu realizacji budżetu w poszczególnych naborach	dokumentacja konkursowa, dane pozyskane z samorządu województwa, ankiety	Stopień wykorzystania budżetu LGD przeznaczonego na wdrażanie LSR w odniesieniu do podjętych

i możliwości osiągnięcia kamieni milowych, z uwzględnieniem czynników zewnętrznych wpływających na tempo kontraktacji oraz tempo realizacji projektów / grantów – wdrażanie i zarządzanie LSR	monitorujące / sprawozdania beneficjentów M6, E1, EX	środków, wpływ podejmowanych przez Biuro LGD działań na postęp finansowy, ocena trafności założeń finansowych LSR. Kryterium: Skuteczność i użyteczność
Harmonogram ogłaszanych konkursów oraz poziom zainteresowania beneficjentów ogłaszanymi naborami – wdrażanie i zarządzanie LSR	dokumentacja konkursowa, rejestr wniosków, rejestr doradztwa, listy obecności na spotkaniach szkoleniowych, licznik odwiedzin na stronie internetowej / na profilu w mediach społecznościowych M6, E1, EX	Zgodność ogłaszanych konkursów z przyjętym harmonogramem, ocena stopnia realizacji zadań w ramach LSR Kryterium: Efektywność
Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, zainteresowanie stroną internetową LGD oraz profilem w mediach społecznościowych, udziałem w ofercie informacyjno-promocyjnej, czytelność i skuteczność przekazu, przepływ informacji – zarządzanie LSR	dokumentacja własna LGD, licznik odwiedzin na stronie internetowej / na profilu w mediach społecznościowych, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, ankiety, wywiady M6, E1, EX	Ocena skuteczności przepływu informacji w stosunku do osiągniętych rezultatów, badanie efektów dotarcia do poszczególnych beneficjentów, liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD, skuteczność animacji lokalnej społeczności. Kryterium: Skuteczność i efektywność
Jakość procedur oceny i wyboru projektów oraz efektywności lokalnych kryteriów wyboru – wdrażanie LSR	dokumentacja własna LGD, dokumentacja konkursowa, wyniki kontroli, rejestr wniosków, rejestr umów, analizy wewnętrzne, ankiety ewaluacyjne, ankiety, wywiady E1, EX	Sposoby i efektywność przepływu informacji, sprawność w podejmowaniu decyzji, skuteczność stosowania procedur, analiza zgodności oceny projektów z LSR, wg lokalnych kryteriów wyboru w odniesieniu do przyjętych zasad i Wytycznych, ocen jakości stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur Kryterium: Skuteczność i trafność
Postrzegania LGD w otoczeniu, ocena jakości partnerstwa – zarządzanie LSR	dokumentacja własna LGD, rejestr umów, ankiety ewaluacyjne, ankiety, wywiady E1, EX	Skuteczność, użyteczność i trwałość wykorzystywanych narzędzi promocji
Identyfikację zmian w otoczeniu LSR i czynników zakłócających, żeby możliwe było podjęcie działań zaradczych – wdrażanie LSR	analiza danych GUS, dokumentacja własna LGD, ankiety, wywiady E1, EX	Efektywność, trafność i trwałość aktywizacji lokalnej społeczności

Źródło: Opracowanie będące efektem współpracy z lokalnymi grupami działania w ramach wypracowanych standardów w zakresie monitoringu i ewaluacji

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (aktualizacja, maj 2023 r.).

2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706).
3. Europejski Zielony Ład, Komisja Europejska 2021.
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943), zwanej dalej „ustawą RLKS”.
5. Ustawa z dnia 8 kwietnia 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 poz. 412).
6. Ustawa z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 z późn. zm.).
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
8. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.
9. Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). (2017 r.).
10. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (2020 r.)
11. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. (2019). Warszawa.
12. Projekt wytycznych szczegółowych dotyczących udzielania w wsparcia finansowego w ramach PS WPR dla interwencji I.13.1 LEADER w zakresie komponentu Wdrażanie LSR,
13. Projekt wytycznych szczegółowych dotyczących udzielania w wsparcia finansowego w ramach PS WPR dla interwencji I.13.1 LEADER w zakresie komponentu Zarządzanie LSR,
14. PORADNIK DLA LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA W ZAKRESIE OPRACOWANIA LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU NA LATA 2014-2020, Materiał zredagowany w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds. Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015.
15. Raport z ewaluacji ex-post.
16. Raport „Polska wieś 2020. Raport o stanie wsi”, Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA),
17. Raport „Polska wieś 2022. Raport o stanie wsi”, Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA),
18. Statut, przyjęty Uchwałą nr II/4/2023 Walnego Zebrania Członków Lokalnej Grupy Działania „Barcja” z dnia 31 maja 2023 r.
19. Regulamin Rady, przyjęty Uchwałą II/6/2023 Walnego Zebrania Członków Lokalnej Grupy Działania „Barcja” z dnia 31 maja 2023 r.
20. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>
21. Strona internetowa Geoportalu Krajowego, <https://www.geoportal.gov.pl>
22. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
23. Strona internetowa LGD „Barcja” <https://lgdbarcja.pl/>
24. Strategia Rozwoju Gminy Barciany,
25. Strategia Rozwoju Gminy Korsze,
26. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sępopol,
27. Strategia Rozwoju Gminy Kętrzyn,
28. Strategia Rozwoju Gminy Reszel,
29. Strategia Rozwoju Powiatu Kętrzyńskiego,
30. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

